

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

73-І СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СЕКЦІЇ «ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ»

підсекції «Фінанси та кредит»

13 жовтня 2015 р.

ЛЬВІВ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Алексєєв Ігор Валентинович д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів національного університету «Львівська політехніка».

Заступник голови організаційного комітету за напрямом

«Актуальні проблеми управління державними фінансами»

Шкварчук Людмила Олександрівна д.е.н., професор кафедри фінансів.

Заступник голови організаційного комітету за напрямом

«Проблеми та перспективи розвитку фінансів суб'єктів підприємництва»

Партин Галина Остапівна к.е.н., професори кафедр фінансів

Секретар організаційного комітету:

Кривецький Ігор Олегович аспірант кафедри фінансів

Члени організаційного комітету:

Дідух Оксана Володимирівна к.е.н., асистент кафедри фінансів;

Задерецька Роксолана Іванівна асистент кафедри фінансів;

Чушак Анна Михайлівна к.е.н., асистент кафедри фінансів;

Клап Андрій Ярославович провідний спеціаліст кафедри фінансів;

Багрій Ольга Василівна спеціаліст кафедри фінансів;

Гончар Світлана Йосипівна лаборант кафедри фінансів.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ»

Абрамчук Надія Анатоліївна	Фінансова автономія місцевих органів влади	6
Баранецька Марта Антонівна	Реалії валютного ринку, його проблеми та методи стабілізації	8
Батюк Мар'яна Сергіївна	Напрями фінансової стабілізації економіки на сучасному етапі розвитку України	10
Біленко Юлія Юріївна	Сучасний стан та проблеми розвитку фондового ринку України	12
Галас Світлана Михайлівна	Роль непрямих податків в системі доходів державного бюджету	14
Гошовський Тарас Романович	Проблеми інвестиційного клімату в сучасних умовах розвитку України, їх вирішення	16
Громиш Роман Вікторович	Зовнішній державний борг України: стан та перспективи	18
Дарморіс Марія Іванівна	Стратегія розвитку агропромислового комплексу Львівщини	20
Дацко Марія Миколаївна	Сучасний стан співробітництва України з Міжнародним валютним фондом	23
Дмитрук Марія Василівна	Напрями підвищення ліквідності фондового ринку України	25
Долошицький Микола Юрійович	Міжнародний фінансовий ринок як джерело державних фінансових ресурсів	27
Зубрицька Марта Андріївна	Формування та розвиток ринку цінних паперів в Україні	29
Івахів Мар'яна Андріївна	Формування інноваційної стратегії розвитку аграрної економіки України	31
Климець Наталія Володимирівна	Кіберзлочинність у фінансовій сфері України	33
Колпак Олеся Андріївна	Ринок деривативів України: стан та проблеми розвитку	35
Лемеш Діана Василівна	Таргетування інфляції в Україні	37
Лопадчак Марія Зіновіївна	Євроінтеграція України: внутрішні фактори та зовнішній вплив на фінансову сферу	39
Манзіроха Анна Степанівна	Наслідки доларизації економіки України	41
Марків Ірина Володимирівна	Інститути спільного інвестування: міжнародний досвід та національні особливості	43
Марчишин Ольга Вікторівна	Роль фінансового менеджменту в управлінні на макрорівні	45
Мричко Галина Антонівна	Фінансові посередники: роль та проблеми розвитку на фінансовому ринку України	47
Мудринець Христина Петрівна	Проблеми і перспективи фінансового забезпечення інвестиційних процесів в Україні	49
Онищак Лілія Олексіївна	Реформування сфери охорони здоров'я України для покращення її фінансування	52

Орищак Богдан Володимирович	Фінансова система України в умовах світових глобалізаційних процесів	54
Піун Юлія Ігорівна	Вплив заходів керівництва держави на покращення інвестиційного клімату України	56
Роксолана Петрівна Проць	Проблема підробки паперових грошей та шляхи її вирішення	58
Садовий Роман Ярославович	Особливості розвитку кон'юнктури ринку золота	60
Садовник Сергій Сергійович	Проблеми законодавчого регулювання діяльності ТНК в Україні	63
Стрипа Назар Вікторович	Вплив фінансової глобалізації на економіки країн	65
Ступницька Ганна Миколаївна	Аналіз сучасного стану вугільної промисловості України та перспективи її розвитку	67
Терлецька Лілія Тарасівна	Проблеми обмеження готівкових розрахунків в Україні	69
Удалова Тетяна Сергіївна	Особливості фінансового стимулювання інноваційної діяльності в Україні	71
Федорів Василь Михайлович	Функціонування та перспективи розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні	73
Хорощенко Анастасія Василівна	Проблеми фінансування органів місцевого самоврядування в Україні, їх наслідки	75
Цікайло Мар'яна Андріївна	Державно-приватне партнерство: досвід зарубіжних країн а перспективи для України	77
Шевців Соломія Ігорівна	Фондові біржі в Україні: сучасний стан та проблеми функціонування	79
Шелест Катерина Олегівна	Державний борг України: причини виникнення та зростання	81
Ярещенко Лідія Борисівна	Біткоїн як новий вид універсальної валюти	83
Яськова Ірина Юріївна	Стан Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в сучасних умовах розвитку України	85

СЕКЦІЯ 2. «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Андрушко Ореста Юріївна	Банкрутство комерційних банків: причини виникнення та методи усунення	88
Брошко Мар'яна Іванівна	Переваги і недоліки застосування системи Бонус- малус при страхуванні автотранспортних засобів	90
Вишневецька Мар'яна Ігорівна	Проблеми та шляхи залучення фінансових ресурсів банківськими установами	92
Війтович Роман Михайлович	Розвиток та проблеми використання аутсорсингу у фінансовій сфері	94
Вільгард Мар'яна Романівна	Особливості розміщення цінних паперів українських компаній на варшавській фондовій біржі	96
Гандзюк Юрій Олександрович	Збільшення частки експорту продукції як метод нейтралізації негативного впливу девальвації на	98

	прибуток підприємства	
Гладенюк Вікторія Володимирівна	Інвестиційна діяльність як особлива сфера банківської діяльності	100
Граціян Олена Володимирівна	Проблеми фінансового забезпечення діяльності будівельних підприємств України	102
Гриньців Мирослава Володимирівна	Особливості фінансового забезпечення підприємств України в сучасних умовах	104
Гудима Олександр Русланович	Шляхи оптимізації грошових потоків на підприємстві	107
Джигановський Михайло Степанович	Управління грошовими потоками в господарській діяльності підприємства	110
Дутка Оксана Романівна	Сутність і мета фінансового менеджменту у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства	112
Зубко Наталя Ігорівна	Макроекономічні чинники впливу на фінансову стабільність підприємства	114
Канак Олена Йосипівна	Ефект фінансового левериджу як інструмент управління структурою капіталу	116
Кравченко Андрій Миколайович	Напрями фінансового менеджменту в банківській діяльності	118
Мричко Галина Антонівна	Фінансові посередники: роль на проблеми розвитку на фінансовому ринку України	120
Паламар Ярослав Юрійович	Інноваційні продукти на ринку банківських послуг	123
Пікуліцка Софія Ігорівна	Стратегічний альянс як спосіб розвитку підприємств	125
Скварко Юлія Володимирівна	Сучасний стан та перспективи розвитку малого підприємництва в Україні	127
Стрипа Назар Вікторович	Платіжні картки: реалії та перспективи використання	129
Стрипа Назар Вікторович	Банкассюранз: сутність та ситуація в Україні	130
Струк Ігор Мирославович, Матвіїв Наталя Василівна	Адаптація суб'єктів підприємництва до змін внесених податковим кодексом	133
Ткачук Галина Сергіївна	Фондовий ринок України і перспективи його розвитку	135
Усик Аліна Павлівна	Планування, як основний елемент фінансового менеджменту підприємства	137
Федак Богдан Андрійович	Особливості діяльності інститутів спільного інвестування в Україні	139
Філюк Олег Анатолійович	Шляхи покращення системи фінансового менеджменту на підприємстві	141
Цікайло Мар'яна Андріївна	Планування оборотних активів підприємства як необхідна складова фінансового менеджменту	144
Шпитко Ірина Зіновіївна	Виробничі запаси підприємства та їх оптимізація	147

СЕКЦІЯ 1. «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ»

Надія Анатоліївна Абрамчук

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах економіка України потребує пошуку механізмів забезпечення зростання добробуту країни як в цілому, так і регіонів зокрема. Розвиток окремих територій та їх об'єднань залежить від фінансування органів місцевої влади. В Україні існує пряма залежність розвитку регіонів від центральних органів влади. Тому актуальною є тема посилення фінансової автономії місцевих органів влади, що полягає у їх фінансовій незалежності при виконанні покладених на них функцій [1].

Для того, щоб визначити необхідні заходи для покращення фінансового стану місцевих органів влади розглянемо показники фінансової автономії та структуру доходів місцевих бюджетів за останні роки (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Показники фінансової автономії органів місцевої влади в Україні

Рік	Доходи зведеного бюджету, млн. грн.	Доходи місцевих бюджетів (без міжбюджетних трансфертів), млн. грн.	Міжбюджетні трансферти, млн. грн.	Частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, %	Частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів, %
2009	288600	71028,6	62180,1	24,61	46,68
2010	314400	80515,8	77766,2	25,61	49,13
2011	398300	86456,6	94875,0	21,71	52,32
2012	445500	100813,8	124459,6	22,63	55,25
2013	442800	105200	115848,3	23,8	52,41
2014	455900	101100	130600,7	22,2	56,37

За результатами таблиці 1 видно, що фінансова автономія громад має тенденцію до зниження. Це пов'язано із зменшенням частки доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті та збільшенні частки міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів. Все це призводить до посилення фінансової централізації в країні.

Основними джерелами фінансування виконання функцій органів місцевої влади є: доходи місцевого бюджету, позики, фінансові ресурси

комунальних підприємств, фінансові ресурси населення, інвестиції, цільове фінансування регіональних програм з державного бюджету, позабюджетні фонди і міжбюджетні трансферти (рис. 1) [2].

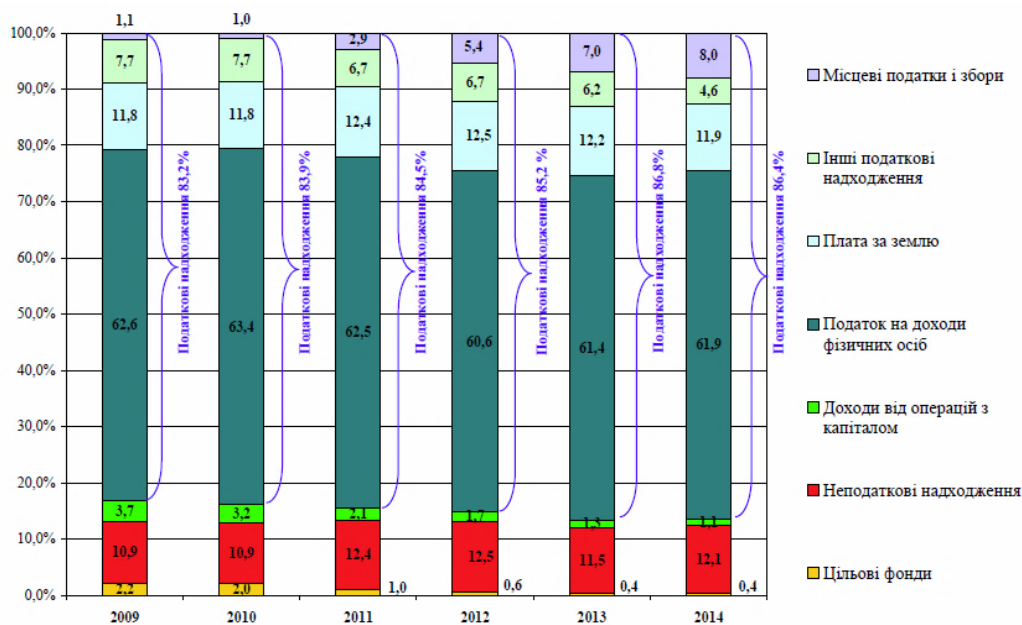

Рис. 1. Структура доходів місцевих бюджетів за 2009-2014 роки.

Як видно на рис. 1, місцеві бюджети України формуються в основному за рахунок податку з доходів фізичних осіб, плати за землю та неподаткових надходжень. Місцеві податки і збори, що є основою фінансової автономії місцевих органів влади становлять лише 8% доходів, тоді як в розвинених країнах цей показник перебуває в межах 25-90%.

Надмірна фінансова залежність від державного фінансування обмежує самостійність органів місцевої влади та підтверджує їх нездатність координувати соціально-економічний розвиток територій [3].

Отже, для посилення фінансової автономії органів місцевої влади необхідно реформувати бюджетну та податкову систему за допомогою підвищення їх впливу на формування місцевих бюджетів, формування фінансових ресурсів місцевих органів влади в основному за рахунок місцевих податків і зборів шляхом введення податку на нерухомість, спрощення доступу цих органів до кредитних ресурсів, необхідно розмежувати повноваження держави та органів місцевого самоврядування.

1. Кашубіна Ю. Б., Царенко А. Я. Фінансові аспекти функціонування органів місцевого самоврядування // *Ефективна економіка*. - 2015. - № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4084>; 2. Цимбалюк І. О., Підцерковний Б. В. Роль податків у забезпеченні фінансової автономії органів місцевого самоврядування // *Вісник Запорізького національного університету*. - 2014. - № 2(22). - С. 179-187. http://visnykznu.org/visnyk_ua/arh/t_visn_2014/2014econ2ch22.html; 3. Возняк Г. В. Особливості формування місцевих бюджетів у контексті

забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування
// Регіональна економіка. - 2013. - № 4(70). - С. 96-105.

<http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/68253>

Марта Антонівна Баранецька

гр.ФК-42, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

РЕАЛІЇ ВАЛЮТНОГО РИНКУ, ЙОГО ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ СТАБІЛІЗАЦІЇ

Важливим елементом, який забезпечує ефективну діяльність держави та займає провідне місце в економічній системі є валютний ринок. Валютний ринок - являє собою сукупність економіко-правових відносин щодо купівлі-продажу валютних цінностей[1]. Стабільна діяльність валютного ринку є важливою не лише для банківських установ, але й для підприємств та населення загалом, оскільки вони формують економіку нашої держави. Проте сучасний стан економіки України є нестабільним, тому дослідження валютного ринку, пошук методів для його стабілізації та ефективної діяльності є досить актуальними питаннями.

Останні роки діяльності України - це не тільки втрата частини території країни, проведення АТО в Луганській та Донецькій областях (а насправді війни з Росією), а й часткова втрата багатьох галузей економіки, різке падіння ВВП (реальний ВВП 2013р. становив 1410609млн. грн., у 2014 – 1365123млн.грн., тобто спостерігається спад ВВП на 45486млн.грн. ніж у попередньому році та за перше півріччя 2015р. реальний ВВП становить 628111млн.грн.)[4], збільшення коштів на обороноздатність країни, все це і вплинуло на валютний ринок в Україні. Важливо зазначити, що не тільки зовнішні але й внутрішні фактори вплинули і впливають на ситуацію на валютному ринку в країні. Однією з основних причин стала внутрішня криза (економічна, політична, соціальна).

Негативний вплив на стан валютного ринку чинить і рівень тінізації економіки, що позбавляє його чималих ресурсів[2]. Тіньова економіка в Україні за результатами 2014 року сягнула 42% ВВП, збільшившись на 7% в порівнянні з 2013 роком[4]. Для подолання тінізації необхідно вдосконалювати монетарні заходи з метою активізації залучення депозитів, розробити та впроваджувати програму довгострокового фінансового кредитування, зменшити навантаження на заробітну плату аби ліквідувати виплату заробітної плати «в конвертах», зменшити податкове навантаження на малий та середній бізнес. Необхідно також здійснити посилення контролю у бюджетній сфері: підвищувати прозорість

державних закупівель центральними органами і органами місцевої влади, також розробляти і впроваджувати антикорупційні програми. Слід сказати, що зміни прийняті до Податкового та Бюджетного кодексів України дозволили збільшити надходження до місцевих бюджетів, проте не вирішили питання детінізації економіки.

Наступною важливою проблемою валютного ринку України є доларизація вітчизняної економіки. Національна грошова одиниця — гривня частково витісняється з внутрішнього ринку, а у виконанні функцій грошей поряд із нею беруть участь іноземні валюти — долар США та євро.

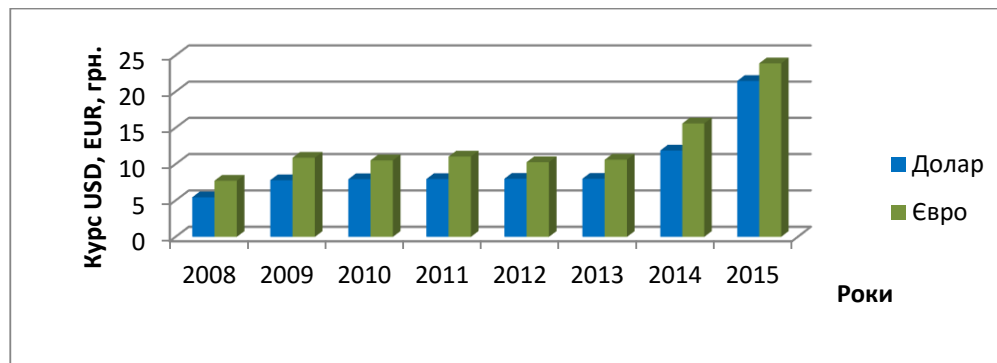

Рис.1 Курс євро та долара протягом 2008-2015рр[4].

Доларизація негативно впливає не тільки на стан валютного ринку, але і на економіку в цілому. Немоżliвість повернення валютних кредитів фізичними та юридичними особами, загроза стабільності українських банків, збільшення державного боргу, вплив ліквідності з країни, неспроможність НБУ втримати курс гривні — це неповний перелік наслідків високої доларизації вітчизняної економіки[2]. Державні фінансові вливання мали б стимулювати розвиток виробництва, але насправді призвели лише до зменшення резервів НБУ. Щоб відновити довіру до банківського сектору потрібно збільшити капіталізацію банків, контролювати кошти, виділені на рефінансування банків, залучати іноземних інвесторів, зменшити процентні ставки для отримання кредиту.

Отже, поліпшення функціонування валютного ринку України є одним із перших завдань розвитку економіки країни, яке можливо досягти шляхом: зменшення рівня доларизації української економіки через підвищення привабливості гривневих активів, вдосконалення структури внутрішнього ринку, удосконалення механізмів контролю спекуляцій, стимулювання експорту, забезпечення рівноваги платіжного балансу [3]. Окрім цього, необхідна стратегічна програма розвитку національної економіки, яка б сприяла збалансуванню та впорядкуванню усіх напрямків економіко-ринкових перетворень.

1. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок: [навч. посібник] / Л. О. Шкварчук. — К.: Знання, 2013. — 382 с. 2. Бодрова Н. Е. Валютний ринок:

стан, проблеми, перспективи / Н. Е. Бодрова // Економіка. – 2013. - № 1. – с. 102 – 114. 3. Савченко Т. Г. Оцінка ефективності інструментів валютного регулювання в Україні / Т. Г. Савченко, М. А. Єніфанова // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 2. – С. 161-170. 4. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.

Мар'яна Сергіївна Батюк

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

НАПРЯМИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Фінансове становище держави має неабиякий вплив на її економічний розвиток та суспільний добробут населення. Відсутність фінансової стабільності неодмінно призводить до виникнення кризових явищ, які несуть за собою втрати широких мас населення, негативні наслідки для національної економіки та абсолютну невизначеність в майбутньому. Саме тому, сучасне протікання фінансово-економічних процесів потребує таких механізмів, які б змогли забезпечити рівновагу фінансової системи країни [1].

Одним із таких механізмів на сьогодні виступає стабілізаційна фінансова політика, як процес впливу на економіку держави.

Суть фінансової стабілізаційної політики полягає у використанні фінансових відносин з метою стабілізації державних фінансів й економіки в цілому, яка здійснюється з використанням фіскальних та монетарних інструментів [2].

Таким чином, фінансова стабілізаційна політика - це сукупність державних заходів, які спрямовані на використання різних фінансових інструментів, з метою забезпечення стабільної національної економіки та сталого протікання соціально-економічних процесів [1].

Напрями реалізації стабілізаційної фінансової політики держави мають визначатися з урахуванням основних принципів її формування, а саме:

- цілеспрямованість – стабілізаційна фінансова політика спрямована на досягнення конкретних цілей;
- пріоритетність – виділення першочергових напрямів її реалізації;
- комплексність – використання комплексу взаємопов'язаних дій із мінімізації та усунення впливу кризових явищ на національну економіку;

- адаптація – у процесі формування стабілізаційної політики держави відбувається постійний аналіз та контроль за показниками соціально-економічного розвитку та здійснюється їх коригування;

- ефективність – реалізація стабілізаційної політики держави має на меті забезпечення процесу виходу з кризи, стабілізації національної економіки та мінімізації прояву кризових явищ [3].

На сьогоднішній день досягнення макроекономічної стабілізації в Україні є ключовим вектором трансформації національної економіки. Одним з пріоритетних напрямків цієї політики є подолання надмірного рівня дефіциту Державного бюджету та від'ємного сальдо платіжного балансу. А також важливим є покращання інвестиційного клімату в Україні за рахунок створення ефективної системи інституційного забезпечення діяльності як вітчизняних, так й іноземних інвесторів [1].

Особливу увагу слід приділити напрямкам стабілізаційної фінансової політики в межах національної економіки. Вони передбачають:

- підвищення віддачі від використання бюджетних коштів за рахунок застосування найбільш ефективних фінансових заходів та фінансових важелів;

- зростання частки використання бюджетних коштів на підтримку фінансової системи поряд зі зменшення частки їх використання на фінансування соціальних заходів;

- узгодження заходів фіскального та монетарного впливу між собою з метою уникнення їх різнонаправленості;

- аналіз існуючих в національній економіці очікувань суб'єктів стабілізаційної фінансової політики з метою уникнення непередбачуваних обставин та можливих витрат;

- посилення боротьби з корупцією, що повинна носити системний і реальний, а не декларативний і фрагментарний характер [1].

Отже, в основі дієвої стабілізаційної фінансової політики лежать принципи її формування, які і визначають ефективність її проведення та вплив на національну економіку. Однак, існуючі економічні та політичні дестабілізуючі процеси в нашій державі створюють суттєві перешкоди на шляху до реалізації фінансової стабілізаційної політики в Україні. Тому доцільним є впровадження нових ефективних напрямків її реалізації та перегляд існуючих. Крім того, необхідно зазначити, що для досягнення результативності й ефективності стабілізаційної фінансової політики, необхідно враховувати інтереси всіх соціальних груп. Адже фінансові рішення щодо заходів стабілізаційної політики зачіпають інтереси як населення, так і підприємців, фінансових інститутів і компаній [2].

Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/3/12.pdf>; 2. Петрушевська В. В. Трансформаційні напрямки фінансової політики в процесі стабілізації економіки України // Бізнес Інформ. – 2013. – № 11. – С. 46-51.- Режим доступу: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2013/01/7.pdf>; 3. Савченко К. В. Фінансовий механізм реалізації стабілізаційної політики держави / К. В. Савченко // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету: наук.-практ. журн. – 2013. – № 1. – С. 77-85. – Режим доступу: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2013/01/7.pdf>

Юлія Юріївна Біленко

ст. гр. ФК-41 Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – асист. каф. фін. Познякова О. І.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фондовий ринок є невід'ємною частиною фінансового ринку кожної економічно розвиненої країни, завдяки йому відбувається залучення тимчасово вільних фінансових ресурсів одних економічних суб'єктів і надання їх в платне строкове користування іншим суб'єктам. Український фондовий ринок, як і вся країна, сьогодні переживає складний період. Саме тому важливо створити відповідні умови для становлення цілісного, справедливого і ефективного ринку цінних паперів задля подальшої його інтеграції в світові фондові ринки.

Фондовий ринок – частина ринку капіталу, на якому здійснюється емісія, купівля та продаж різних видів цінних паперів України. Фондовий ринок в тій чи іншій країні характеризується, перш за все, показниками капіталізації, обсягом біржової торгівлі цінними паперами, кількістю цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах[1, с. 81].

Станом на 31.07.2015 капіталізація лістингових компаній фондового ринку України склала 131,19 млрд грн. На кінець липня поточного року капіталізація лістингових компаній зменшилась, це пов'язано з прийняттям Комісією низки рішень, за якими, зокрема, заборонена торгівля цінними паперами лістингових компаній на будь-якій фондовій біржі. Протягом січня-липня 2015р відповідно до результатів торгів на організаторах торгівлі, обсяг біржових контрактів з цінними паперами склав 204,68 млрд грн. Детальний опис обсягу біржових контрактів по місяцях відображено на(рис.1)[2]. Порівняно з даними аналогічного періоду 2014 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі зменшився на 15,81% (або на 38,44 млрд грн) (січень-липень 2014 року – 243,12 млрд грн).

Варто розглянути конкретні проблеми, які стоять на шляху подальшого розвитку фондового ринку. З огляду сучасного стану економіки, зокрема стану фондового ринку, зусилля держави мають бути спрямовані на вирішення основної проблеми розвитку фондового ринку України – недостатньої капіталізації та ліквідності. Аналізуючи динаміку капіталізації лістингових компаній, можна говорити про зменшення цього показника на кінець липня поточного року. Зменшення капіталізації відбулося за рахунок скорочення кількості лістингових компаній, що пов'язано з прийняттям НКЦПФР низки рішень, якими зупинено торгівлю цінними паперами на будь-якій біржі.[2] Ще однією важливою проблемою є низька ліквідність цінних паперів, тобто при бажанні інвесторів продати власні цінні папери, ринок не здатний повністю поглинути цей обсяг, в результаті продавець змушений істотно знизити ціну.

Рис. 1 Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі з цінними паперами протягом січня-липня 2015 року, млрд грн.

Слід розглянути ще деякі важливі проблеми: недостатня кількість цінних паперів в обігу; відсутність досконалого механізму взаємодії бірж з депозитарною системою; недостатнє законодавче регулювання; недостовірність інформації щодо загального обсягу торгів на біржовому ринку, що знижує довіру до вітчизняних цінних паперів [3, с. 133].

Для подолання вищезгаданих проблем фондового ринку необхідно:

- 1) вдосконалення законодавчої бази, яка б забезпечила організаційно-правові засади функціонування фондового ринку, державне регулювання і нагляд на ним;
- 2) розвиток Інтернет-технологій та впровадження нових торгових систем;
- 3) підвищення ліквідності та прозорості фондового ринку шляхом збільшення пропозицій фінансових інструментів.

Отже, аналізуючи стан фондового ринку України, можна зробити висновок, що він має досить потужний потенціал розвитку, який на даному етапі не може бути повністю реалізований через вплив багатьох негативних економіко-політичних факторів. Саме тому політика підтримки

фондового ринку України повинна бути комплексною та націленою перш за все на вирішення існуючих проблем та створення сприятливого інвестиційного клімату.

1. Недавні А. В. Ринок цінних паперів України : особливості розвитку та функціонування / А. В. Недавні // Управління розвитком. - 2013. - № 19. С. 81-83. 2. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>. 3. Краснова І.В. Фондовий ринок в Україні: стан та перспективи розвитку / І.В.Краснова // Проблеми економіки – 2014 - №1. С.129-134.

Світлана Михайлівна Галас

гр. ОА-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Курило О.Б.

РОЛЬ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ В СИСТЕМІ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Велику роль у наповненні дохідної частини бюджету відіграють саме податкові надходження. Дедалі важливішим джерелом доходів більшості розвинутих країн світу стають непрямі податки. Вони позитивно впливають на розвиток економіки. До непрямих податків згідно з Податковим Кодексом України відносять податок на додану вартість, акцизний податок та мито.

Варто відзначити, що вагомий фіскальний вплив непрямих податків на загальний рівень цін пов'язаний з їх вагомою часткою у надходженнях до Державного бюджету та зміною ставок, що в свою чергу впливає на інфляційні процеси, ціни на продукцію, знижуючи її конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках (рис. 1) [3].

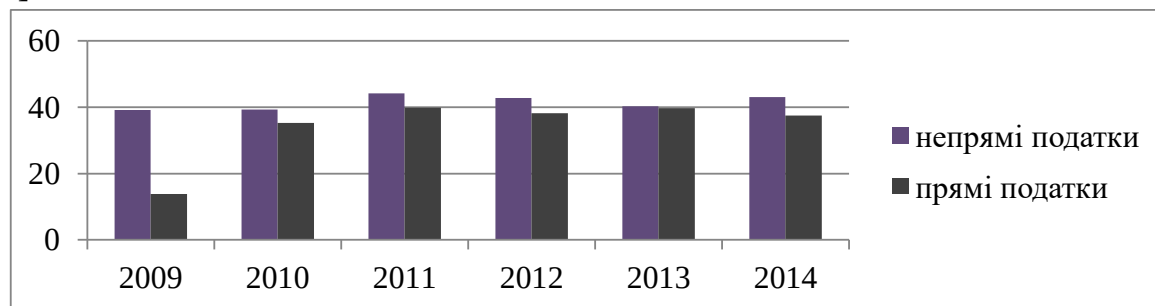

Рис. 1. Динаміка частки непрямих та прямих податків у доходах зведеного бюджету України протягом 2009–2014 рр.

На сьогодні податок на додану вартість є важливою складовою податкових систем у понад 40 країнах світу, в тому числі в 17 європейських країнах. Податок на додану вартість - це непрямий податок,

який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент) [1].

На долю цього податку припадає приблизно 13,8% податкових надходжень бюджетів країн і 5,5% ВВП. Перевагами даного податку є те, що він забезпечує значні державі надходження, з його допомогою набагато краще оподатковувати послуги і звільняти засоби виробництва. Також його податковий механізм не дозволяє вільно ухилятися від оподаткування [4, с. 223]. Крім цього, ПДВ чинить вагомий вплив на рівень цін і є одним із найголовніших джерел формування фінансової бази Державного бюджету. За даними Міністерства фінансів України, надходження з ПДВ до бюджету у 2014 р. становили 41,49% (189 241 млн. грн.) [2].

Як свідчить світовий досвід, акцизний податок є надійним джерелом наповнення бюджету країни, й Україна не є винятком. Акцизний податок – це непрямий податок на споживання підакцизних товарів (продукції), що включається до ціни даних товарів [1].

Найбільші надходження від акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів до Державного бюджету забезпечують: нафтопродукти, алкогольні напої та тютюнові вироби.

Акцизний податок виступає також дієвим інструментом стабілізації економічного циклу. Порівнюючи його з податком на додану вартість можна стверджувати, що в разі підвищення ролі фіскальної функції акцизного податку основний його тягар падає на заможні верстви населення, що, за незмінної в цілому податкової політики в частині перерозподілу через бюджет ВВП дозволяє в умовах сьогоденної України зменшити податковий тягар на широкі верстви населення [5, с.232].

Мито – це непрямий податок, який накладають на товари, що переміщуються через митний кордон у визначених державою пунктах під контролем митних служб [1]. Найбільше мито впливає на внутрішні ціни. Так, 2014 р. мито займало 2,72% доходів бюджету (12389 млн. грн.) [3]. У випадку знецінення національної валюти застосування мита є доцільним за наявності цінової конкуренції для національних товаровиробників. При раціональному застосуванні мито дає змогу регулювати транскордонні потоки, ефективно впливати на внутрішню цінову політику країни.

Отже, непрямі податки є основним джерелом формування фінансових ресурсів і забезпечують формування доходів Державного бюджету.

1. Замасло О. Т. Податкова система: навч. посібник/ О. Т. Замасло, І. І. Приймак, О. В. Грін. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 378 с. 2. Васильчук С.С. До проблеми характеристики видів непрямих податків в Україні / С.С. Васильчук // Науковий вісник Херсонського державного

університету, 2014. – № 4. – Т. 2. – С. 29–33. 3. Куриленко В.П. Роль непрямих податків у забезпеченні ефективної фіскальної політики / Куриленко В.П [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/149.pdf> . 4. Податкове право : [навч. посіб.] / За ред. О.М. Бандурка, В.Д. Понікарова, С.М. Попова. – К. : Центр учбової літера-тури, 2012. – 312 с. 5. Шульга А.А. Система оподаткування та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств / А.А. Шульга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [irbis nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?](http://irbis.nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?)

Тарас Романович Гошовський

гр. ФК – 31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л. Є.

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ, ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сьогодні в економіці України відбуваються швидкі та не до кінця прогнозовані перетворення, які спричинені політичними та іншими факторами впливу. Для стабілізації та розвитку нашої держави внутрішніх фінансових ресурсів недостатньо, у зв'язку з чим привабливими стають кошти іноземних інвесторів, що є найважливішим завданням для України і обумовлює актуальність теми дослідження.

Серед основних факторів, що заважають покращенню інвестиційної політики, можна зазначити такі:

- орієнтація українського уряду на залучення фінансових ресурсів переважно від міжнародних фінансових організацій (МВФ, МБРР), що призводить до недооцінки необхідності стимулювання дій приватних іноземних інвесторів;
- домінування урядової політики в Україні та вплив на неї політико-економічних угруповань;
- в урядових структурах та на регіональному рівні управління зберігається поділ інвесторів на „своїх” (вітчизняних) та „чужих” (іноземних);

Україна не змогла перебудуватися повністю із командно-адміністративної економіки в ринкову та не здобула серйозних досягнень у забезпеченні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.

Найкращий стан справ в нашій країні з охопленням населення освітою, якості викладання природничих та математичних наук, рівнем розвитку залізниці та обсягах ринку. В наш час вперше формується по-

справжньому пострадянське покоління, серед представників якого є молоді економісти й політики, які повинні мислити сучасно і не упереджено, маючи можливість співставляти дані процеси в Україні зі світовим досвідом.

Україною успадкована потужна інфраструктура виводу добутої сировини, металів, хімічних добрив та зернових на світові ринки. Це нафто- і газопроводи, портове господарство, залізниця тощо. Країні необхідні оновлення діючих виробничих потужностей та виробничих фондів [1].

Найгірші показники належать впливу бюрократії, корупції та податкової політики на розвиток бізнесу та залучення інвестицій, якості доріг, стійкості банків, захисту матеріальних та інтелектуальних прав власності.

Дослідження Всесвітнього економічного форуму (серед 148 країн) свідчать: Україні необхідна перебудова інституціональної структури (117 місце) і продовження реформи фінансового і банківського сектора (114 місце). Також варто зважати на перелік інших проблем, що не дозволяють ефективно розвиватися, а саме: розвиток інфраструктури (65 місце); розвиток системи охорони здоров'я і початкової освіти (62 місце); розвиток ефективності ринку товарів (117 місце); розвиток фінансового ринку (114 місце); розвиток технологічного рівня (81 місце), що включає технологічну адаптованість - 93 місце, а також прямі іноземні інвестиції та передача технологій - 109 місце. Особливої уваги заслуговує позиція України в рейтингу здатності країни на втримання талантів, тобто високоосвічених кадрів та молодих кваліфікованих спеціалістів, за яким ми посіли 140 місце з 148[2].

Позитивний інвестиційний клімат сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології тощо.

Тому основними напрямками поліпшення інвестиційного клімату країни повинно бути:

- політична стабільність та подолання корупції у вищих щаблях влади;
- реформування судової системи та державного регулювання;
- формування сприятливого інвестиційного іміджу через організацію та участь в міжнародних виставках, ярмарках, інвестиційних проектах;
- сприяння розвитку інвестиційної інфраструктури (інвестиційних фондів, аудиторських та страхових компаній);
- покращання інформаційного забезпечення іноземних інвесторів про потенційні можливості інвестування;
- сприяння розвитку фондового ринку з метою активізації участі іноземних інвесторів у процесах приватизації, зокрема шляхом здійснення портфельних інвестицій.

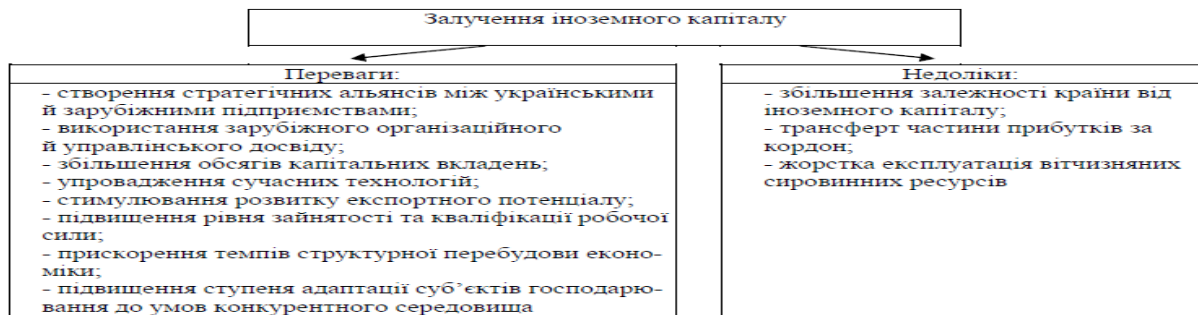

Рис.1 Переваги і недоліки залучення іноземного капіталу

Водночас із перевагами існують і недоліки в залученні і функціонуванні іноземного капіталу. Майже всі високорозвинені країни світу, такі як Великобританія, Франція, Італія, Німеччина, США, створюючи сприятливе підґрунтя із залучення іноземних інвестицій, використовують їх для ефективного розвитку своєї економіки. Так, обсяги прямих інвестицій станом на 01.07.2015р. склав 42,9 млрд. дол. США (Кіпр-12,2/28,6%; Німеччина 5,5/12,8%; Нідерланди 5,1/11,9% ; Росія-2,7/6,3%; Австрія 2,3/5,5%; Англія 1,9/4,6%, інші країни – 13,2/30,3% [3].

1. Щепіна Т. Г. Проблеми формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні / Т. Г. Щепіна // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. - 2014. - Вип. 38. - С. 109-114. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ppei_2014_38_20.pdf 2 .Чип Л. О. Особливості інвестиційного клімату в Україні / Л. О. Чип // Вісник Полтавської державної аграрної академії. - 2014. - № 3. - С. 142-146. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VPDAA_2014_3_32.pdf. 3. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Роман Вікторович Громиш

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

ЗОВНІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Зовнішній державний борг є важливим джерелом фінансування дефіциту державного бюджету. Проте залучення коштів в іноземних кредиторів має свої недоліки, а саме: ризик нездатності розрахуватися за зовнішній борг (як результат – дефолт), потреба сплачувати відсотки нерезидентам (тобто відплив коштів із держави), ризик значного збільшення зовнішнього боргу внаслідок девальвації національної валюти тощо [1].

В економічних та політичних умовах, у яких сьогодні опинилася Україна, було неможливо обійтися без залучення додаткових іноземних

позик, і, як результат, збільшення розміру зовнішнього державного боргу. Динаміку зовнішнього державного боргу України подано на рис. 1.

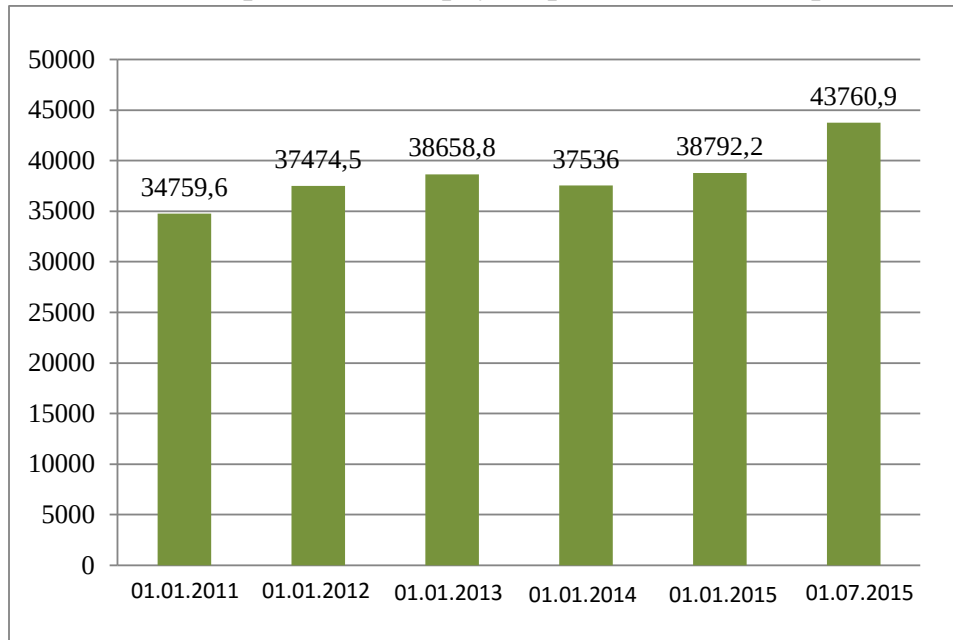

Рис.1. Динаміка зовнішнього державного боргу України з 1 січня 2011 р. по 1 липня 2015 р. [4].

Як видно з рис. 1, з 1 січня 2014 року по 1 липня 2015 року зовнішній державний борг України зріс у валютному виразі на 16,7%, що є найбільшим показником, починаючи з 2011 року. Основними факторами, що спричинили таке зростання є:

- важка політична криза та військовий конфлікт на Сході України;
- глибока економічна рецесія, викликана втратою економічного вкладу АРК, частини Донецької та Луганської областей, а також відходом від економічного кооперування з Російською Федерацією;
- наявність соціальних та інших зобов'язань держави, обов'язкових для виконання незважаючи на економічну нестабільність (виплати пенсій, стипендій, соціальної допомоги тощо);
- необхідність додаткових коштів для здійснення структурного реформування та стабілізації економічної ситуації;
- фінансування значного дефіциту державного бюджету, сформованого під впливом істотного зростання видатків на оборону та обслуговування боргу [2].

Очевидно, що стан зовнішнього державного боргу України та його обслуговування є тяжким. Проте у вересні 2015 року було здійснено низку важливих кроків для подолання цієї проблеми. Була розпочата реструктуризація зовнішнього державного боргу України, яку Міністерство фінансів України планує завершити до 1 грудня 2015 року. Також великим позитивним зрушенням була домовленість із кредиторами про списання 20% та про відсутність погашення основної суми боргу протягом 4 років [3].

Наступними заходами, які мають бути вжиті для покращення ситуації із зовнішнім державним боргом України є:

- посилення взаємодії України з іншими міжнародними фінансовими інститутами;
- залучення іноземних інвестицій, розвиток економіки та збільшення доходів бюджету;
- проведення структурних реформ у секторі загальнодержавного управління, спрямованих на підвищення ефективності використання бюджетних коштів;
- посилення прозорості державних фінансів [2].

Усі ці заходи разом із успішною реструктуризацією зовнішнього державного боргу дозволять уникнути дефолту та повинні створити умови для подальшого розвитку економіки України.

1. Козелецький П. С. Проблеми зовнішнього державного боргу України, його обслуговування та регулювання / П. С. Козелецький, А. В. Кравченко // *Економічний простір*. - 2013. - № 71. - С. 56-65. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecpros_2013_71_8.pdf. 2. Аналіз сучасного стану державного боргу та ключові напрями забезпечення боргової безпеки України. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2015_analit/derzh_borg.pdf. 3. Економічна правда. Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/>. 4. <http://index.minfin.com.ua/index/debt/gov/>.

Марія Іванівна Дарморіс

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л. Є.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ЛЬВІВЩИНИ

Важливим стратегічним сектором економіки Львівської області, який створює п'яту частину валової доданої вартості, є агропромисловий комплекс. За обсягами виробництва окремих культур (картоплі, ріпаку, цукрових буряків, молока, м'яса) Львівщина знаходиться в першій десятці серед регіонів України.

З іншого боку є певні проблеми, які гальмують розвиток аграрного сектору економіки. Ефективність сільськогосподарського виробництва є на низькому рівні. Низькорентабельним є виробництво майже всіх видів продукції, а виробництво яловичини – збитковим. Неефективне м'ясо-молочне скотарство пояснює відсутність мотивації до його розвитку [1].

Відсутність продуманої та надійної стратегії розвитку аграрного сектору економіки Львівської області стала вагомою причиною низької соціально-економічної віддачі від здійснених аграрних реформ. Така стратегія є необхідною умовою проведення реформи в сільському господарстві, адже реформа має на меті певні зміни, до того ж в бік покращення [2].

Треба наголосити, що насамперед на ефективність виробництва в області негативно впливають великі агроформування, які у переважно займаються виробництвом лише культур, які орієнтовані на експорт, і є збитковими, що є нелогічним. Значною проблемою є також забезпечення діяльності кооперативів, які потребують інвестицій на купівлю техніки та устаткування [1].

Рівень рентабельності продукції сільського господарства у 2012 р. був найвищим у приватних підприємствах (включаючи фермерські господарства) – 17,0%; рівень збитковості – у виробничих кооперативах (-6,7%) та у господарських товариствах (-1,1%).

Першочерговим напрямком державної регіональної політики повинен бути розвиток сільської місцевості. Обласна Комплексна програма підтримки та розвитку АПК передбачає фінансування заходів по 7 напрямках: підтримка розвитку насінництва, органічного виробництва, тваринництва, рибництва, покращення якості ґрунтів, підтримка сільськогосподарських кооперативів та фінансово-кредитне забезпечення підприємств АПК [3].

Відновлення повноцінного інвестиційного процесу могло б стати одним з основних напрямів виходу агропромислового комплексу з кризового стану.

Таблиця 1

**Рівень рентабельності (збитковості) за категоріями
сільськогосподарських підприємств Львівської області (2012 р.)**

Показник	Госпо- дарські товариства	Приватні підприє- мства (включаючи фермерські)	Виробничі кооперативи	Державні сільсько- господарські підприємства
Кількість сільськогоспо- дарських підприємств, одиниць:	101	70	2	5
в т. ч. збиткових,	42	19	1	3
до загальної кількості, %	41,6	27,1	50,0	60,0
Рівень рентабельності (збитковості), %:				
продукції сільського господарства	-1,1	17	-6,7	2,8
рослинництва	0,2	19,3	28,1	9,6
тваринництва	-4,5	-4,8	-24,1	-4,9

Джерело: [2]

Владні структури повинні проводити адекватну соціальну державну політику, спрямовану на комплексний розвиток сільських територій; необхідно сформулювати повноцінне життєве середовище сільського населення, підвищити мотивацію праці у сільському господарстві. Здійснивши ці заходи, держава вирішить ще одну важливу проблему – повернення кваліфікованих високоосвічених кадрів у галузь, оскільки зараз спостерігається відплив спеціалістів із сільського господарства [2].

Для створення нових робочих місць в аграрному секторі навчальні та наукові установи області розробили більше 30 типових бізнес-проектів з ведення аграрного бізнесу, які реалізуються через територіальні центри зайнятості. З початку їх реалізації (2013-2014 рр.) ними скористалися біля 300 осіб, які стали підприємцями в сфері агробізнесу та отримали фінансову допомогу [3].

Важливим елементом соціального захисту сільського населення стане реформування системи оплати праці в сільському господарстві [2].

Аграрний сектор економіки може стати рушієм розвитку економіки держави в цілому. Тому уряд повинен приділити особливу увагу і надати підтримку розвитку агропромислового виробництва [3].

1. Верецинський Роман / Оцінка ситуації АПК Львівської області та основні напрями розвитку на 2014 рік : Агрофорум – Львів, 2014. - №3 (25) – с.4. 2. Березівський З., Березівська О. / Стан і перспективи економічного розвитку агропромислового комплексу Львівської області : Аграрна економіка - Львів, 2014. - №1-2 – с. 54-59. 3. Магур О. / Аграрний

потенціал Львівщини – реалії і перспективи, <http://www.zolochiv-rda.gov.ua/newslviv-agro.htm>.

Марія Миколаївна Дацко

гр. ОАсп-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Ільчук П.Г.

СУЧАСНИЙ СТАН СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

Військові дії впродовж 2014-2015 рр. на території Луганської та Донецької області, анексія півострова Крим Росією та інші негативні фактори спричинили розвиток соціально-економічної кризи в Україні, наслідком чого є зростання дефіциту державного бюджету та державного боргу, рівня безробіття та скорочення ВВП. Для подолання негативних тенденцій в економіці країни необхідно впровадити дієві реформи, основою реалізації яких є їхнє належне фінансове забезпечення.

Однак запорукою подолання кризових явищ та подальшого економічного зростання економіки є стабілізація монетарної сфери. А тому співробітництво України з Міжнародним валютним фондом (МВФ) набуває особливої актуальності, адже співпраця з МВФ передбачає можливість отримання додаткового фінансування заходів із підтримки курсу національної валюти, поповнення міжнародних резервів держави.

Співробітництво України з МВФ є одною із основних та найголовнішою темою обговорень серед аналітиків, політиків та науковців таких як: В.Г. Кабанов, О.С. Власюк, Я.Б. Базиліук, Д.Ю. Венцковський, О.С. Лапко, І.В. Фурман, та інші. Проте, ряд особливостей такої співпраці та її вплив на економіку України залишаються не дослідженими до кінця.

Метою дослідження є визначення сучасного стану співпраці України з МВФ та перспективи її розвитку.

МВФ – міждержавна валютно-фінансова організація, яка має статус спеціалізованого закладу ООН та створена з метою регулювання валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм допомоги при дефіциті платіжного балансу шляхом надання коротко- і середньострокових кредитів. Україна є повноправним членом МВФ з 1992 року.

Одним з чергових етапів співпраці України з МВФ є сучасне відновлення кредитування України. Так наприкінці квітня 2014 року український уряд та МВФ домовились про співпрацю в межах програми stand-by. За цією програмою Україна мала отримати кредитних ресурсів на суму 17 млрд. доларів. Однак у 2014 році Україна отримала лише 4,6 млрд. дол. США [1, с. 511]. Однак український уряд заявив, що виконав усі

поставлені перед ним умови, щодо проведення реформ, узгоджених з МВФ за програмою stand-by. Таку заяву підтвердила голова МВФ Крістін Лагард.

Н. Георгієв, голова місії МВФ в Україні, заявив, що програму stand-by зупинено, але рада керуючих МВФ, прийняла рішення про надання Україні близько 17,5 млрд. дол. США в рамках нової програми розширеного фінансування (EFF), яка розрахована на 4 роки (тоді як програма stand-by – на 1-2 роки), а термін повернення коштів за кредитами EFF розпочинається через 4,5 року і триває п'ять років (за програмою stand-by виплати розпочинаються через 3 роки і тривають два роки для кожного траншу окремо) [2]. Нова програма співробітництва з МВФ передбачає виконання Україною ряд умов, однак усі вони стосуються запровадження реформ, які повинні забезпечити стабілізацію та зростання української економіки.

Перший транш у розмірі 5 млрд. дол. США Україна отримала 13.03.2015 р. За словами Шевальова А.В., заступника міністра фінансів, другий транш отримано на початку серпня – близько \$1,7 млрд. Наприкінці вересня 2015 року очікується прибуття до України місії МВФ для оцінювання виконання програм, від рішення якої залежать розвиток подальшої співпраці.

Також співробітництво України з МВФ є важливим з точки зору набуття позитивного іміджу, що допомагає у підвищенні кредитного рейтингу України на світових фінансових ринках та дозволяє зберігати привабливість для іноземних інвесторів, зниженні процентних ставок за міжнародними кредитами та ін. Сучасна співпраця українського уряду з МВФ дає можливість проведення реформ в державі впродовж наступних 4 років, які будуть підкріплені кредитними ресурсами за програмою розширеного фінансування. В межах виконання умов для отримання кредитів від МВФ уже здійснено ряд реформ, зокрема, у фінансово-кредитній сфері це – збереження політики гнучкого курсоутворення. Важливою структурною реформою є зміна умов діяльності НАК "Нафтогаз", дефіцит якого лише у 2014 році "поглинув" 103 млрд. грн. із державного бюджету. Також для отримання наступних траншів необхідно провести структурні реформи не тільки в економічній сфері – антикорупційну реформу, реформу судочинства [2].

Отже, співпраця з МВФ є важливою для України, оскільки кредити МВФ дозволяють забезпечити стабілізацію монетарної сфери, що є запорукою подальшого зростання економіки України. Крім того програми МВФ передбачають виконання ряду умов, які забезпечують реформування не тільки економічної але і інших сфер розвитку України.

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 578 с.; 2. Зануда А. Україна - МВФ: нова розширена програма співпраці [Електронний ресурс] / А. Зануда // - Режим доступу : http://www.bbc.com/ukrainian/business/2015/02/150212_imf_ukraine_eff_az.

Марія Василівна Дмитрук

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н. проф. Шкварчук Л.О.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фондовий ринок є однією з найважливіших сфер економіки України. Хоча фондовий ринок в Україні почав свій розвиток з 1991 р., він все ще перебуває у стадії формування, якій властивий пошук форм та інструментів, що визначають норми поведінки основних учасників обміну цінних паперів. Створення фондового ринку в Україні відбувалося за відсутності чіткої законодавчої бази, а також невідповідності окремих елементів ринку міжнародним стандартам. Це призвело до відсталості фондового ринку України від фондових ринків розвинутих держав.

Ліквідність фондового ринку залежить від стійкості попиту на цінні папери на ринку, котрий, у свою чергу, визначається інвестиційною привабливістю і надійністю таких паперів.

Визначальним критерієм ліквідності фондового ринку є його глибина. Вона характеризує активність учасників ринку, обсяг торгівлі, оборот. Суть даного критерію полягає в оцінці потенційного обсягу попиту/пропозиції на ринку [2, с. 95].

Глибину ринку цінних паперів можна визначити за допомогою відношення обсягу торгівлі цінним папером за певний період до загального обороту торговельної системи, а також середнього обсягу угод. Можна стверджувати, що ліквідність фондового ринку прямо пропорційно залежить від його глибини, тобто чим більша ліквідність ринку цінних паперів, тим більшою має бути його глибина.

За даними ПАТ «Українська біржа» за серпень 2015 р. загальний обсяг торгів зменшився на 17,84% і склав 416325839 грн., загальна кількість угод при цьому зменшилася на 14,31% і досягла 16080. Для порівняння: у серпні 2014 р. ці показники склали 887529474 грн. і 42015 відповідно. Обсяги торгів цінними паперами в серпні 2015 р. склав 226144799 грн., а кількість угод, укладених на біржі за місяць, становить 12779. У серпні 2014 р. обсяг торгів цінними паперами склав 746908162 грн., а кількість угод складала 30549.

Порівнюючи дані показники, можна побачити, що вони мають тенденцію зниження. Це негативно впливає на розвиток фондового ринку, зокрема і на його ліквідність, оскільки обсяги торгів цінними паперами, а також кількість угод, укладених на біржі, прямо впливають на ліквідність ринку цінних паперів. Закордонні інвестори не зацікавлені в такому малоліквідному ринку, тому основними гравцями вітчизняного ринку є спекулятивні зарубіжні фонди, націлені на швидке отримання прибутку, і українські фінансові компанії, що давно працюють на цьому ринку. Через низьку ліквідність ринку цінних паперів головну роль на ньому відіграють нерезиденти, які шляхом швидкого введення і виведення капіталу мають значний вплив на український ринок. Вітчизняні учасники не мають достатніх коштів для проведення ефективних операцій на ринку і протистояння іноземному капіталу.

Одним з важливих напрямів забезпечення ліквідності фондового ринку є державне регулювання даного сектору шляхом створення ефективного механізму контролю та управління, а також створення умов для інвестиції коштів недержавними пенсійними фондами та іншими організаціями [3, с. 62]. Державне регулювання є важливим елементом в напрямку зменшення ризиковості здійснення операцій на ринку цінних паперів. Підвищення активності державних установ на ринку цінних паперів призведе до збільшення обсягу фінансових інструментів, що регулюються даними установами, що позитивно вплине на ліквідність фондового ринку.

Існує потреба в створенні єдиної потужної біржової системи та ліквідації бірж, торги на яких майже відсутні. Укрупнення біржових майданчиків сприятиме підвищенню ліквідності ринку. За рахунок збільшення торгів комісійні зменшуються, що автоматично стане додатковим стимулом для активізації торгівлі та переведення операцій на організований ринок [1, с. 157].

Ще одним шляхом вирішення проблеми недостатньої ліквідності може бути активне залучення фізичних осіб на фондовий ринок України. За умови розвитку Інтернет-трейдингу та зниженню рівня податків можна залучити значну частку приватних інвесторів. На сучасному етапі в Україні не так багато інструментів для інвестування вільних коштів. За таких умов фондовий ринок може стати основною альтернативою для вкладення частини вільних коштів.

Отже, основними шляхами підвищення ліквідності фондового ринку є: підвищення державного регулювання фондового ринку; посилення активності державних органів у діяльності ринку цінних паперів; залучення фізичних осіб на фондовий ринок України; створення єдиної потужної біржової системи.

1. Котова М.В. Трансформація фондового ринку України в умовах світової глобалізації / М.В. Котова// Економіка. – 2013. - № 1 (6). – С. 153-157. 2. Юркевич О. Рівень ліквідності фондового ринку: значення та підходи до визначення / О. Юркевич// Вісник НБУ. – 2012. - № 4 (194). – С.

94-96. 3. Яремченко Т.М. Особливості функціонування фондового ринку в Україні: проблеми та перспективи розвитку / Т.М. Яремченко// Управління розвитком. – 2012. - №17. – С. 60 – 62. 4. Офіційний сайт Української біржі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukr.ua/>. – Назва з екрана.

Микола Юрійович Долошицький

гр. ОА-31, інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Курило О.Б.

МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК ЯК ДЖЕРЕЛО ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Трансформаційні процеси в Україні, які відбуваються на рівні державних фінансів неможливо уявити без міжнародних фінансів, які акумулюються на міжнародному фінансовому ринку. Тому дослідження у сфері міжнародного фінансового ринку є актуальними, так як на сьогоднішній день сфера його діяльності постійно розширюється. Він виступає одним з основних джерел фінансових ресурсів і визначальним критерієм господарського життя не лише України, але й усіх країн світу.

Одні країни потребують ресурсів, інші можуть їх надати в користування. Цим питанням займається міжнародний фінансовий ринок. Він виник у середині ХХ ст. Головним призначенням міжнародного фінансового ринку є акумулювання вільних фінансових ресурсів у деяких країнах, а згодом перерозподіл цих ресурсів між учасниками для забезпечення сталого економічного розвитку світового господарства й отримання від цих операцій певного доходу.

Особливості діяльності міжнародного фінансового ринку розглянуто в працях таких науковців як: С.Я. Боринець, Ю.Г. Козак, Н.К. Рогач, Н.Є. Бойцун, Н.В. Стукало, Т.В. Мусієць.

Міжнародний фінансовий ринок є розгалуженою системою, яка зображена на рисунку 1.

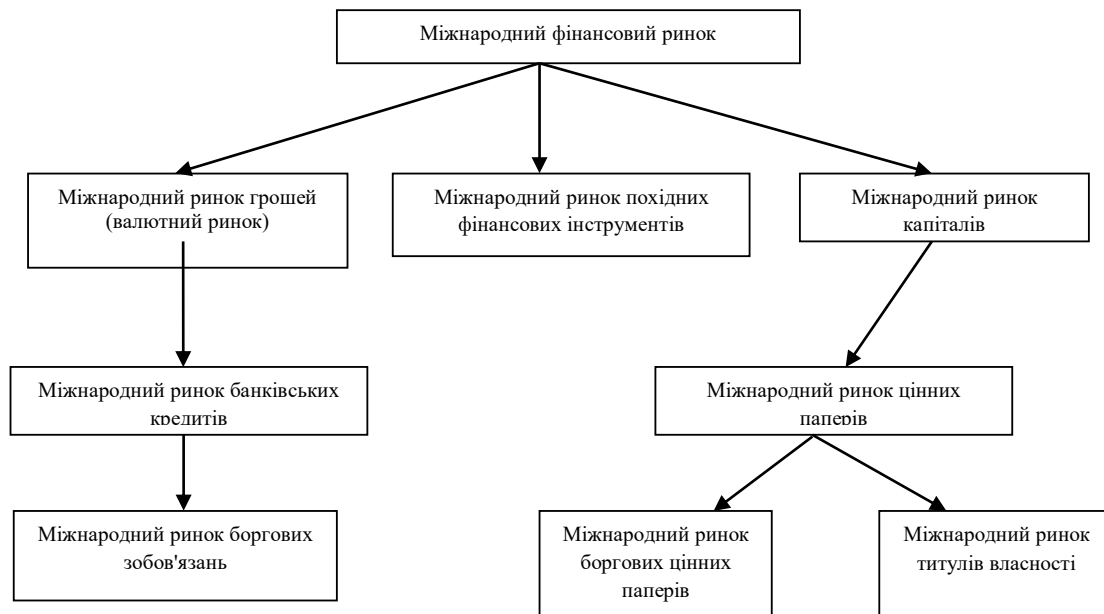

Рис. 1 Структура міжнародного фінансового ринку [1]

Міжнародний фінансовий ринок може бути повністю сегментованим, тоді інвестор з певної країни не може вкласти кошти в цінні папери іншої країни. За такої ситуації цінні папери одного ступеня ризику на різних ринках мають різну ставку доходу, це обумовлюється як сегментованістю ринків, так і різницею в курсах валют і відмінностях в системах оподаткування. Також міжнародний фінансовий ринок може бути повністю інтегрованим, тоді інвестор може вкладати свої кошти в будь якій країні і цінні папери одного ступеня ризику забезпечать йому однаковий рівень доходу [2].

Міжнародний фінансовий ринок розвивається через те, що: зростають взаємозв'язки між двома секторами економіки (національним та іноземним) через збільшення значущості зовнішньої торгівлі; постійно регулюються грошові та капітальні потоки, валютні курси та міграція трудових ресурсів; збільшується роль міжнародних фондових бірж та фінансових інститутів через впровадження новинок в торгівлю фінансовими інструментами та удосконалення платіжних розрахунків; розвиваються електронні міжбанківські телекомунікації, електронні перекази фінансових активів; розширюється географія світового фінансового ринку на країни третього світу; зростає міжнародний обмін і активізація потоків капіталу [3].

Отже міжнародний фінансовий ринок та фінансово-кредитна система, яка йому притаманна з відповідною для них інфраструктурою - середовище, в якому відбувається концентрація і розподіл фінансових ресурсів між окремими країнами. Він є постійно діючим міжнародним ринковим механізмом, а також ефективним та важливим інструментом управління міжнародними фінансовими потоками. Тому інтеграція вітчизняної фінансової системи через використання специфічних методів, форм та інструментів регулювання й координації у складову частину

міжнародного фінансового ринку, дозволить підвищити інвестиційну привабливість країни та її резидентів, зростання рейтингів українських фінансових установ та фінансових активів.

1. Юрій С. І. *Фінанси: [підручник]* / С.І. Юрія, В.М. Федосова. — К. : Знання, 2012. — 687 с. 2. Паценко О.Ю. *Особливості розвитку сучасної структури світового фінансового ринку* / О.Ю. Паценко, Е.Ю. Молчанова / *Міжнародна економічна політика: журнал* — 2012. № 1—2 3. Бабенко І.О. *Розвиток міжнародного фінансового ринку* / І.О. Бабенко., С. І. Дробязко / *Особливості сучасного функціонування та розвитку фінансової системи: національні та міжнародні аспекти. Доповіді учасників I Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції студентів і аспірантів* — Миколаїв, 2013 р.

Марта Андріївна Зубрицька

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

У сучасній економіці цінні папери та ринок цінних паперів є найважливішими складовими, які забезпечують ефективне функціонування всього ринкового механізму. Як сегмент фінансового ринку, ринок цінних паперів виконує функції акумуляції та переміщення капіталу від інвесторів до виробництва, забезпечує ефективне використання інвестиційних ресурсів. Формування і розвиток ринку цінних паперів — це об'єктивний процес, покликаний сприяти розширенню ринкових відносин, виробництва, інтеграції України в систему світових ринків капіталу.

Ефективність функціонування ринку цінних паперів та його учасників слід розглядати у двох аспектах: як забезпечення вирішення важливіших фінансових і соціально-економічних проблем та як індикатор розвитку держави. У зв'язку з цим проблеми вдосконалення фінансового забезпечення функціонування ринку цінних паперів потребують дослідження і трансформації з урахуванням переплетення економічних та соціальних відносин, втілених у процесах здійснення операцій на фінансових ринках [2].

Збереження слабких позицій України у фінансовій сфері є неприйнятним для українських учасників ринку цінних паперів з кількох причин — це складність та хаотичність державного регулювання,

обмеженість фінансового потенціалу фактичних і потенційних інвесторів та недовіра до банківського сектора як наслідок кризи.

За результатами міжнародних рейтингів у 2014 р. Україна зайняла 82-е місце зі 142 країн за рівнем конкурентоспроможності, 118-е місце за рівнем розвитку фінансового ринку та 127-е місце за ефективністю регулювання фондового ринку, 122-е місце за доступністю фінансових послуг, 138-е місце за надійністю банківської системи. Серед найбільш проблемних факторів розвитку бізнесу в Україні у першу п'ятірку увійшли корупція, податкове регулювання, доступ до фінансування, нестабільність державної політики, ставки податків [4].

Спроектувавши їх дію на ринок цінних паперів, можна дійти висновку, що корупція та нестабільність державної політики підриває довіру до операцій з фінансовими інструментами в Україні та підвищує ризики невизначеності як для вітчизняних, так і іноземних інвесторів. Так само, неефективне податкове регулювання та високі ставки податків знижують фактичну та потенційну дохідність цінних паперів, а складний доступ до фінансування зменшує фінансовий потенціал ринку цінних паперів та його учасників [5].

Розвиток ринку акцій гальмується через незначний обсяг паперів у вільному обігу, недоліки у системі корпоративного управління, а також недосконалість валютного законодавства. Аналітики ринку зазначають, що операції, які проводять на фондових біржах України, зазвичай здійснюються з метою маніпулювання вартістю цінних паперів, що торгуються. Ціни акцій, що обертаються на таких біржах, дуже сильно коливаються без об'єктивних на те причин.

З огляду на вищевикладене нагальним завданням є захист державних інтересів на ринку цінних паперів шляхом обмеження доступу нерезидентів, що дасть змогу державі контролювати великі, прибуткові підприємства, зокрема ті, які мають стратегічне значення для країни [1].

Для вирішення проблемних питань і стимулювання подальшого розвитку ринку Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку було розроблено проект розвитку фондового ринку України на 2015-2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання». Її метою є стимулювання притоку інвестицій в економіку України через інтеграцію фондового ринку у світові ринки капіталу та запровадження кращих світових стандартів і практик [3].

Отже, для розвитку і зміцнення позицій українського фондового ринку необхідне вдосконалення правової та організаційної бази функціонування фондового ринку України, підвищення його технологічності та прозорості, що дозволить зробити ринок інвестиційно привабливим як для великих іноземних компаній, так і для широкого спектру приватних інвесторів.

1. К. А. Малишенко. Сучасний стан ринку цінних паперів: проблеми та перспективи / К. А. Малишенко // Ефективна економіка.-2014.- №7. – с. 30-32. 2. Липилина С. В. Виникнення і розвиток ринку цінних паперів / Липилина С. В. // Бізнес-Інформ. - 2013. - №2. - С. 57 – 59. 3. Програма розвитку фондового ринку України на 2015-2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nssmc.gov.ua/fund/development/plan>. 4. Чернишук В. Р. Розвиток фондового ринку: проблеми й перспективи. / Чернишук В. Р. // Фінанси України. - 2013. - №8. - с. 96 – 103. 5. Відомості про фондовий ринок України, [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/info>.

Мар'яна Андріївна Івахів

гр. ФК-34, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ключовим стратегічним завданням розвитку національної аграрної економіки сьогодні є залучення приватних іноземних інвестицій та розширення ринків збуту сільськогосподарської продукції. Однак серед потенційних зарубіжних інвесторів є певна недовіра до України як надійного партнера в економічній співпраці. В процесі переговорів на міждержавному рівні мова йде як про надання кредитів для розвитку національної економіки, так і про створення чітких, прозорих та зрозумілих правил для взаємовигідної економічної співпраці між вітчизняними та зарубіжними інвесторами. Корупція, непрозорість та часті зміни правил ведення аграрного бізнесу – з однієї сторони, а з іншої – стримування, а інколи й скритий бойкот проведення необхідних економічних реформ з подолання корупції, легалізації тіньової економіки та реформування державного регулювання сьогодні посилюють недовіру потенційних інвесторів до стратегічних намірів реформування усіх сторін державного управління [1].

Розвиток національного аграрного бізнесу потребує залучення значних інвестиційних ресурсів. Лише у систему зрошування у південних регіонах України потрібно вкласти до трьох мільярдів доларів інвестицій. Окрім того, потрібно розбудовувати транспортну інфраструктуру, щоб досягти бажаного результату . Інвестиційна привабливість аграрного сектора економіки України низька в силу недосконалості діючого

законодавства, монополізації аграрного ринку окремими його учасниками та відсутності правових гарантій захисту прав інвестора в судовому порядку. Підтвердженням цьому є те, що низка великих українських агрохолдингів у 2014 році відмовилася повертати банкам кредити. Тому останні змушені були переглянути своє ставлення до кредитування аграрного виробництва [2]. Загалом великі агрохолдинги у 2014 році заборгували кредиторам близько \$1,5 млрд. Найбільшим боржником є агрохолдинг «Мрія», борг якого перевищує \$1,3 млрд. Ще одним великим боржником є компанія «ТАКО», яка припинила обслуговування кредитів у липні 2014 року. Загальна заборгованість компанії складає \$60 млн. і 900 млн. грн. Проблемними боржниками банки також називають групу компаній «Амарант» (до \$50 млн. і 5 млн. грн.) і компанію «Сінтал Д» (\$23 млн.) . Загострення військового конфлікту на Сході країни та поглиблення економічної кризи в державі сьогодні головно впливають на процес формування інноваційної стратегії розвитку національного АПК [3].

Держава сьогодні має гарантувати законодавчий захист прав кредиторів та розвивати сучасні інструменти фінансування розвитку учасників агроринку. Запровадження новітніх інструментів державного регулювання в систему управління АПК дозволить пришвидшити адаптацію національного аграрного виробництва до стандартів Європейського Союзу. Стратегічним орієнтиром у сфері інноваційного розвитку національної аграрної економіки, на наш погляд, є створення високоінтегрованих об'єктів сільськогосподарської діяльності на корпоративних засадах [2].

Розробляючи стратегію інноваційного розвитку, учасники аграрного ринку сьогодні змушені покладатися лише на приватні інвестиційні ресурси та розраховувати на ефективну державну політику стимулювання інноваційного розвитку національного АПК. Орієнтація заходів з реформування системи державного управління на децентралізацію суттєво змінює зміст інноваційно-інвестиційної політики розвитку національної аграрної економіки [1].

В процесі її розробки на національному та регіональному рівнях доцільно чітко сформулювати загальнодержавні та регіональні стратегічні цілі, визначити та оцінити наявний потенціал АПК, можливості та загрози для розвитку аграрного бізнесу, потреби у сільськогосподарській продукції та експортний потенціал як окремих об'єктів господарської діяльності, так і регіональних АПК [1].

Державна політика розвитку аграрного виробництва має стати орієнтиром для формування регіональних програм інноваційного розвитку аграрного виробництва та формування корпоративних стратегій розвитку ключових гравців на ринку сільськогосподарської продукції. Сьогодні їхні цілі, завдання, потенціал і можливості настільки відрізняються, що знайти

компроміс для ефективної співпраці дуже складно. Тому саме регіональний рівень АПК має стати базовим об'єктом для планування інноваційного розвитку аграрного виробництва у державі. Створення правових гарантій захисту інтересів приватних інвесторів та чітке законодавче визначення прав корпоративних та приватних інвесторів повинні сформувати передумови для підвищення інвестиційної привабливості аграрного виробництва та збільшення обсягів залучених інвестицій у розвиток дрібного та середнього аграрного бізнесу в Україні [2].

Таким чином, ключовим завдання інноваційної стратегії розвитку аграрного сектору економіки є створення передумов для гарантування продовольчої безпеки країни, поступова інтеграція аграрного виробництва у світовий економічний простір та зростання експортних можливостей збуту надлишків аграрної продукції. Реалізація стратегічних цілей сільського господарства на період до 2020 року покликана розв'язати суттєві системні проблеми у частині значного збільшення обсягів виробництва й підвищення якості сільськогосподарської продукції.

1.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : [<http://www.dw.de/a-18198672?maca=ukr-rss-ukrnet-ukr-all-3816-xml>]; 2.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// agropravda.com/news/agrobiznes-life/2686-vo-skolkorealno-obojdetsja-posevnaja-2015](http://agropravda.com/news/agrobiznes-life/2686-vo-skolkorealno-obojdetsja-posevnaja-2015); 3.Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

Наталя Володимирівна Климець

гр. ОА-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Курило О. Б.

КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Останнім часом проблема кіберзлочинності набула глобального масштабу, а збитки від діяльності кібершахраїв сягнули десятків мільярдів доларів. Серед найбільш вразливих до кіберзлочинів сфер суспільного життя відноситься фінансовий сектор економіки, а саме - банки та їх послуги.

Існує декілька причин розвитку кіберзлочинності. Однією з них є те, що ця сфера прибуткова. Величезні суми грошей з'являються в кишенях злочинців у результаті окремих великих афер, не говорячи вже про невеликі суми, які йдуть просто потоком. Другою причиною росту кіберзлочинності як бізнесу є те, що успіх справи не пов'язаний з високим

ступенем ризику, оскільки у віртуальному світі злочинці не можуть бачити своїх жертв, будуть це окремі люди чи цілі організації, яких вони вибрали для атаки. Грабувати тих, кого ти не бачиш, до кого не можеш дотягтися рукою, набагато легше [2].

Серед усіх сфер суспільного життя найбільш вразливою до шахрайства є фінансово-кредитна сфера, особливо у міжнародних економічних відносин. Останнім часом найбільшого поширення набули такі види злочинів як протидія кіберзлочинності в фінансово-банківській сфері, шахрайство з використанням платіжних карток та їх реквізитів, крадіжки коштів з банківських рахунків, «відмивання» грошей, заволодіння конфіденційною комп'ютерною інформацією про клієнтів тощо [2].

Кібернетична злочинність все більше посягає на банківські рахунки як компаній чи організацій, так і пересічних громадян. Зі зростанням обсягів безготівкових розрахунків зростає і кількість потерпілих від кібершахраїв.

Наведемо кількість шахрайських операцій із використанням платіжних карток, емітованих українськими банками в 2010 – 2015 роках у вигляді діаграми (Рис. 1).

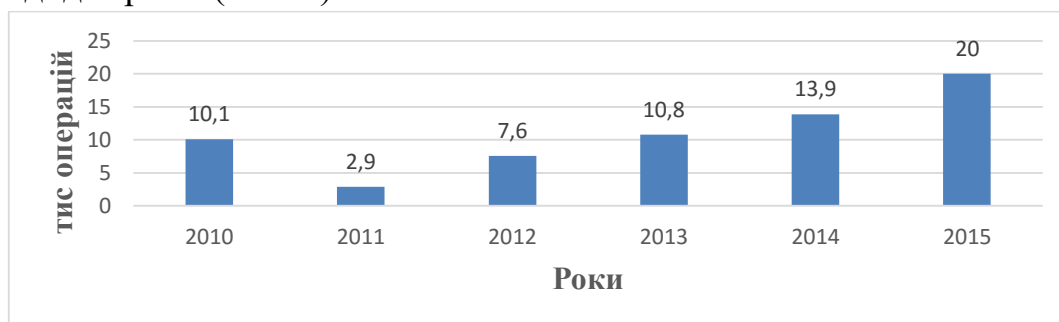

Рис.1. Кількість шахрайських операцій в 2010 – 2015 роках* [1]

*у 2015 році – кількість шахрайських операцій станом на 08 місяць.

Кіберзлочини можуть здійснюватись працівниками банку, які мають доступ до персональних даних клієнтів та хакерами, які не мають жодного стосунку до банку.

Чинниками, які сприяють зростанню кіберзлочинів є розвиток та удосконалення ІТ-технологій, значна географія для скоєння злочинів, недостатня теоретична та практична підготовка працівників органів внутрішніх структур та недосконалість вітчизняного законодавства.

Для протидії кіберзлочинам створюються спеціальні підрозділи і структури. Їхні повноваження постійно розширюють, а технічні можливості посилюють. В Україні Департамент по боротьбі з кіберзлочинністю МВС України було створено у грудні 2011. Його сучасна назва – Управління боротьби з кіберзлочинністю МВС України.

Дослідження проблем боротьби з кіберзлочинністю показали, що використання тільки технічного захисту інформації не має значного

успіху. Кіберзлочинність є порівняно новою небезпекою для суспільства, але, на відміну від традиційних крадіжок і шахрайства, вона удосконалюється разом з технологіями, що ускладнює її виявлення та протидію.

В Україні способами протидії кіберзлочинності можуть виступати: вдосконалення норм і прав боротьби з кіберзлочинністю, чітке розмежування компетенції та функцій правоохоронних органів. Також одним із способів протидії кіберзлочинності може бути покращення практичного досвіду працівників підрозділів МВС України, поліпшення методичного забезпечення розслідування кіберзлочинів, налагодження співпраці зі службою безпеки банків та підприємств, судовою системою.

1. Чековська О. Правове регулювання кіберзлочинності. – [Електронний ресурс] / Ольга Чековська. – Режим доступу: <http://ukrjustice.com.ua>.
2. Кіберзлочинність в Україні. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.science-community.org>

Олеся Андріївна Колпак

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – асист. Познякова О.І.

РИНОК ДЕРИВАТИВІВ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

Глобалізація та розвиток світового фінансового ринку зумовлюють його мінливість, динамічність та непередбачуваність, саме тому актуальним стає використання похідних фінансових інструментів – деривативів.

Використання деривативів є одним із найпоширеніших способів інвестування з метою отримання прибутку та страхування активів на розвинутих світових фінансових ринках. Здійснення операцій з похідними цінними паперами пожвавлює фінансовий ринок в цілому, тому сприяє ефективному функціонуванню реального сектору економіки.

На фінансовому ринку деривативи виконують наступні функції: перерозподіл ризиків між суб'єктами господарювання (хеджування), перерозподіл доходів між учасниками ринку (спекулятивна функція), забезпечення стабілізації фінансового стану суб'єктів у випадку нестабільності економіки (стабілізуюча), підтримка функціонування базових цінних паперів, забезпечення проникнення первинних інструментів на іноземні фондові ринки [1].

На українському фінансовому ринку досить широко застосовуються операції з первинними фінансовими інструментами, натомість використання вторинних фінансових інструментів у вітчизняній практиці не є поширеним. Ринок деривативів – доволі молодий та нерозвинений сегмент фінансового ринку України (табл.1).

Таблиця 1

**Обсяг біржових контрактів з цінними паперами в Україні за
2010-2014 роки, млрд. грн**

Цінний папір	2010	2011	2012	2013	2014
Акції	52,71	79,23	23,39	44,91	25,72
Облігації	6,71	21,43	26,34	47,50	32,84
Деривативи	3,73	23,83	24,76	18,03	9,30
Державні облігації	60,87	99,12	178,77	345,86	545,77
Облігації місцевих позик	0,14	0,47	6,38	0,88	0,56
Загальний обсяг торгів	131,29	235,44	263,67	463,43	619,70

Джерело: сформовано автором на основі [2]

За даними НКЦПФР [2] за 2010-2014 роки частка обсягу торгів деривативами коливалася в межах від 0,24% до 1,1%. Показники ринку деривативів до 2014 року мали тенденцію до поступового зростання. Різкий спад в 2014 році можна пояснити нестабільною соціально-економічною та політичною ситуацією в країні. Тому до 2014 року ринок деривативів поступово розширювався. На відміну від світового фінансового ринку, де основна кількість операцій здійснюється на позабіржовому ринку, в Україні майже всі операції з деривативами здійснюються на біржах. Учасники ринку бажають торгувати на надійних біржах, захищаючи себе від імовірних ризиків [3].

Незважаючи на тенденцію до збільшення операцій з використанням деривативів, показники вітчизняного ринку похідних цінних паперів свідчать про низьку зацікавленість суб'єктів господарювання до використання їх у своїй діяльності. Даний факт вказує на наявність перешкод ефективному застосуванню деривативів.

Причинами, які перешкоджають розширенню торгівлі деривативами на фінансовому ринку, є:

- недосконалість законодавчої бази, що регулює використання деривативів в Україні;
- недостатній рівень розвитку інфраструктури організованих ринків;
- висока ризиковість та низька ліквідність операцій з деривативами;
- низький рівень фінансової культури та недостатня поінформованість вітчизняних суб'єктів господарювання про операції з похідними фінансовими інструментами;
- відсутність досвіду реалізації операцій з вторинними цінними паперами тощо [1].

Вирішення зазначених проблем потребує реалізації низки конкретних заходів, а саме: удосконалення законодавства та запровадження політики державного регулювання операцій з деривативами, розвиток бірж та інфраструктурних елементів фінансового ринку (клірингових установ, рейтингових агентств тощо), які необхідні для здійснення операцій з деривативами, підвищення кваліфікації персоналу фінансових установ щодо використання похідних цінних паперів. Український ринок деривативів перебуває на стадії становлення та поступового розвитку, тому усунення існуючих проблем у сфері реалізації операцій з деривативами позитивно вплине на вітчизняну економіку.

1. Князь С.В. *Сучасний стан та проблеми функціонування ринку деривативів в Україні* / С. В. Князь, Г. Й. Лучко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2015. – № 6. – С. 347-354. 2. *Річний звіт НКЦПФР за 2014 рік* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1434454281.pdf.; 3. Дудніченко О. В. *Розробка пропозицій щодо вдосконалення розвитку ринку деривативів України* / О. В. Дудніченко // *Управління розвитком*. – 2013. – № 13. – С. 28-30.

Діана Василівна Лемеш

гр. ОАсп-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Ільчук П. Г.

ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

Інфляція спричиняє негативні економічні процеси, а також стримує розвиток економіки в Україні. Нажаль, інфляційні процеси є досить нерівномірними та непередбачуваними. Значне підвищення загального рівня цін, і, як наслідок – суттєве знецінення національної грошової одиниці вимагає удосконалення насамперед стратегічного управління монетарною політикою України. Так однією з основних монетарних стратегій є таргетування інфляції.

Проблема таргетування інфляції широко висвітлена різноманітними авторами, такими як: Ковальова Т.В., Бровко В.М., Глущенко С.В., Болотова С.В. Ними досліджено сутність таргетування інфляції, види, зарубіжний досвід, однак відсутня інформація щодо спроб таргетування в Україні.

Мета дослідження – визначення перспектив застосування інфляційного таргетування в умовах української економіки.

Економіка України зазнала значного спаду впродовж періоду незалежності. Одними з найважчих є 2014-2015 рр., чому у найбільшій мірі

сприяли зміна влади, військові дії, втрата економічного потенціалу та контролю над значною частиною території. Одним з найважливіших державних фінансових органів, який відіграє виключну роль у регулюванні грошово-кредитної сфери є Національний Банк України (НБУ), оскільки саме у його компетенції є регулювання грошово-кредитного обігу шляхом формування та реалізації монетарної політики. Оскільки інфляція є насамперед грошовим феноменом, тому застосування таргетування інфляції є завданням НБУ.

Таргетування інфляції – це стратегія монетарної політики НБУ стосовно контролю за дотримання проголошення офіційного показника інфляції [1].

На практиці використовують такі види інфляційного таргетування: повноцінне (встановлюється точний рівень інфляції як основна мета монетарної політики та інституалізації цього зобов'язання); вибіркове (встановлюється одна чи декілька стратегічних цілей монетарної політики, серед яких основною є досягнення рівня інфляції, який не перешкоджає економічному зростанню); спрощене (оголошують широкі інфляційні цілі, однак низький рівень довіри до монетарної політики не дозволяє встановлювати цінову стабільність основною стратегічною метою) [2, с. 18].

Що стосується індексу інфляції, то в 2014 році він сягнув 124,9%, для порівняння подібний показник за схожих умов реформування української економіки у 2000 році становив 125,8%. Однак у 2015 році прогнозується підвищення індексу інфляції, оскільки станом на серпень він уже сягає 138,2% [3].

Таргетування інфляції в Україні не запроваджували, хоча були законодавчі спроби застосування такої монетарної стратегії. Однак для цього надзвичай важливою є довіра і тісна співпраця НБУ і уряду, оскільки за такого режиму необхідним є повний контроль за стабільністю гривні. Це відображено в чинному законодавстві, а саме в статті 20 Закону “Про Кабінет Міністрів України” визначено, що серед іншого Кабінет Міністрів має сприяти стабільності грошової одиниці України. [4, с.4]. Також як доказ спроби перейти на таргетування інфляції в липні 2014 року голова НБУ Гонтарєва В. О. зазначила «Українській правді»: «Нацбанк планує впроваджувати режим інфляційного таргетування і це наші перші кроки до цього. Ми повинні дивитися вперед. Ми не повинні облікову ставку прирівнювати до рівня інфляції минулого року, а потрібно думати постійно про майбутнє, коли встановлюємо облікову ставку. Нарешті облікова ставка в країні починає щось означати» [5].

Існують такі переваги режиму інфляційного таргетування: високий рівень довіри з боку населення до політики НБУ; забезпечення гнучкої монетарної політики НБУ; створення умов для розвитку всіх секторів

економіки, які в перспективі забезпечать збалансований розвиток країни; збереження в умовах кризи ефективності монетарної політики.

Отже, можна зробити висновок, що монетарна політика НБУ потребує удосконалення, саме за рахунок застосування такої стратегії як інфляційне таргетування. Підтвердженням чого є високий індекс інфляції та значне збільшення його значення у 2014-2015 рр. Окрім того існує ряд передумов щодо застосування такої стратегії монетарної політики, про що свідчать слова голови НБУ.

1. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123; 2. Макренко М. І. Стратегія інфляційного таргетування в системі грошово-кредитної політики держави: монографія / М. І. Макаренко та ін. – Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – 108 с.; 3. Офіційний сайт Мінфіну [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>. <http://index.minfin.com.ua/index/infl/?2014>; 4. Арбузов С. Г. Основні засади грошово-кредитної політики на 2013 рік / С. Г. Арбузов, О. А. Щербакова // Вісник НБУ. – 2013. – №1. – с.4-5; 5. НБУ впроваджуватиме режим інфляційного таргетування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2014/07/20/477047/>.

Марія Зіновіївна Лопадчак

гр. ЕФІм-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н, проф. Хома І.Б.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ ТА ЗОВНІШНІЙ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СФЕРУ

Актуальність євроінтеграції України полягає в тому, що саме стрімкий розвиток процесів глобалізації у світі є особливою рисою сучасного соціально-економічного прогресу. Про це свідчить існування інтеграційних об'єднань, які чинять значний вплив не лише на ті держави, які до них входять, але й на ті, які не є їх членами. Для країн Європи таким потужним угрупованням є Європейський Союз.

Україні європейська інтеграція слугує одним із найкращих способів побудови економічно розвинутої і демократичної держави, утвердження позицій у світовій системі міжнародних відносин. Проте існує і низка загроз, адже трансформаційний процес в Україні протягом останніх років супроводжувався помітною економічною кризою. Наслідком цього є загострення питання ресурсного забезпечення розвитку економіки, особливо фінансової складової [1].

Проаналізувавши сильні та слабкі сторони євроінтеграції України, представимо результати SWOT-аналізу у табл. 1.

Таблиця 1

Сильні та слабкі сторони євроінтеграції України

Сильні сторони	Слабкі сторони
Політичні:	
Стабільність політичної системи; адаптація національного законодавства із законодавством ЄС	Небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій
Економічні:	
Модернізації економіки та технологічне зростання, розвиток середнього та малого бізнесу; нові ринки збуту для українських товарів та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств	Складність переходу на європейський рівень цін; втрата конкурентоспроможності певних галузей
Соціальні:	
Реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо; захист прав людини в інституціях ЄС; відкриття кордонів для вільного пересування населення	Проблема незаконної міграції та відтоку кадрів; ускладнення візового режиму зі східними сусідами

Складено автором на основі джерела [3].

Бачимо, що існують як переваги, так і недоліки щодо євроінтеграції України, тому слід акцентувати увагу на позитивних моментах, одночасно розробляючи стратегію поведінки по блокуванню можливих небезпек.

Оскільки забезпечення сталого економічного зростання можливе лише за достатнього ресурсного забезпечення, тому особливу увагу необхідно приділити процесу інтеграції в європейський фінансовий простір. Такий розвиток подій спричиняє певні проблеми, вирішення яких забезпечується виконанням важливих завдань, а саме:

- по-перше, трансформація національної фінансової системи як загалом, так і зокрема усіх її складових;
- по-друге, вихід на світові фінансові ринки, та створення сприятливого інвестиційного клімату;
- по-третє, адаптація українського законодавства до міжнародного;
- по-четверте, організаційне забезпечення, що проявляється у взаємодії з міжнародними фінансовими інституціями [2, с. 313].

Євроінтеграція України передбачає вирішення як внутрішніх аспектів трансформації її фінансової системи, так і виконання завдань щодо налагодження механізмів у сфері міжнародного фінансового співробітництва [4]. Бачимо, що створивши сприятливі умови для повномасштабної інтеграції всіх сегментів української економіки до світового фінансового простору, можна досягнути поступового отримання переваг, притаманних глобалізаційним процесам. Однією із найбільших є впливання іноземних інвестицій [5].

Отже, зважаючи на кризове становище України, пріоритетним сьогодні є залучення в національну економіку іноземних капіталовкладень,

чого можна досягнути, ставши рівноправним учасником у європейських фінансових відносинах, розвиваючи відносини із головними міжнародними фінансовими інституціями. Саме від результатів співробітництва України з цими організаціями і залежить характер та ефективність її інтеграції в міжнародну фінансову систему.

1. Іванова М.І. Переваги і ризики євроінтеграції України / М.І. Іванова, О.В. Варяниченко / Молодий вчений. – 2015. - № 2 (17). – С. 91-94.;
2. Лондар С.Л. Фінанси: [навч. посібник] / С.Л. Лондар, О.В. Тимошенко. - Вінниця: Нова Книга, 2009 – 384 с.;
3. Майкова Е.В. Економічні проблеми інтеграції України до Євросоюзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.maritime.kiev.ua/uploads/Jurnal/3\(15\)/narezka/Vnutr_3_15__2012__137_.pdf](http://www.maritime.kiev.ua/uploads/Jurnal/3(15)/narezka/Vnutr_3_15__2012__137_.pdf);
4. Офіційний сайт Міністерства економіки та з питань Європейської інтеграції [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://me.gov.ua>;
5. Хома І.Б. Проблеми українських реформ на шляху входження країни в Європейський Союз / І.Б. Хома // Collection of international scientific papers [Ukraine – EU. Modern technology, business and law] [«Україна – ЄС. Сучасні технології, економіка та право»]. - Part 1: Modern priorities of economics, management and social development. Environmental protection (Košice, Slovakia, March 30 – April 2). - 2015. – Chernihiv: CNUT. - P. 255-257.

Анна Степанівна Манзіроха

гр. ОАсп-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Ільчук П. Г.

НАСЛІДКИ ДОЛАРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сьогодні на внутрішньому ринку України широко використовується іноземна валюта (особливо долар США). Це спричиняє залежність економіки України від коливань іноземної валюти та її вразливості до глобальних криз. Це негативно впливає на дію монетарного трансмісійного механізму та ефективність монетарної політики України.

Проблеми доларизації розглянуті у працях О. Береславської, С. Мойсєєва, Є. Берга, Є. Боренштейна, Н. Резнікової та М. Відякіної. Так, О. Береславська аналізує шляхи подолання доларизації [1]; Є. Берг і Є. Боренштейн розглядають переваги і недоліки повної доларизації [2]; С. Мойсєєв досліджує „економіку доларизації” [3]. Резнікова Н. В. та Відякіна М. М. проаналізувала доларизацію як фактор монетарної залежності [4]. Однак проблема наслідків доларизації національної економіки є малодослідженою.

Метою дослідження є оцінювання масштабів та з'ясування впливу доларизації на економіку України.

Доларизація економіки – це проникнення іноземної валюти (переважно долар США) у внутрішній грошовий обіг країни, виконання нею функцій обігу, платежу, функцію збереження та нагромадження купівельної спроможності (цінності) та функцію засобу вираження товарних цін та цінових пропорцій між товарами.

На сьогодні в економіці України рівень «доларизації» є достатньо високим. Зокрема, рівень доларизації за показником частки депозитів у іноземній валюті у сукупній величині депозитів резидентів України становить 48,17%. При чому, із підвищенням строку розміщення депозитів такий рівень суттєво зростає. Так, якщо частка депозитів на вимогу в іноземній валюті у загальній величині депозитів на вимогу, що належать резидентам України становить 39,48%, то вже частка строкових депозитів в іноземній валюті строком до 1 року у загальній величині строкових депозитів строком до 1 року, що належать резидентам України становить 43,24%. Однак частка строкових депозитів в іноземній валюті строком від 1 до 2 років (які у найбільшій мірі виконують функцію збереження та нагромадження купівельної спроможності (цінності)) у загальній величині строкових депозитів строком від 1 до 2 років, що належать резидентам України становить 70,89%. Саме це факт якнайкраще свідчить про значну втрату гривнею функції збереження та нагромадження купівельної спроможності (цінності). Також частка депозитів в іноземній валюті у грошовому агрегаті М2 становить 34,35% (за станом на 01.07.2015 р.) [5]. За даними Національного банку України рівень доларизації активних операцій банків становить 44.7%, рівень доларизації кредитування економіки - 48.0%, рівень доларизації кредитування населення - 43.5%, рівень доларизації зобов'язань - 54.2%, рівень доларизації коштів фізичних - 53.2% та рівень доларизації коштів юридичних осіб - 40,2% [5].

Вплив доларизації на економіку України має як негативні, так і позитивні наслідки. Негативні наслідки доларизації: іноземна валюта виконує частину функцій національної грошей (зокрема функцію збереження та нагромадження купівельної спроможності (цінності) та функцію засобу вираження товарних цін та цінових пропорцій між товарами); маса іноземних грошей на валютному ринку значною мірою впливає на курс гривні; інфляційні процеси в Україні залежать від коливань курсу долара США та інших валют; НБУ втрачає значні емісійні доходи (сеньйораж) від емісії гривні через зниження попиту на неї; зниження ефективності монетарної політики через ускладнення контролю НБУ над грошово-кредитною сферою; розвиток тіньової економіки; обмеження впливу НБУ на вартість ресурсів на грошово-кредитному ринку; зростання чутливості банківської системи до ризиків втрати

ліквідності і платоспроможності та валютних ризиків; збільшення витрат суб'єктів грошового обігу через здійснення валютообмінних операцій; поява труднощів при прогнозуванні попиту та пропозиції на гроші.

Позитивні наслідки доларизації економіки України: забезпечення гарантії збереження і зростання нагромаджень населення; зростання іноземних та вітчизняних інвестицій; стимулювання повернення національного капіталу, який був вивезений за межі України; зростання обсягів міжнародної торгівлі.

Таким чином, можна зробити висновок щодо наявності суттєвих негативних наслідків доларизації як для монетарної політики, так і для економіки України. Тоді як вирішення такої проблеми можливе виключно за рахунок реалізації системного підходу до регулювання грошово-кредитної та фіскально-бюджетної сфер економіки України.

1. Береславська О. Доларизація в Україні та шляхи її подолання / О. Береславська // Вісник НБУ. – 2004. - № 10. – С. 10-13.
2. Берг Э. Полная долларизация: преимущества и недостатки / Э. Берг, Э. Боренштейн // Вопросы экономики. – 2000. - № 24. – С. 1-22.
3. Моисеев С.Р. Экономика долларизации / С. Р. Моисеев // Дайджест-финансы. – 2000. – №10. – С. 9-13.
4. Резнікова Н. В. Доларизація як фактор монетарної залежності / Н. В. Резнікова, М. М. Відякіна // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – 2013. – Вип.1, Т. 1. – С.223-227.
5. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.

Ірина Володимирівна Марків

гр. ЕФІм-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник: д.е.н., проф. Шкварчук Л. О.

ІНСТИТУТИ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Вагомим фактором економічного зростання будь-якої країни є доступність фінансових ресурсів, котрі, трансформуючись у інвестиції, забезпечують економічну активність населення.

Ефективна діяльність фінансового ринку пов'язана не лише із діяльністю традиційних банківських установ, але й із розвитком розгалуженої системи небанківських посередників, одними із яких є інститути спільного інвестування.

Відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування» основною метою діяльності інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ) є надання фінансових послуг щодо алокації

капіталу індивідуальних інвесторів, основним чином вкладення його у цінні папери [1].

Бізнес ІСІ ґрунтується на акумулюванні вільних фінансових ресурсів індивідуальних інвесторів і спрямуванні їх в організоване русло на основі професійного управління активами як щодо управління дохідністю цих активів, так і управління ризиками. Серед основних переваг інвестиційних фондів порівняно з індивідуальним інвестуванням можна виділити: професійне управління; диверсифікація інвестицій в інструменти фондового ринку; забезпечення високої ліквідності; зручність (економія часу індивідуального інвестора); вибір стратегії інвестування (консервативна або агресивна); управління ризиком [3, с. 208-209].

В Україні ІСІ відіграють доволі малу роль у сфері залучення інвестицій у реальний сектор економіки. Це зумовлюється банкоцентричним спрямуванням економіки країни, а відтак низьким рівнем розвитку фондового ринку. Розвиток ринку спільного інвестування в Україні характеризується наступними тенденціями:

- збільшення кількості венчурних ІСІ порівняно з іншими типами фондів (у 2014 р. порівняно із 2007 р. кількість фондів зросла у 2, 5 разів);
- збільшення кількості ІСІ в управлінні компаній з управління активами (нині в середньому в управлінні однієї КУА перебуває 3,5 ІСІ);
- збільшення активів в управлінні КУА: порівняно із докризовим 2007 р. активи в управлінні КУА зросли у 5 разів, однак у порівнянні із банківським сектором ці активи є мізерними (у 2014 р. 1278,1 млрд. грн. – активи банківського сектору, 214 млрд. – активи в управлінні КУА);
- посилення залежності ринку спільного інвестування від фондового ринку. Стрімке падіння фондового ринку у 2011-2012 роках вплинуло на значне падіння дохідності ІСІ до від’ємних значень;
- збільшення частки «неякісних» фінансових інструментів в активах ІСІ через велику частку спекулятивної складової таких активів [3, с. 212-213].

Найбільшого рівня розвитку інститути спільного інвестування досягли в Сполучених Штатах Америки. Особливість функціонування ринку інвестування полягає в обмеженнях стосовно операцій банків із цінними паперами, оскільки саме ці фінансові інструменти є оптимальними активами для розміщення коштів ІСІ. Отож, саме небанківський сектор ринку спільного інвестування в цій країні набув значних масштабів розвитку [4, с. 192].

Особливістю інвестиційної сфери Німеччини є єдине для банків і інших фінансових інститутів на ринку цінних паперів законодавство. Нагромадження активів інститутів спільного інвестування відбувається за рахунок продажу інвестиційних сертифікатів, а розміщення здійснюється у

цінні папери (строкові, похідні), нерухомість, частки у капіталі підприємств, а також їм дозволено надавати кредити під заставу [4, с. 193].

Дані Української асоціації інвестиційного бізнесу [2] свідчать про те, що питома вага чистих активів відкритих інвестиційних фондів у ВВП в США дорівнює 81,4%, Франції – 63,1%, Бразилії – 46,9%, Великобританії – 38%, Китаї – 6,2%, Росії – 0,3%, у середньому по світу – 39,3%. В Україні цей показник складає лише 0,03%.

Варто зазначити, що у 2007 р. Україну обрано 27-м членом Регіонального комітету країн Європи, а Українська асоціація інвестиційного бізнесу впроваджує GIPS (The Global Investment Performance Standards) – стандарти організації даних і подання звітності за підсумками інвестиційної діяльності [2]. Це дозволить верифікувати ІСІ і покращити стан інвестування в Україні, проте для такого поліпшення потрібні й інші чинники, приміром, довіра до ринку цінних паперів та якість фінансових інструментів на вищесказаному ринку.

Отже, інститути спільного інвестування є важливими фінансовими посередниками у міжнародному контексті. Зважаючи на тенденцію глобалізації, в Україні є перспективи розвитку ІСІ, що дасть змогу активізувати фондовий ринок та зміцнити національну економіку.

1. Закон України «Про інститути спільного інвестування від 05.07.2012 № 5080-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - №29. – С. 337. 2. Аналітичні огляди ринку спільного інвестування [Електронний ресурс] / Українська асоціація інвестиційного бізнесу. – Режим доступу : <http://www.uaib.com.ua/analituaib.html>. 3. Криниця С. О. Інститути спільного інвестування: природа, проблеми і перспективи розвитку / О. С. Криниця // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. - № 3(18). – С. 208-214. 4. Незнайко Д.В. Зарубіжний досвід діяльності інститутів спільного інвестування // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 10. - Суми. - 2014.- С.191-201.

Ольга Вікторівна Марчишин

гр. ЕФІм-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, проф. Партин Г.О

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ НА МАКРОРІВНІ

Ефективне управління діяльністю підприємства значною мірою визначається рівнем розвитку та забезпечення фінансового менеджменту. Його роль полягає в застосуванні наукових принципів, засобів та форм

організації грошових відносин підприємства, спрямованих на управління його фінансово-господарською діяльністю.

На сучасному етапі роль фінансового менеджменту постійно зростає. Особлива увага менеджерів зосереджується на пошуку шляхів ефективного використання обмежених фінансових ресурсів та інвестуванні коштів у найменш ризиковані проекти.

Варто відмітити, що ефективний фінансовий менеджмент, заснований на взаємопов'язаній системі принципів, сприяє формуванню злагодженої системи управління, взаємозв'язку різних сфер управління підприємством, зростанню ресурсного потенціалу підприємства, його продуктивності та забезпечує постійне накопичення власного капіталу [1, с.16; 2, с.23]. Тому, урахування принципів фінансового менеджменту на підприємствах буде сприяти підвищенню ефективності його діяльності.

Роль фінансового менеджменту на макрорівні розкривають його функції: управління розподільчою та контрольною функціями, до того ж одночасно. Кожна фінансова операція передбачає розподіл суспільного продукту та національного доходу і контроль за таким розподілом.

Суть управління розподільчою функцією полягає в розподілі національного доходу, коли створюються основні, або первинні доходи. Їх сума дорівнює національному доходу. Первинні доходи формуються при розподілі національного доходу серед учасників матеріального виробництва.

Їх поділяють на дві групи:

1) заробітна плата працівників, доходи фермерів, інших робітників, зайнятих у сфері матеріального виробництва;

2) доходи підприємств сфери матеріального виробництва.

Оскільки первинні доходи не утворюють суспільних грошових фондів, необхідних для розвитку пріоритетних галузей господарювання, забезпечення обороноздатності країни, задоволення матеріальних та культурних потреб населення, необхідний подальший розподіл або перерозподіл національного доходу, який пов'язаний з: міжгалузевим і територіальним перерозподілом засобів в інтересах найбільш ефективного й раціонального використання доходів та нагромаджень підприємств, наявністю поряд з виробничою невиробничої сфери, в якій національний дохід не створюється, перерозподілом доходів між різними соціальними групами населення [3].

Кінцевою метою розподілу й перерозподілу національного доходу і ВВП, які здійснюються за допомогою фінансового менеджменту, є розвиток продуктивних сил, створення ринкових структур економіки, зміцнення держави, забезпечення високого рівня життя населення. Оскільки фінансовий менеджмент є інструментом формування та використання грошових доходів і фондів, вони об'єктивно відображають розподільчий процес.

Управління контрольною функцією фінансового менеджменту виявляється в контролі за розподілом ВВП за відповідними фондами та їх використанням відповідно до цільового призначення. У сучасних умовах

фінансовий контроль повинен забезпечити розвиток суспільного й приватного виробництва, підвищення якості праці в усіх ланках господарювання. Він охоплює виробничу та невиробничу сфери і спрямований на поліпшення економічного стимулювання, раціональне й економне витрачання матеріальних, трудових, фінансових та природних ресурсів, скорочення невиробничих витрат тощо [4].

Одним з важливих завдань управління фінансовим контролем є перевірка дотримання законодавства з фінансових питань, своєчасності й повноти виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, податковими органами, банками, а також взаємних зобов'язань підприємств щодо розрахунків і платежів. Управління контрольною функцією виявляється також через багатогранну діяльність фінансових органів. Працівники фінансової системи здійснюють фінансовий контроль у процесі фінансового планування, при виконанні доходної та витратної частин бюджетної системи.

Підсумовуючи викладене вище, варто зазначити, що ефективне управління діяльністю підприємства значною мірою визначається рівнем розвитку та забезпечення фінансового менеджменту. Це питання є особливо актуальним, коли відбуваються докорінні зміни в галузі фінансових відносин, ускладнення ринкової ситуації, постійна зміна зовнішніх і внутрішніх чинників.

1. Бланк І.О. *Фінансовий менеджмент* / І.О. Бланк. – К. : Ельга, 2008. – 724с. 2. *Фінансовий менеджмент: інтегрований навч. посіб. [електронна навчальна система на компакт-диску]* / [Л. О. Омелянович, О. В. Хістева, О. В. Чайковська, О. М. Зєрова]. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 209 с. 3. Школьник І.О. *Фінансовий менеджмент : навч. посіб.* / І.О. Школьник. – Суми, 2009. – 346 с. 4. Партин Г.О. *Фінансовий менеджмент: навч. посіб.* / Г.О. Партин, Н.Є. Селюченко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 348 с.

Галина Антонівна Мричко

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ: РОЛЬ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах важливу роль у фінансовій системі будь якої країни відіграють фінансові посередники, які є ключовими фігурами на всіх сегментах ринку та являються основними учасниками, які забезпечують ефективне функціонування фінансового ринку та ефективний перерозподіл фінансових ресурсів. Тому дослідження ролі та

основних проблем розвитку інституту фінансового посередництва на сьогодні в Україні є актуальним питанням.

Згідно з Господарським кодексом України фінансовим посередництвом є діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів, крім випадків, передбачених законодавством. Фінансові посередники – це фінансові установи, до яких належать суб'єкти банківської системи, небанківської системи, кредитні інститути, а також контрактні фінансові інститути [1].

Особливість фінансового посередництва в Україні полягає в тому, що їх діяльність знаходиться на стадії розвитку і характеризується неповнотою та незавершеністю у кожному її елементі.

Серед основних причин відсталої розвитку посередництва на фінансовому ринку України виділяють: історичні передумови, наявність ознак політичної, економічної, фінансової криз, відсутність системної законодавчої бази щодо посередництва, низького рівня конкурентоспроможності вітчизняних посередників порівняно з зарубіжними, а також недосконалість регіональної інфраструктури [2].

Недовіра населення до діяльності фінансових посередників залишається актуальною проблемою для національної економіки, адже при цьому неможливо в повній мірі використовувати заощадженні кошти фізичних осіб для розвитку народного господарства, які за оцінками експертів становлять від 20 до 40 млрд. дол. і можуть бути залучені як внутрішнє джерело фінансових ресурсів.

Також однією з проблем на шляху розвитку посередництва є наявність незначних обсягів заощаджень. Для вирішення цієї проблеми в Україні необхідно вжити заходів щодо підвищення життєвого рівня населення, їх доходів, а також доходів господарюючих суб'єктів [3].

Важливе значення та вплив на фінансовий ринок країни здійснює держава, тому виникає необхідність створення системної законодавчої бази, формування сприятливого середовища для підвищення конкурентоспроможності фінансових посередників, а також здійснення міжнародного співробітництва для обміну досвідом. Тому актуальним залишається розроблення стратегії розвитку державних банків, державних фінансово-кредитних установ, страхових компаній та інших інституцій фінансової інфраструктури [3].

Крім цього, варто зазначити, що фінансове посередництво в Україні представлене в основному банками. Тому одним із основних напрямів розвитку є забезпечення ефективного функціонування небанківських фінансових установ: фінансових компанії, ломбардів, страхових компаній, інших кредитних установ та кредитних спілок. В Україні станом на 31.12.2014 року налічується 2087 одиниць небанківських фінансових установ, їх загальні активи складають 126,6 млрд. грн.[4].

Подальша концепція розвитку небанківських фінансових установ повинна передбачати системні зміни в роботі українського ринку фінансових послуг, становлення повноцінно розвинених фінансових установ, формування надійних механізмів захисту коштів громадян та інвесторів, створення дієвої системи захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг та покращення інвестиційного клімату в Україні [4].

Підсумовуючи, можна сказати, що фінансові посередники відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування фінансового ринку. Створення збалансованого й ефективного механізму фінансового посередництва в Україні буде свідчити про кардинально новий ефективний етап розвитку фінансового ринку країни.

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page11>.; 2. Ксьондз С.М. Актуальні проблеми розвитку посередництва на фінансовому ринку України / С.М. Ксьондз, Л.О.Матейко // Хмельницький національний університет. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://intkonf.org/index.php?s=%EF%25&paged=136>; 3. Клец А.А. Роль фінансових посередників на фінансовому ринку / А.А. Клец, І.В.Кравцова // Донецький державний університет управління. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_ENXXI_2013/Economics/3_136529.doc.htm; 4. Звіт про діяльність Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/richni-zviti-nackomfinposlug>.

Христина Петрівна Мудринець

гр. ОА-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н. ст. викл. Курило О.Б.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Інвестиційна діяльність є важливим компонентом у забезпеченні економічного зростання країни. В світовій практиці широких масштабів набуло проектне фінансування, як доволі успішний спосіб залучення коштів для фінансування інвестиційних.

Цей термін є досить новим поняттям для фінансової науки. Багато науковців розглядають його як спосіб мобілізації різних джерел

фінансування, інструмент перерозподілу ризику між суб'єктами інвестиційного процесу [1]; фінансування, що базується на життєздатності самого проекту без урахування платоспроможності його учасників [2] ; метод фінансування інвестиційних проектів, коли основним забезпеченням наданих банками кредитів є сам проект [3]. В наш час проектне фінансування виступає однією з широко розповсюджених форм залучення та організації інвестицій в реальний сектор економіки як в промислово-розвинутих, так і в нових індустріальних країнах та тих, що розвиваються. Країною , що реалізувала найбільшу кількість проектів із застосуванням підходів проектного фінансування є Японія.

Аналізуючи дані Державної служби статистики України, можна побачити обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України (акціонерний капітал нерезидентів) на 1 січня 2015 року склав 45,916 млрд. доларів, що на 11,140 млрд. доларів, або на 19,5 % менше показника на початок 2014 року в 57,056 млрд. доларів, слід зауважити що дані наводяться без врахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і Севастополя. Як можемо бачити інвестиції зменшились , це пов'язано з падінням національної валюти та відсутністю гнучкої системи зовнішнього залучення коштів [4].

Розглядаючи перспективи розвитку інвестиційних проектів в Україні слід особливу увагу звернути на енергозберігаючі проекти та проекти по провадженню нетрадиційних джерел енергії. Сюди входять біоенергетика, видобуток та утилізація шахтного метану, ресурси якого в Україні є значними; виробництво електроенергії за рахунок надлишкового тиску доменного та природного газів, використання горючих газів промислового походження [5] .

Для того щоб почалось активне фінансування інвестиційних проектів потрібно активізувати банківське кредитування, шляхом збільшення частки довгострокових кредитів, що передбачає запровадження податкових пільг для банків, які здійснюють довгострокове кредитування цих підприємств, а також запровадження механізмів державного, приватного та синдикуваного гарантування таких кредитів та визначення критеріїв надання державних гарантій; запровадження комерційними банками програм надання інвестиційно-інноваційних кредитів паливно-енергетичних підприємствам, для чого необхідно рекомендувати НБУ розробити систему заходів щодо заохочення таких банків (пільгові умови щодо їх рефінансування тощо). В Україні не достатньо розвинуте проектне фінансування . Це спричиняє необхідність вивчення механізму реалізації проектного фінансування, спираючись насамперед на досвід інших розвинених країн. Аналіз показав що

розвиткові українського ринку проектного фінансування перешкоджає низка причин, головними з яких несприятливий інвестиційний клімат, обмежувальна політика НБУ, значний податковий тиск, а також слабка ресурсна база вітчизняних банків. Якщо дані недоліки будуть подолані український ринок проектного фінансування рухатиметься в бік зближення зі західними країнами, приваблюючи західних інвесторів вкладати у паливно-енергетичний комплекс країни. Слід врахувати що на поштовху фінансування інвестиційних проектів ПЕК вплине розвиток альтернативних механізмів їх фінансування, що має включати прийняття законодавчого акту, який регулюватиме відносини в сфері венчурного інвестування інноваційної діяльності, що являє собою визначення порядку інвестування венчурними фондами науково-технічних робіт на паливно-енергетичних підприємствах [6].

В Україні фінансування є однією з ключових проблем системи управління проектами. Тому щоб максимально забезпечити проектне фінансування потрібно підвищити привабливість інвестиційного клімату країни для залучення капіталу, що найбільше стосується паливно-енергетичного комплексу. Доцільно розробити мережу спеціалізованих фінансових інститутів: інвестиційних банків, інвестиційних фондів, венчурних фондів, лізингових, селенових, факторингових компаній, довірчих товариств, що будуть сприяти інвестуванню в проекти. Також, важливо, удосконалити податкову політику з метою стимулювання енергозберігаючих та енергоефективних проектів та удосконалити цінову політику як стимул в зацікавленості щодо енергоощадності.

1. Вовчак О. Банківське проектне фінансування: стан, досвід та перспективи / О. Вовчак // Вісник Львівського університету. – 2004. – Вип. 33. – С. 155-161. – (Серія «Економіка»); 2. Гузенко О.П. Проектне фінансування (практикум): [навч. посібник] / О.П. Гузенко. – Львів: Магнолія, 2008. – 336 с.; 3. Жуков В.В. Проектне фінансування: [навч. посібник] / В.В. Жуков. – Х.: ВД ІНЖЕК, 2004. – 248 с.; 4. Центр транскордонного співробітництва [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://cts.org.ua/ua/publikatsiji/item/103-0996.html>; 5. Напрями удосконалення інвестиційних проектів паливно-енергетичного комплексу України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2945>; 6. Проектне фінансування [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/130.pdf>

Лілія Олексіївна Онищак

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ЇЇ ФІНАНСУВАННЯ

Питання фінансування галузі охорони здоров'я є дуже актуальними на сьогоднішній час. Сучасна медицина зайшла дуже далеко, вчені знаходять ліки навіть від тих хворіб, які донедавна були смертельними. Проте все це потребує значних коштів та зміни системи фінансування цієї галузі.

В Україні, охорона здоров'я відноситься до основних стратегічних цілей, які є пріоритетними для нашої держави. Але, як відомо, фінансове забезпечення країни залишається на досить низькому рівні порівняно з іншими європейськими країнами. Хоча і в Україні спостерігається зростання видатків у сферу охорони здоров'я, але частка цих видатків у структурі ВВП перебуває на рівні 3,6 %. У європейських країнах в останні роки цей показник знаходиться на рівні 8,7%. Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує фінансувати сферу охорони здоров'я на суму 7-10% від обсягу ВВП. Цією організацією визначений і критичний рівень видатків – 3%. Як бачимо, Україна знаходиться практично на цій критичній межі і її система охорони здоров'я може зовсім скоро стати нежиттєздатною [2].

Поряд з бюджетним фінансуванням медичного обслуговування громадян в Україні також створені умови для розвитку недержавного сектора охорони здоров'я. Проте, порівняно з іншими країнами, в Україні послуги приватних медичних закладів не мають високого попиту, що пояснюється їхньою високою вартістю і недоступністю для більшості громадян, що можна пояснити низькими доходами населення. Наприклад, за звернення за приватною медичною допомогою пацієнт у середньому сплачує 200–300 грн. за одну консультацію лікаря, а один день лікування у недержавному медичному стаціонарі буде коштувати 2–4 тис. грн. В Україні приватним сектором медицини користується близько 14% населення. Більшість приватних медичних закладів мають лікувальний профіль, а діагностичний і профілактичний сегменти тільки починають розвиватися [1].

Кошти, які нагромаджуються приватними закладами охорони здоров'я можна визначити лише орієнтовно, бо результати їхньої роботи є конфіденційними. Також існує значна тінізація цього сектора економіки, рівень якої сягає 50%. Найбільшу частку становлять стоматологічні послуги - 54%, акушерські та гінекологічні – 28%, хірургічні та

дерматолого-венерологічні – 14%, та на інші - близько 4%. Тому, на мою думку, потрібно фінансувати ці напрями медицини в першу чергу, щоб зменшити тінізацію у приватному секторі та розвивати ці медичні послуги у державних лікарнях та поліклініках для кращого розвитку вітчизняної медицини [1].

Реформування сфери охорони здоров'я має починатися з фінансування первинної медико-санітарної допомоги, яка є пріоритетним напрямом розвитку охорони здоров'я. В Україні первинна медико-санітарна допомога складається з амбулаторно-поліклінічних закладів, фельдшерсько-акушерських пунктів, служб швидкої невідкладної допомоги і зорієнтована на надання лікувально-діагностичної допомоги, а не для профілактичних заходів. Але, первинний рівень медичної допомоги ще не є сформований остаточно. Він представлений роздробленими структурами, які поєднані зі спеціалізованою стаціонарною допомогою за допомогою фінансових та організаційних зв'язків [3].

Наступним за пріоритетністю можна виділити напрям обов'язкового медичного страхування в Україні, яке до сьогоднішнього дня не є введеним. І це є великою проблемою в медичній сфері, адже кошти, які будуть надходити у формі внесків від роботодавців та найманих працівників (страхувальників) із заробітної плати або за рахунок певних видів податків чи обов'язкових платежів до страхового фонду, можуть вагомо удосконалити надання послуг медичними закладами.

Третім за пріоритетністю фінансування у сфері охорони здоров'я є якісне добровільне медичне страхування, яке може виступати як додаткове додаткового джерела фінансування медичної галузі. Слід відзначити, що сьогодні добровільне медичне страхування не є розвинутим та популярним серед населення нашої країни, тому воно суттєво не впливає на розв'язок тих проблем фінансового забезпечення медичної галузі, з якими ми стикаємося сьогодні. Це напряду зв'язано з невисоким рівнем доходів громадян, який обмежує можливості щодо здійснення добровільного медичного страхування [3].

Реформування сфери охорони здоров'я України є актуальним і першочерговим, оскільки ця галузь є однією із найважливіших. Тому недофінансування цієї галузі, яка визначає здоров'я і життя громадян та національну безпеку країни, є великою проблемою в системі соціального захисту та розвитку країни в цілому. Проведення реформ у медичній галузі, які є наведені вище, може помітно покращити ефективність медицини в нашій країні і це приблизить Україну до досягнення заданої стратегічної мети держави – продовження тривалості життя населення та покращення стану здоров'я громадян.

1. А. Романова, Фінансування галузі охорони здоров'я як окремий елемент системи забезпечення права людини на здоров'я // *Фінансове право* - 2013р. – №1(9) - с.113 -118. Режим доступу: [pp_2013_1_16%20\(1\).pdf](http://pp_2013_1_16%20(1).pdf); 2. Горин В. П., Формування фінансових ресурсів охорони здоров'я в контексті виконання критеріїв економічної безпеки // *Наукові записки. Серія «Економіка»* -2013р. - №23 – с.216-221. Режим доступу: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/42.pdf>; 3. Р. М. Корнацька, пріоритетні напрями реформування системи охорони здоров'я: фінансовий аспект // *Фінанси, облік і аудит* –2013р. - №2(22) - с.169 – 177. Режим доступу: [Foa_2013_2_21.pdf](http://foa_2013_2_21.pdf).

Богдан Володимирович Орищак

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ СВІТОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

До закономірностей розвитку суспільства слід віднести об'єктивний процес економічних трансформацій, який доводить, що ефективна організація бюджетної системи, незалежно від її моделі має ґрунтуватися на: фінансових інститутах, які здійснюють чітко визначені функції, взаємодіючи між собою в процесі прийняття оптимальних бюджетних рішень; законодавчо встановлених, чітких, деталізованих процедурах, нормах та принципах організації бюджетного процесу. Фінансова система України за останні 10 років зазнала істотних змін, але багато з них не дістали відповідного відображення у законодавстві[1].

Світова фінансова криза 2007-2009 рр. наглядно продемонструвала, що жодна держава не застрахована від ризиків, пов'язаних з нестабільністю глобальної фінансової системи. Глобалізація веде не лише до розширення, поглиблення та прискорення взаємозв'язків між країнами світу, але й, як вказує Дж. Сорос, глобалізує фінансові ринки і здійснює зростаючий домінуючий вплив на національні економіки глобальних фінансових ринків і транснаціональних корпорацій [2]. Глобалізаційні процеси, які впродовж останнього десятиліття швидкими темпами охопили практично усю світову економіку, зумовили виникнення значних ризиків у всіх сферах, зокрема, у фінансовій. Під впливом глобалізації змінюється модель побудови як світової, так і національних фінансових систем.

Україна потребує чіткої правової та адміністративної основи управління податково-бюджетною сферою. Це означає, що всі функції та механізми такого управління (бюджетною та позабюджетною діяльністю) повинні у повному обсязі регламентуватися законами та відповідними

нормативними актами. Зрозуміло, що державні кошти слід виділяти та витрачати лише за наявності відповідних на це правових повноважень [3]. Як визначають вітчизняні науковці, фінансова система являє собою сукупність сфер та ланок чи елементів держави, який є показником розвитку, функціонування та ефективності державної політики. Сутність фінансової системи полягає у тому, що вона є тією базовою основою, яка забезпечує діяльність та функціонування економіки країни як в цілому, так і в окремих її проявах. Ефективна фінансова система є тією рушійною силою, яка рухає життя не тільки країни, але і кожного її жителя. Вона підтримує баланс, який забезпечує динамічний розвиток усіх сфер та ланок господарства країни, а також підтримує виконання соціального захисту на необхідному рівні через діяльність певних інститутів.

Перед Україною, як сучасною демократичною, соціальною та правовою державою, постає проблема розбудови власної фінансової системи. Сформована на сьогодні фінансової системи України може розглядатися як підґрунтя для розробки та впровадження більш ефективної фінансової системи, яка буде надійною основою економіки та забезпечить життя населення на належному рівні [1]. А функції фінансової системи нашої держави ще раз підтверджують важливість запровадження ефективної фінансової системи, яка зможе керувати та забезпечувати нормальну діяльність усіх органів та інститутів, а також забезпечить здійснення необхідних фінансових процесів та операцій [3].

В сучасний період більш прискорене зростання обсягів імпорту у порівнянні з експортом, наростання негативного сальдо платіжного балансу, зменшення золотовалютних резервів НБУ можуть свідчити про посилення фінансової нестабільності в Україні. Якщо ж врахувати таку подію, як парламентські вибори (26 жовтня 2014 р.), що традиційно супроводжуються підвищенням соціальних витрат з державного бюджету і зростанням його дефіциту, нарощуванням грошової маси в обігу і девальваційним тиском на обмінний курс, то можна з високою ймовірністю стверджувати про подальше посилення фінансової нестабільності. При посиленні дії несприятливих зовнішніх чинників це може призвести до виникнення кризових явищ. І саме дія зовнішніх чинників, які найбільше справляли вплив на стан фінансової нестабільності в Україні в минулому, на наше глибоке переконання, визначатиме її рівень ще на протязі доволі тривалого періоду часу [2].

Підводячи підсумок, варто сказати, що в умовах світових глобалізаційних процесів наша країна постійно співпрацює та взаємодіє з іншими країнами. Результативність такої діяльності залежить від того, наскільки міцною є позиція України, наскільки стійкою є вона у фінансовому плані. Фінансова система покликана забезпечити стійкість, ефективність, надійність та стабільність соціально-економічного розвитку

країни. Саме тому її удосконалення, впровадження чогось нового є дуже важливим для країни. Адже від того, наскільки чітко все організовано залежатиме і кінцевий результат, який перш за все полягає у визнанні України як надійного партнера у співпраці та зайняття нею належного місця на світовій арені.

1. Дуброва Н.П., *Сучасний стан фінансової системи України в глобалізаційному процесі*// *Фінансове право* - 2013р. – №1(9) - с.113 - 114. Режим доступу: http://economy.univ.kiev.ua/wtpdfs/2012/files/FSU_2012.pdf; 2.Коротких Я. В. *Економічна безпека в умовах глобалізації*//«*Розвиток фінансової системи України*»- 2014р. с.213 -214. Режим доступу: <http://finance.mnau.edu.ua/files/tezi>; 3. Шевченко В.Ю. *Суперечливий характер фінансової глобалізації та її вплив на Україну*// «*Економіка*» -2013р. - №20 – с.226-228. Режим доступу: http://eaf.nmu.org.ua/ua/naukova_diyalnist.

Юлія Ігорівна Піун

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

ВПЛИВ ЗАХОДІВ КЕРІВНИЦТВА ДЕРЖАВИ НА ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ

Інвестиційний клімат має велике значення в умовах сучасної економіки. Важливим завданням, яке стоїть перед керівництвом нашої держави є залучення інвестиційних ресурсів та їх розподіл по галузях економіки, які потребують відбудови, а також активізація інвестиційної діяльності в державі [1].

На сьогоднішній час інвестиційний клімат в Україні залишається несприятливим, не зважаючи на те, що вже давно було прийнято інвестиційно-інноваційну модель розвитку держави. Негативний вплив на закордонні і вітчизняні інвестиції мають ряд факторів, зокрема, несприятлива ситуація в країні, слабка система правового та економічного захисту інвесторів, високий рівень корупції тощо [2].

Для розвитку інвестиційного ринку в Україні керівництву держави потрібно зробити ряд важливих реформ в економіці. Використовуючи джерела [1,2] наведемо основні заходи для покращення правового та соціального середовища в Україні, що сприятиме розвитку інвестиційного ринку:

- потрібно удосконалити нормативно-правову базу для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату;
- ввести систему оподаткування, яка б сприяла розвитку підприємницької та інвестиційної діяльності;
- легалізація тіньового сектору економіки, що забезпечить значний притік інвестицій в економіку держави;
- ведення активної боротьби з корупцією;
- створення конкретних програм для налагодження ефективного співробітництва з іноземними інвесторами;
- створення рівних конкурентних умов для вітчизняних та іноземних інвесторів;
- сприяння розвитку ефективної банківської системи, орієнтованої на кредитування реального сектора економіки тощо.

За 2015 рік відбулися суттєві позитивні зміни, які направлені на покращення інвестиційного клімату в державі. Однією з цих змін є те, що іноземним інвесторам було надано рівні умови для діяльності із вітчизняними інвесторами [3].

Наступним кроком у розвитку інвестиційного ринку було те, що для підвищення захисту іноземних інвестицій Законом України «Про ратифікацію Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами» від 16.03.2000 № 1547 ратифікована Вашингтонська Конвенція 1965 року про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами. Для вирішення спорів, які виникають у процесі інвестиційної діяльності органами виконавчої влади можуть бути створені комісії із сприяння досудовому врегулюванню спорів з інвесторами як тимчасові консультаційно-дорадчі органи з метою сприяння досудовому врегулюванню спорів між інвестором і органом виконавчої влади (місцевого самоврядування), відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 № 1024 “Про заходи щодо вдосконалення роботи органів виконавчої влади з інвесторами”.

У поточному році було підписано та ратифіковано Верховною Радою України міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій з більше ніж 70 країнами світу, зокрема, 5 лютого підписано Угоду між Україною та Японією про сприяння та захист інвестицій, яку ратифіковано Законом України від 03.06.2015 № 505-VIII.

Як бачимо, сьогодні передбачена активна державна політика залучення інвестицій в країну як з боку вітчизняних інвесторів так і з боку закордонних шляхом здійснення заходів для реформування економіки держави.

1. Шафранова К.В. Інвестиційний клімат України в умовах економічної нестабільності. – випуск 6, частина 2, 2014 [Електронний ресурс, точка доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_06/85]. 2. Терещенко Л.В. Проблеми та перспективи покращення інвестиційного клімату в Україні. – випуск 4, 2015 [Електронний ресурс], точка доступу: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/195>. 3. Інвестиційна діяльність в Україні. – Урядовий вісник.- 2015.

Роксолана Петрівна Проць

гр. ЕП – 32, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Вівчар О. Й.

ПРОБЛЕМА ПІДРОБКИ ПАПЕРОВИХ ГРОШЕЙ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Надмірне надходження фальшивих грошей в обіг може спровокувати зростання інфляційних процесів, які завдають відчутних ударів економіці країни, тому додатковий і до того ж непередбачуваний негативний чинник провокування кризових явищ у вітчизняній, ще не зміцнілій ринковій економіці вкрай небажаний. Підробка, певним чином, залежить від рівня технічного прогресу, що дає в руки злочинців усе більш ефективні засоби відтворення. Тому проблема дослідження паперових грошей України та підвищення якості їх захисту від підробок сьогодні є дуже актуальною і важливою для забезпечення національної безпеки держави.

Емісія грошових знаків проводиться у плановому порядку для поповнення грошової маси замість вибулих банкнот. Регулювання грошової маси шляхом скорочення емісії грошей – це інструмент антиінфляційної політики уряду [1].

Гроші почали підробляти майже відразу ж, як вони з'явилися. Швидкий розвиток копіювально-множильної техніки та засобів оперативної поліграфії обумовив зростання кількості підробок не тільки іноземних паперових грошей, а й національної валюти України. З кожним роком кількість та якість підробок сучасних паперових грошей України неухильно зростають. Найбільше випадків вилучення фальшивих паперових знаків зареєстровано у Києві (446), у Харківській (306), Львівській (231), а також у Черкаській, Донецькій, Дніпропетровській та Житомирській областях. З обігу вилучено понад 6 тис. фальшивих банкнот національної валюти на суму 103,5 тис. грн. (переважно це були банкноти номіналом 10 і 20 грн. зразка 1996 р.) та понад 1,2 тис. купюр фальсифікованих доларів США на суму понад 116,4 тис. Зростання фальшивомонетництва може призвести до дестабілізації грошового обігу.

Суспільна небезпека полягає в тому, що збільшення в обігу підроблених паперових грошей ускладнює регулювання грошового обігу, посилює інфляцію, дестабілізує функціонування фінансово-кредитної системи, погіршує макроекономічну ситуацію, завдає майнової шкоди державі, громадянам і юридичним особам. Фальшування грошей порушує прегоративу держави на випуск грошових знаків і державних цінних паперів, дискредитує владні структури, знижує довіру до офіційних грошових знаків країни на внутрішньому і зовнішньому ринках [2].

У січні 2011 року Європейський центральний банк опублікував дані про підроблені євро-купюри за період з червня по грудень 2010 року. Найпопулярнішою серед фальшивомонетників виявилася банкнота в 50 €. Серед фальшивих євро-купюр обсяг підроблюваних банкнот в 50 € займає 43,5%. Другою за популярністю підробкою стала банкнота в 20 €, а замкнула першу трійку купюра в 100 € [4].

Основними причинами зростання кількості підробок паперових грошей є наступні:

- складна економічна ситуація в країні;
- поширення комп'ютерної техніки та неконтрольоване ввезення, а також здача в оренду (лізинг) багатоколірних копіювальних пристроїв з програмним керуванням, які дозволяють якісно та швидко виготовляти підроблені банкноти;
- доступність для придбання паперу, фарб, металів, хімічних речовин та інших матеріалів для підробки;
- досить низький рівень розкриття злочинів даної категорії, а звідси віра злочинців у свою безкарність[3].

Оскільки проблема підробки паперових грошей набула масштабного характеру, можна запропонувати наступні шляхи вирішення, такі як посилити митний кордон для обмеження імпорту фальшивих купюр, перейти на безготівкову форму розрахунку, а також ввести у зміни у законодавство з метою посилення відповідальності порушників, посилити контроль правоохоронців у тих регіонах, де найбільше виявлено інцидентів підроблення паперових грошей, необхідно переходити на нові банкноти кожні 5 – 7 років. Також на даний момент уже є ефективні заходи запобігання фальшивомонетництву, а саме спеціальний папір, який відрізняється від звичайного, кольорові волокна, які ненамальовані на купюрі, а вкраплені в папір, серійний номер купюри, який має магнітні властивості, водяний знак, який має співпадати з портретом поруч і проглядатися з обох боків, захисна стрічка з полімерного матеріалу. Не менш важливим методом захисту справжніх купюр від підробки є «орловський друк», який утворює зображення різного кольору без розривів і зміщень елементів цих зображень [5].

1. Коноплицький В.А., Філіна Г.І. Економічний словник. Тлумачно-термінологічний. – К.: КНТ, 2010. – 580 с. 2. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС. – 2013р. – 416 с. 3. Електронний ресурс <http://www.ukrslovo.net/>; 4. Електронний ресурс <http://reporter.zt.ua/news/3299>; 5. Павленко О. Сучасні елементи захисту паперових грошей України від підробок., 2012. – 465 с.

Роман Ярославович Садовий

гр.ЕП-31, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доц. Вівчар О.Й.

ОСОБЛИВОСТІ КОН'ЮКТУРИ РИНКУ ЗОЛОТА

Золото з давніх-давен було синонімом грошей і багатства. Цей благородний метал завжди бентежив думки людей :надихав мандрівників на пошуки неприступних родовищ, ентузіастів – на полювання за скарбами з легенд, а завойовників на жорстокі бої .З тих часів багато що змінилося. Сьогодні наше ставлення до цього металу стало більш цивілізованим, але його значення досі важко переоцінити. Проте, більшість людей не задумуються ,наскільки вагомою є роль золота і наскільки широко використовують цей метал в наш час.

Золото є унікальним металом, він виступає і сировиною і готовою цінністю водночас. Цей дорогий матеріал відіграє важливу роль в різних напрямках промисловості. Воно є незамінним як матеріал для електричних контактів в багатьох приладах мікроелектроніки, як спеціальна оболонка в нейтронній бомбі, використовується для позолочення інших металів, у стоматології для виготовлення імплантів з необхідними фізичними і хімічними властивостями. Свій внесок золото зробило навіть у фармакологію, ставши незамінним елементом ліків від артриту, і харчову промисловість (Золото зареєстровано як харчова добавка Е175). Значна його частка щоденно тішить наше око ювелірними шедеврами [1].

Проте, основна роль золота полягає в іншому. Цей благородний метал є одним з найпопулярніших фінансових інструментів у світі інвестицій. На рівні держав або у власників великого капіталу золото завжди було «тихою гаванню» в період шторму. В періоди кризи золото стає надзвичайно привабливим для інвестування , так як може захистити від знецінення ,наприклад, валюту від інфляції .

На графіку вказано ціну (в доларах) за тройську унцію золота, кореговану на інфляцію. З ілюстрації чітко простежується реакція ціни на великі світові фінансові потрясіння: енергетична криза 1973 р., Світова

економічна криза 1980-1982 рр, 1987- обвал американського фондовий індексу Dow Jones Industrial, світова криза банківської системи в 2007-2008 рр. Підсумовуючи побачене можемо заявити – всі фінансові негоди неодмінно супроводжувалися сплесками попиту на золото[2].

Рис.1 Динаміка цін на золото за останні 45 років.

Інвестори, яким вдається передбачити картину недалекого майбутнього економіки або зміну циклу, можуть не тільки захистити але і значно примножити свої збереження. Те саме роблять і професійні трейдери, спекуючи спеціальними контрактами на метал. Щоправда для такого виду діяльності потрібні глибокі знання кон'юктури даного ринку. Потрібно постійно враховувати такі фактори ціноутворення як глобальна політична і економічна ситуація, співвідношення попиту і пропозиції на метал, стан фондового і валютного ринку, відкриття нових родовищ, прогрес технологій видобутку, психологію великих грошей. Безумовно, такий вид діяльності потребує постійної уваги, надійних джерел інформації і аналітичного розумового складу [3].

На даний момент ми є свідками видобутку рекордних кількостей багатьох видів сировини (в тому числі і нафти). Це веде до наростання запасів і відповідно зниження цін на енергоресурс. По волі-неволі, ціна на чорне золото впливає на собівартість практично будь-якої продукції, так як для транспортування потрібен бензин, для виробництва – інші нафтопродукти. Далі історія розвивається так: ціна нафти падає, собівартість падає, середній рівень цін знижується, зростає дефляція, що тягне за собою ревальвацію валют тою чи іншою мірою. Така ситуація робить привабливими перекидання інвестицій з золота у валюти, попит на золото зменшується, його ціна падає[4].

В таких умовах економісти дедалі частіше звертають увагу на ведення деякими країнами валютних війн і описують їх наслідки. Справа у

тому, що не завжди сильна валюта грає на руку державі, так як це має негативний вплив на експорт і стимулює імпорт. Хоч між державами й існує негласна домовленість про ціноутворення їх вільних валюти виключно ринковим способом, та деякі вперто намагаються послабити курс штучним методом. Все б нічого, якби це не несло шкоди країнам сусідам ,які вступають в експортно- імпортні відносини .Вони в свою чергу теж захочуть зробити аналогічно. Такі інтервенції донедавна проводила США ,Китай,сьогодні їх проводить Єврозона і Японія. Називаючи це «Програмою кількісного зм'якшення»,ЦБ просто викупляє держ-облігації в населення для того щоб влити в оборот нові ,часто незабезпечені товарною масою, кошти , пробудити інфляцію і послабити валюту. Така монетарна політика в даних країнах теж супроводжується регіональним зростанням попиту на золото. Проте щитом від валютних воєн може стати політика протекціонізму (обмеження на імпорт),такий розвиток подій є вкрай небажаним для світової економіки, так як може повтиритися гіркий досвід великої депресії США. Як наслідок, така криза змусить ціни на золото піднятись до захмарних висот [5,6].

Підбиваючи підсумки,треба відзначити, що жовтий метал є незамінним у багатьох напрямках. Без використання золота не зможе працювати цілий ряд виробництв,держава і власники капіталу не зможуть так надійно захистити статки від знецінення, інвестори позбудуться привабливого фінансового інструменту для надбання доходу, а жінки не будуть вже такими прекрасними без розкішних ланцюжків та кілець.

1. Інтернет джерело <http://www.gold.org/technology/why-gold>.
2. Інтернет джерело <http://goldena.ru/kotirovki/pochemu-tsena-na-zoloto-postoyanno-rastet/>.
3. Аналітичний інтернет портал <http://fxbazooka.com/>.
4. Аналітичний інтернет портал <http://www.oilexp.ru/neft/>.
5. “Золото - гроші минулого і майбутнього” Н.Люіс.Графіка Ру. Москва ст. 34-50, 2011.
6. “Фундаментальний та технічний аналіз цін товарних та фінансових ринків.” О.М. Сохацька, І. В. Роговська-Іщук, С.І. Вінницький. Навчальний посібник —К.: Кондор,Чернівці 2012 .305 с.

Сергій Сергійович Садовник

гр. ФК-22, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н, асист. Чушак А.М.

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК В УКРАЇНІ

Розвиток економіки вже протягом тривалого проміжку часу супроводжується транснаціоналізацією бізнесу та виходом компаній на міжнародний рівень. Саме через це сучасні економісти часто вживають поняття «ера корпорацій». Утворення величезних, потужних, транснаціональних корпорацій чинить все більший вплив не тільки на економічну, а й на політичну ситуацію в країнах, де вони функціонують.

Дослідженню діяльності ТНК присвячена достатньо велика кількість робіт як у закордонній, так і у вітчизняній науковій літературі. Серед дослідників слід виділити Дж. Даннінга, Г. Кейвс, С. Майерса, С. Хаймера та ін. У вітчизняній літературі ця проблематика досліджена працями А. Астаповича, А. Ковальнової, Д. Лук'яненко, Ю. Макогона, А. Рогача, та іншими. Проте недостатньо дослідженим залишається питання законодавчого регулювання діяльності транснаціональних компаній.

ТНК – є основним структурним елементом економіки багатьох країн. Ці корпорації, капітал яких обчислюється мільярдами доларів, за певних обставин можуть по різному впливати на економіку держави, де функціонують. Саме тому важливо, щоб держава мала ефективний механізм регулювання діяльності цих компаній.

На даний момент в Україні відсутня чітка законодавча база, яка могла б регулювати діяльність ТНК. Виходячи на український ринок, діяльність ТНК підпадала під регулювання таких законів України: «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про підприємництво», «Про інвестиційну діяльність», «Про державну програму заохочення іноземних інвестицій», «Про оподаткування прибутку підприємств» «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», «Про режим іноземного інвестування» [1].

На жаль у цьому переліку відсутні закони, які б регулювали не опосередковано, а безпосередньо діяльність цих корпорацій. Більше того, у цих документах взагалі відсутні поняття «ТНК», «дочірнє підприємство ТНК», «філія ТНК», «ПШ ТНК», що ускладнює не тільки регулювання функціонування компаній, а й збір статистики їх діяльності.

З приводу конкретних сфер регулювання діяльності ТНК певні рекомендації висловив І. Гельнер [2], котрий висловив думку про те, що закон не повинен розповсюджуватися на діяльність МБПР, МВФ та інших міжнародних організацій, крім випадків, коли міжурядова міжнародна

організація здійснює прямі інвестиції. При створенні закону потрібно враховувати також і те, що країни, де знаходяться головні офіси компаній, матимуть на меті поширити своє законодавство і на діяльність їх дочірніх підприємств, що функціонують за кордоном.

Важливо також звернути увагу і на те, що усі ТНК у своїй діяльності переслідують економічну вигоду і їх мало цікавить забезпечення відповідних умов праці. Часто порушуються права працівників, забороняється створення профспілок. При прийомі на роботу працівників змушують підписувати контракти з жорсткими вимогами, які передбачають високі штрафи за порушення, надмірну кількість робочого часу, що перевищує 8 годин на добу. Люди вибираючи між роботою і безробіттям змушені погоджуватись на такі умови, попри те, що вони не відповідають законодавству України.

На нашу думку, особливу увагу варто приділити нормуванню процесу вивозу капіталу за кордон, який здійснюється не тільки ТНК, а й іншими міжнародними фінансово-кредитними організаціями. Оскільки це впливає на погіршення торгівельного балансу країни, а отже і на її економіку в цілому. Таким чином, необхідний закон має регулювати не тільки сам процес експорту капіталу, а і його кількісний показник.

Немає також чіткого моніторингу і регулювання обсягів діяльності ТНК і величини їх прибутку. Через це великі іноземні компанії, що функціонують на території України, своєю діяльністю витісняють з ринку українських виробників, котрі не можуть протистояти таким конкурентам. Отже національний виробник потребує законодавчого захисту, щоб мати змогу конкурувати хоча б на національному рівні.

Проведені дослідження показали, що створення відповідного законодавства є необхідною передумовою, для уникнення ряду загроз, які несе функціонування ТНК на території України. Зокрема, недостатня конкурентоспроможність українських товарів, погіршення платіжного балансу України, нерегульоване та незаконне використання робочої сили на території України. Подолання державою цих та багатьох інших проблем сприятиме прийняттю належного законодавчого акту, який чітко визначав би правила поведінки та функціонування ТНК на території України.

1. Молчанова Е. Взаємодія транснаціональних корпорацій з національними економіками на прикладі України [Електронний ресурс] / Е. Молчанова // Матеріали Фонду ім. Фрідріха Еберта, 2012. – Режим доступу: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/09718.pdf>. 2. Гельнер І. Модифікація системи державного регулювання діяльності ТНК в Україні / І. Гельнер // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 4. – С. 163–166.

Назар Вікторович Стрипа
гр. ФК-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, доц. Фурдичко Л.Є.

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІКИ КРАЇН

Глобалізація як об'єктивний і всеосяжний процес є однією з основних тенденцій сучасного розвитку світу та важливою характеристикою розвитку суспільно-економічних відносин.

Найважливішою і найдинамічнішою її сферою стала фінансова глобалізація, під якою розуміють вільний рух капіталів між країнами, функціонування глобального фінансового ринку, формування системи наднаціонального регулювання міжнародних фінансів та реалізацію глобальних фінансових стратегій транснаціональних корпорацій і банків [1].

Незважаючи на те, що фінансова глобалізація стала невід'ємним атрибутом ведення бізнесу на світових фінансових ринках, питання про ступінь її привабливості неоднозначне, адже, як і кожне об'єктивне явище, вона має позитивні й негативні прояви та наслідки.

Таблиця 1

Наслідки фінансової глобалізації

Переваги	Недоліки
Висока мобільність капіталу, його значні обсяги, вигідна ціна й висока ліквідність	У випадку негараздів у країні фінансові ресурси швидко мігрують, завдаючи значних збитків
Зниження рівня дефіциту фінансових ресурсів у країнах завдяки підвищенню інвестицій	Можлива "втеча" національного капіталу за кордон і зростання зовнішньої заборгованості
Посилення конкуренції на фінансових ринках призводить до зниження вартості товарів і послуг	Зростання нестабільності національних фінансових ринків у результаті лібералізації
Ефективніший глобальний розподіл ресурсів сприяє їх здешевленню	Посилюється економічне відставання країн, що розвиваються, від передових
Учасники глобального ринку в умовах жорсткої конкуренції повинні відповідати високим світовим стандартам якості послуг	Не всі учасники можуть відповідати світовим стандартам, тому від глобалізації вони понесуть лише збитки
Спрощення фінансових операцій і здійснення їх в режимі реального часу значно скорочує витрати на транспорт і комунікацію	Глобальні фінансові ринки не є стабільними за своєю природою, тому можливе перекидання на країну світових фінансових криз

Джерело: сформовано за даними [2]

Основна проблема, породжена процесами фінансової глобалізації, пов'язана з тим, що архітектура глобального фінансового ринку надзвичайно ускладнилася, що посилює загальну нестабільність цієї складної системи, підвищує ризики та ймовірність розвитку загроз для

економічної безпеки країн. Особливо важливе значення це має для економіки країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою, оскільки фінансові системи цих країн мають підвищену залежність від глобального фінансового ринку.

Якщо об'єктивно проаналізувати фінансову глобалізацію, можна побачити, що вона може виступати як позитивним фактором, оскільки створює численні вигоди, так і негативним, оскільки ці вигоди привласнює невелика кількість економічно розвинених країн, а для країн, що розвиваються, наслідком глобалізації може стати підвищення залежності від світових фінансових ринків [3].

Варто також зазначити, що глобалізація не могла б прогресувати без фінансових ресурсів світових ринків, а самі ринки еволюціонують під безпосереднім впливом глобалізаційних тенденцій [4].

Україна вже долучилася до всеохоплюючих глобалізаційних процесів, тому, зважаючи на той факт, що чим могутніша фінансова система країни, тим більше позитивних результатів вона може отримати від процесу глобалізації, в Україні слід виробити політику, спроможну протистояти викликам фінансової глобалізації, запобігти негативним наслідкам цього процесу на національному рівні [2].

Чим глобалізованіша країна, тим менший обсяг функцій держави вирішується на національному рівні. Повна глобалізація фінансів призведе до перенесення більшості функцій держави щодо регулювання фінансовою сферою країни на глобальний рівень, тому важливим є визначення тих функцій, які лишатимуться прерогативою держави.

Насамперед з метою збереження стабільності на національних фінансових ринках необхідна чітка система впливу держави на рух фінансових потоків у країні та приплив іноземного капіталу [3].

1. Хоминич И. П. Финансовая глобализация / И. П. Хоминич // Банковские услуги. — 2002. — № 8. — С. 2—13. 2. Примостка Л. О. Фінансова глобалізація: сутність, форми прояву, наслідки / Л. О. Примостка // Фінанси, облік і аудит. - 2011. - Вип. 18. - С. 172-182. 3. Ліненко А.В. Фінансова глобалізація: проблеми та перспективи / А.В. Ліненко, Є.О. Герценко // Вісник Запорізького національного університету. - 2012. - № 3(15). - С. 188-193. 4. Мамотенко Д. Ю. Глобалізація міжнародних фінансових ринків / Д. Ю. Мамотенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2009. - Вип. 39. - С. 229-237. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpgvzdia_2009_39_22.pdf

Ганна Миколаївна Ступницька
гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л. Є.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Вугілля є надзвичайно важливою складовою енергетичного балансу України, оскільки складає третину загального обсягу надходжень первинної енергії [1].

На сьогодні стратегічним напрямом реформування вугільної промисловості є приватизація підприємств та передача їх в оренду або концесію. Проте існують проблеми із залученням в галузь недержавних інвестицій, оскільки функціонування галузі ускладнено нерівнозначними гірничо-геологічними умовами розробки різних вугільних родовищ, хронічної техніко-технологічною відсталістю та занедбаністю більшої частини шахт. На даний момент склалися два сектори: державний та недержавний. Виробничо-економічні показники цих секторів суттєво відрізняються [1].

Недержавний сектор загалом функціонує рентабельно і характеризується позитивною динамікою показників [1].

Проблемним є державний сектор галузі, який на сьогодні деградує за всіма показниками, внаслідок приватизації, передачі в оренду та концесії кращих шахт. Для сектора характерним є низька продуктивність праці, глибока збитковість та велика кредиторська заборгованість [1].

Для подолання цих проблем державному сектору потрібні систематичні державні інвестиції. Варто зауважити, що державні дотації практично не покривають збитки шахт [1].

Згідно європейського досвіду для акціонування держава повинна пропонувати найбільш збиткові шахти. В Україні ж все відбувається навпаки. Спочатку було приватизовано успішні, а найгірші підприємства залишилися державними і майже відразу закрилися чи продовжують функціонувати здебільшого збитково. У 2013 р Кабмін затвердив перелік державних шахт призначених для приватизації. Більша частина цих шахт не цікава інвесторам, тому що розглядалися як кандидати на закриття [2].

На сьогодні вугілля для України є важливим природним ресурсом, оскільки Україна перебуває в стані неоголошеного воєнного конфлікту, який супроводжується енергетичним шантажем. В зоні антитерористичної операції знаходяться найбільші шахти України. У ході воєнних дій зруйновано основні шахти, що забезпечували вугіллям українські ТЕС. В результаті Україна змушена імпортувати вугілля за ціною вищою, за вітчизняну ціну на вугілля та переходити на альтернативні види палива [2].

У зв'язку із загостренням бойових дій відбувався обвал видобутку вугілля, оскільки значна кількість шахт зруйнована чи вимушено припинила своє функціонування. Динаміку видобутку вугілля ілюструє рис. 1 [2].

Рис. 1 Динаміка видобутку вугілля за 2013-2014 р.

Багато шахт об'єднань «Лисичанськвугілля» і «Первомайськвугілля», через відсутність інвестицій готуються до закриття, хоча перебувають на контрольованих Україною територіях [2].

Головними завданнями державної політики щодо забезпечення енергетичної безпеки країни повинні бути, такі як техніко-технологічна модернізація галузі та реформування галузі відповідно до ринкових умов господарювання. Необхідно здійснити реструктуризацію вітчизняної вугільної промисловості, корпоратизацію державних підприємства, зупинити функціонування збиткових шахт та ліквідувати державний сектор галузі, поширювати державно-приватне партнерство, що дасть змогу спільно розробляти вугільні родовища державними та приватними підприємствами, лібералізувавши національний вугільний ринок, здійснювати необхідну державну фінансову підтримку (субсидіювання), регулювати соціально-трудові відносини з урахуванням специфічних умов праці та високою трудомісткістю, встановити залежність фонду оплати праці не від обсягів виробництва, а від обсягів доданої вартості [3].

Також враховуючи сучасні умови функціонування вугільної промисловості, потрібно докладати всіх зусиль, щоб вона продовжувала свою діяльність. Уряд повинен це враховувати і замість імпорту розбудовувати власний вуглевидобуток [2].

1.Стариченко Л. Л, Фокіна І.В / Сучасний стан та перспективи розвитку вугільної промисловості України: Економічний вісник Донбасу № 2 (36), 2014; 2.Белозьорова Л. / Вугільна галузь: смутні часи, <http://golosukraine.com/publication/ekonomika/parent/32302-vugilna-galuz-ukrayini-smutni-chasi>; 3.Амоша О.І, Стариченко Л.Л, Череватський Д.Ю. / Стан, основні проблеми і перспективи вугільної промисловості України: НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 44 с.

Лілія Тарасівна Терлецька

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

ПРОБЛЕМИ ОБМЕЖЕННЯ ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ

Грошовий обіг має велике принципове значення для здійснення в будь-якій державі всіх економічних процесів. Управління грошовим обігом здійснюється державою передусім в особі Національного банку України на реалізацію його конституційної функції із забезпечення стабільності національної грошової одиниці. Постановою Правління Національного банку України від 06.06.2013 року № 210 «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою» встановлено обмеження щодо готівкових розрахунків протягом дня: для підприємств (підприємців) між собою протягом одного дня в розмірі 10 000 гривень; для фізичної особи з підприємством (підприємцем) протягом одного дня за товари (роботи, послуги) у розмірі 150 000 гривень; для фізичних осіб між собою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню, у розмірі 150 000 гривень. Фізичні особи мають право здійснювати розрахунки на суму, яка перевищує 150 000 грн., шляхом перерахування коштів з поточного рахунку на поточний рахунок, внесення та/або перерахування коштів на поточні рахунки (у тому числі у депозит нотаріуса на окремий поточний рахунок у національній валюті) [1]. Важливим сьогодні є створення умов для збільшення безготівкових розрахунків шляхом упровадження інноваційних платіжних продуктів і розвитку електронних платежів та їх інфраструктури. Залучення коштів до банківської системи зумовить зменшення обмеження на розрахунки готівкою до рівня 50 тис. грн., адже на початок вересня 2015 року поза банками обліковувалося 276 млрд. грн.

Однією з основних тенденцій Комплексної програми розвитку фінансового сектора України до 2020р. [2] є максимальний розвиток в Україні систем безготівкових розрахунків. Національний банк України втілить в життя концепцію політики готівкового обігу, що спрямовується на ефективне, безперебійне та безпечне проведення операцій із готівкою, а також призведе все на поступове зниження долі готівкового обігу на користь безготівкового шляхом забезпечення доступу до ринку міжнародних систем інтернет-розрахунків, а також створення умов щодо збільшення безготівкових розрахунків через впровадження інноваційних платіжних продуктів та розвитку електронних платежів. Забезпечення єдності грошової системи, відносної сталості грошової одиниці і еластичності грошового обігу призведе до стабільності

зростання економіки. На загальний рівень цін та зайнятість населення не впливає стабільність грошової одиниці й еластичність грошового обігу, єдність грошової системи, що є одним з фундаментальних принципів грошової політики. Скорочення розміру готівкового обігу призведе до збільшення обсягу безготівкових розрахунків та залучення додаткових ресурсів для кредитування економіки, що безпосередньо вплине на організацію грошової системи держави. Зростання безготівкових розрахунків збільшить надходження фінансових ресурсів суб'єктів національної економіки в банківську систему та підвищить ліквідність банків. В більшості розвинутих сфера застосування готівкових коштів у функції засобів обігу і платежу з ринковою економікою обмежена. Основна частина розрахунків і платежів (93 - 95 %) здійснюється без використання готівки і лише незначна (5 - 7 %) – готівкою [2]. Розрахунки в безготівковій формі є безпечними для клієнта та дають змогу зменшити витрати держави та банків на готівковий обіг. Також важливим позитивним ефектом є зростання споживання, адже відбудеться збільшення безготівкових платежів.

Ефективність реформ буде досягнута шляхом проведення комплексних змін: у регуляторах фінансового сектору, шляхом створення відповідних умов для ефективного нагляду та впливу, зміцнення стійкості фінансової системи країни, зростання її кредитного та інвестиційного потенціалу.

Скорочення готівкового обігу позитивно вплине на економіку країни, відбудяться додаткове зростання ВВП та надходжень до державного бюджету, додатковий ресурс для кредитування економіки, зменшення обсягів тіньової економіки, дієва боротьба з корупцією, збільшення прозорості фінансових потоків кредитування економіки в національній валюті та зниження обсягів готівкової іноземної валюти, яка перебуває поза банківською системою. За рахунок збільшення обсягу безготівкових платежів інформація про особу, якою володітимуть органи державної влади, буде більш повною, а це буде перший крок на шляху до боротьби з заробітними платами в конвертах, спрямований на наповнення бюджету за рахунок подохідного податку.

1. Постанова "Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою" від 06.06.2013 №210; 2. Постанова правління Національного банку України "Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року" від 18.06. 2015 року № 391; 3. Причини обмеження готівкових розрахунків у 150 тис. грн. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.dtki.ua/ua/finance/bank-system/2548>. – Назва з екрана

Тетяна Сергіївна Удалова
 гр. ОА-31, Інститут економіки і менеджменту
 Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Курило О. Б.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Розвиток інноваційної діяльності є важливим фактором стабільного соціально-економічного розвитку будь-якої країни. В умовах існування низької конкурентоздатності національної продукції важливим кроком для подолання негативних тенденцій розвитку інноваційної діяльності є розробка заходів фінансового стимулювання.

Згідно з інформацією Державної служби статистики у 2014 році тільки 999 організацій здійснювали наукові дослідження та розробки, обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт склав 10950,7 млн грн., а частка зазначеного обсягу робіт у ВВП займає 0,70%. Питома вага підприємств та організацій, що займалися інноваційною діяльністю склала 16,1%, в тому числі 12,1% з них – на промислових підприємствах [1].

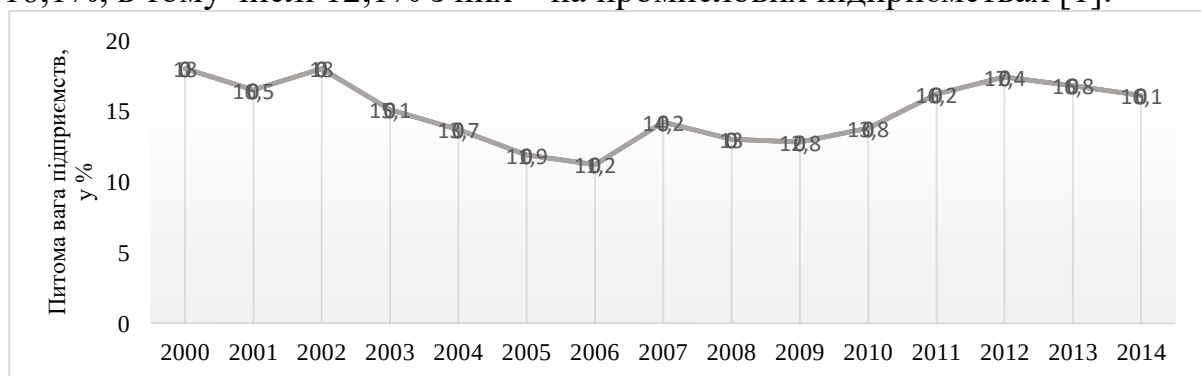

Рис. 1. Динаміка інноваційної активності підприємств.

Фінансування інноваційної діяльності є однією з найважливіших умов інноваційної активності підприємств, оскільки потребує значних фінансових вкладень. Серед джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні виділяють: кошти Державного бюджету, кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим, власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ, власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності, кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб та інші джерела, не заборонені законодавством України [2].

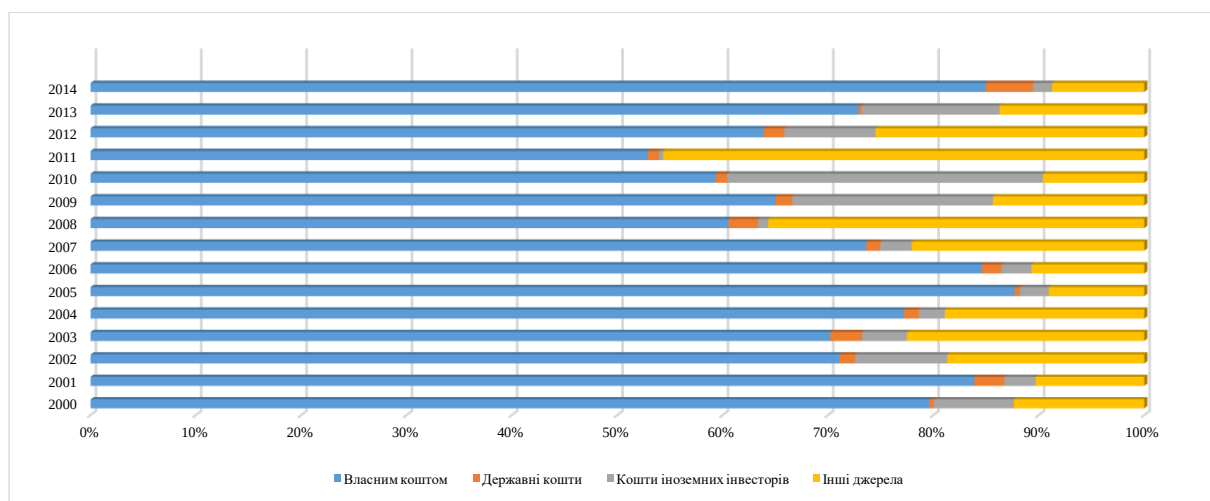

Рис. 2. Структура джерел фінансування інноваційної діяльності у 2000 - 2014 роках.

Аналізуючи статистичні дані, можемо визначити, що фінансування інноваційних підприємств відбувається переважно власним коштом (до 85%). Такий розподіл не є функціональним, оскільки виникає ряд чинників, що перешкоджають здійсненню інновацій: відсутність коштів в межах підприємства, відсутність фінансування за межами підприємства та високі витрати на інноваційну діяльність [3, с.15].

Провідну позицію у стимулюванні розвитку науково-технічного потенціалу країни займає державна інноваційна політика, що включає: стимулювання інноваційної політики, зокрема, надання підтримки для всього циклу інноваційного процесу, запровадження податкових стимулів та амортизаційних нарахувань, звільнення від податків установ інноваційної інфраструктури [4]. Тому державне фінансування інноваційної діяльності в Україні буде спрямовуватись на створення пільгових умов оподаткування (звільнення від податку на прибуток, податку на додану вартість), необхідних для підвищення ефективності провадження діяльності підприємств; на скасування податкових бар'єрів та введення права розпорядження власними коштами бюджетних наукових і освітніх установ [5].

Посилення ролі держави у фінансовому стимулюванні інноваційної діяльності є необхідною умовою розвитку науково-технічного потенціалу України. Здебільшого фінансування інноваційної діяльності покладено на кошти підприємств, що зумовлює нерозвиненість галузі, обмеженість фінансових ресурсів держави змушує уряд залучати іноземні інвестиції та розробляти ефективні заходи фінансового стимулювання [6, с. 140]. Надання пільгових преференцій, запровадження спеціального режиму оподаткування та створення сприятливих умов для підприємств активізують масштабні інноваційні зрушення у національній економіці,

підвищать конкурентоспроможності вітчизняного інноваційного продукту та спровокують перехід України на інноваційну модель розвитку.

1. *Економічна статистика / Наука, технології та інновації. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.* 2. Закон України «Про інноваційну діяльність» №40 – IV, від 04.07.02. 3. І. В. Калачова. *Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств: перешкоди та напрямки розвитку.* / І.В. Калачова, В.О. Шубравська, К.О. Прокопенко. / *Статистика України, №1.* – 2013. 4. *Щодо внесення змін до Податкового Кодексу України в частині стимулювання інноваційної діяльності, впровадження високих технологій на вітчизняних підприємствах : Доручення Президента України : від 01.09.2011 р. № 1-1/1957.* 5. *Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів.* / Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. 6. Ю. О. Олійник. *Стимулювання ефективної інноваційної діяльності українських підприємств.* / *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Економіка», №14.* – 2014.

Василь Михайлович Федорів

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – ас. каф. фін. Познякова О.І.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах реформування фінансової системи України особливо актуальною виступає проблема функціонування та розвитку недержавних пенсійних фондів. Старіння населення та ускладнення економічної ситуації зумовлюють необхідність розвитку недержавних пенсійних фондів, які б брали активну участь у перерозподілі тимчасово вільних коштів, та забезпечували б доходами їх учасників після виходу на пенсію. В Україні недержавні пенсійні фонди почали створюватись у 2004 р після прийняття Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», але незуміли розвинутиись і набути популярності. Сьогодні, в умовах економічних реформ, постає необхідність розвитку недержавних пенсійних фондів, які б поєднали іноземний досвід з особливостями соціально-економічного розвитку України.

В США недержавне пенсійне забезпечення майже повністю витіснило державне і розвивається випереджаючими темпами. В Мексиці існують лише приватні недержавні пенсійні фонди. Досить розвинена система недержавного пенсійного забезпечення в Польщі, де впроваджується загальнообов'язкова накопичувальна система [1]. На думку автора, найоптимальнішим шляхом реформування пенсійної системи України, є шлях обраний Польщею, адже крім того, що ця держава є нашим сусідом із схожим державним устроєм і ментальністю людей, вона показала значні успіхи у розвитку недержавних пенсійних фондів, які також є одним із основних інвесторів на фінансовому ринку.

Недержавні пенсійні фонди мають статус неприбуткової організації, що функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду [2]. Від участі у недержавних пенсійних фондах вииграють як роботодавці, так і працівники. Зокрема, для працівників з'являється додаткова пенсія, можливість пенсійних накопичень за рахунок роботодавців, самостійний вплив на розмір пенсійних накопичень. Для роботодавців - це можливість підвищити власний імідж, додатковий стимул для праці на підприємстві, створення довгострокового пенсійного ресурсу у формі пенсійних активів [3, с.80-81].

Станом на 09.09.2015 р в Україні налічується 73 недержавні пенсійні фонди (на 31.12.2014 – 76, на 31.12.2013 - 81). Проаналізуємо деякі показники діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів

Показники	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Темпи приросту, %	
				станом на 31.12.2013/ станом на 31.12.2012	станом на 31.12.2014/ станом на 31.12.2013
Кількість укладених пенсійних контрактів, тис. шт.	61,4	61,4	55,1	0,0%	-10,3%
Загальна кількість учасників НПФ, тис. осіб	584,8	840,6	833,7	43,7%	-0,8%
Пенсійні внески, всього, млн. грн.	1 313,7	1 587,5	1 808,2	20,8%	13,9%
Кількість учасників, що отримали/отримують пенсійні виплати, тис. Осіб	66,2	69,0	75,6	4,2%	9,6%

Примітка: складено на основі джерела [4]

Проаналізувавши таблицю 1 бачимо, що незважаючи на зменшення пенсійних фондів та кількості укладених контрактів, поступово збільшується кількість учасників (невеликий спад в 2014 р), пенсійні внески та учасники що отримують пенсійні виплати. Хоча кількість пенсійних фондів зменшується, їх операції збільшується, що свідчить про

ефективну роботу надійних пенсійних фондів і поступове закриття збиткових та неефективних.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що недержавні пенсійні фонди мають чималі перспективи на українському ринку. Однак, існує ряд перешкод, які суттєво гальмують розвиток недержавних пенсійних фондів, а саме, незначна проінформованість громадян, низька довіра в умовах нестабільності економіки. Важливо створити нормативно-правову базу для ефективного функціонування недержавного пенсійного забезпечення, що дасть змогу розвинути не тільки новому інвестиційному ресурсу для країни, але й лояльному суспільству.

1. Недержавні пенсійні фонди: світовий досвід та українські реалії / О. С. Сташкевич // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип. 3(2). - С. 213-219. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsed_2013_3\(2\)_34.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsed_2013_3(2)_34.pdf) 2. Недержавні пенсійні фонди як учасники інвестиційного ринку / І. Б. Хома, М. З. Лопадчак // Науковий вісник НЛТУ України. - 2014. - Вип. 24.10. - С. 289-295. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnltu_2014_24.10_50.pdf 3. Фінансовий ринок: навч. посіб. / Л. О. Шкварчук. – К.: Знання, 2013. – 382 с. 4. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/rzviti-naskomfinposlug.html>.

Анастасія Василівна Хорощенко

Студентка групи ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц.Фурдичко Л.Є.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ, ЇХ НАСЛІДКИ

Сьогодні питання фінансування органів місцевого самоврядування набуло набагато більшого значення ніж колись. Як і сто років тому, так і сьогодні органи місцевого самоврядування зіштовхуються з проблемою нестачі фінансових ресурсів, тому формування доходів бюджету є дуже актуальним. Ми щодня бачимо як погіршується соціальна інфраструктура в регіонах, що є наслідком недостатнього фінансування регіонів державою [3].

Ефективність системи формування доходів місцевих бюджетів значною мірою залежить від рівня економічного розвитку країни. Звісно, що сьогодні з погіршенням макроекономічної ситуації в Україні, державі не вистачає фінансових ресурсів, які б в повній мірі могли задовільнити всі сторони її розвитку, зокрема і дотування регіонів [2]. Дані свідчать про недостатність дохідної бази місцевих бюджетів для забезпечення

виконання повноважень, покладених на органи місцевого самоврядування. Тому актуальність моєї теми направлена на розкриття проблем формування доходів місцевих бюджетів та ефективність їх використання.

Таблиця 1

Виконання доходів місцевих бюджетів(з урахуванням обсягу міжбюджетних трансферів) 2010-2014 рр.

Виконання доходів місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів			
Рік	Факт січня-жовтня	% виконання плановий показників	Темп росту до відповідного періоду минулого року
2010 рік	26 621 205,20	104,7	121,2
2011 рік	46 386 571,00	104,3	119,8
2012 рік	58 943 893,50	100,4	113,7
2013 рік	54 849 454,10	94,3	105,2
2014 рік	51 858 413,40	99,3	101,1

Як бачимо з рис.1., в Україні виконання доходів місцевих бюджетів у 2012 році було найвищим і становило 58 943 893,50 грн. Із кінця 2013 р. у зв'язку із політичною ситуацією, яка виникла в нашій країні, погіршується макроекономічна ситуація і, відповідно, відбувається зниження щомісячних надходжень до місцевих бюджетів. Проаналізувавши виконання планових показників місцевих бюджетів, видно, що у 2014 році він був найнижчим за останні 5 років [1].

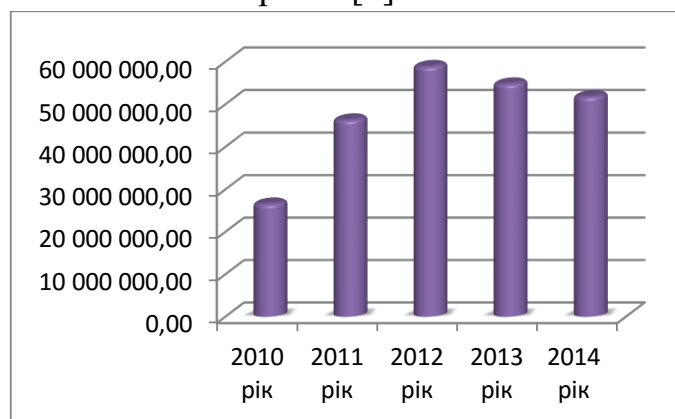

Рис.1. Структура і динаміка надходжень доходів місцевих бюджетів України (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) за період 2010—2014 рр.

Формування фінансування місцевих бюджетів в Україні відбувається у нестабільних, важких умовах розвитку країни. Тому державними органами влади проводяться зміни до Конституції України в напрямку децентралізації регіонів, територій, в якому основою виступають децентралізація фінансів [3].

1. Міністерство фінансів України http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?&cat_id=292741&stind=21
 2. Тенденції формування доходної частини місцевих бюджетів України в умовах подолання кризових явищ [file:///C:/Users/why/Downloads/med_2014_1\(1\)_18.pdf](file:///C:/Users/why/Downloads/med_2014_1(1)_18.pdf)
 3. Журнал «Світ фінансів» [http://financeworld.com.ua/project/arhiv/2010/2010_1\(22\).pdf](http://financeworld.com.ua/project/arhiv/2010/2010_1(22).pdf)

Мар'яна Андріївна Цікайло

гр. Ефім-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. каф. фінансів Хома І. Б.**ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ
КРАЇН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Дослідження практики господарювання як економічно-розвинених країн, так і країн, що розвиваються, свідчить про зростання активності застосування різних форм партнерства держави та приватного сектору в різноманітних галузях. Це пояснюється багатьма прикладами успішного вирішення проблем не тільки в галузях інфраструктури, а й у стратегічних сферах, що раніше перебували виключно в державній монополії. У західній практиці така взаємодія отримала назву Public-Private Partnership (PPP), тобто державно-приватне партнерство (ДПП) [1, с. 1].

В Україні розвиток партнерських відносин держави і бізнесу знаходиться на початковій стадії, зокрема не сформовано інститути та інституціональне середовище державно-приватного партнерства. Тому особливої актуальності набуває дослідження передового досвіду розвинутих країн у цій сфері та його адаптація до вітчизняних реалій [2, с. 44] (особливості здійснення ДПП у деяких країнах наведено в таблиці 1).

Таблиця 1

**Особливості здійснення ДПП у деяких економічно-розвинених
країнах**

Країна	Особливості ДПП	Сфери застосування та об'єкти ДПП
Великобританія	Реалізація проектів у сфері соціальної інфраструктури. Більшість проектів здійснення органами місцевої влади. ДПП має велике значення для підвищення стандартів надання послуг державним сектором країни	Медицина, освіта, сектор житлово-соціального найму та транспортний
Сполучені Штати Америки	ДПП особливо поширене на муніципальному рівні державної ієрархії. Функціонує Національна рада з ДПП	Освіта, експлуатація парковок
Німеччина	Створення агенств розвитку на початку 90-х років, що об'єднали державних і приватних партнерів для відновлення занедбаних земель	Відновлення, міської інфраструктури
Італія	ДПП використовується як інструмент економічного-соціального розвитку. Концесії є найбільш поширеною формою партнерства	Лікарні, житлово-комунальна галузь

Джерело: побудовано за даними [3, с. 54]

Як бачимо, в європейській практиці існує безліч прикладів ефективної взаємодії державного і приватного секторів, на що свідчать не лише вироблені механізми розширення ресурсної бази й мобілізації невикористаних резервів для фінансування проектів ДПП, а й соціально-економічний розвиток країн загалом.

Так, Делмон Дж. виділив три найбільш поширених джерела фінансування інфраструктурних проектів [4]:

- державне фінансування, при якому держава залучає позичкові кошти і надає їх проекту через кредитування кінцевого позичальника, гранти, субсидії або гарантії за борговими зобов'язаннями.
- корпоративне фінансування, при якому компанія залучає позичкові кошти, використовуючи свою кредитну історію та діючий бізнес, і використовує їх для інвестування в проект.
- проектне фінансування, при якому прямі кредити без права регресу або з обмеженим правом регресу надаються безпосередньо створюваній проектній компанії.

Характерними рисами проектного фінансування, як механізму, що представляє цінність для проектів ДПП є орієнтування на проект, комплексний підхід до реалізації конкретного інвестиційного проекту. Об'єктом інвестування є проект, а не господарююча одиниця; правова, організаційна і фінансова ізоляція проекту, що реалізується від інших проектів, в яких беруть участь одні і ті ж компанії, щоб забезпечити прозорість фінансових та інших результатів, а також гарантувати збереження балансу підприємств, оскільки вартість проекту ніяк не загрожує основній діяльності підприємства; середньострокове та довгострокове кредитування; консолідація фінансових інструментів різних ринкових і фінансових інститутів [5].

Таким чином, розроблення ефективного фінансового механізму ДПП на основі досвіду зарубіжних країн сприятиме інвестиційній діяльності, фінансуванню інфраструктурних проектів, формуванню єдиної державної політики у сфері правового регулювання взаємодії державних і приватних партнерів та основних принципів його реалізації в Україні. Це забезпечить соціально-економічний розвиток країни, що особливо важливо для реалізації стратегічних національних пріоритетів України.

1. Безбах Н.В. Використання зарубіжного досвіду в розвитку державно-приватного партнерства в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Bezbach.pdf>. 2. Длугопольський О.В. Державно-приватні партнерства: зарубіжний досвід і уроки для України / О.В. Длугопольський, А.Ю. Жуковська // Актуальні проблеми економіки - №3 (129), 2012. 3. Гриценко Л.Л. Концептуальні засади державно-приватного партнерства / Л.Л. Гриценко // Вісник СумДУ. Серія “Економіка” - №3, 2013. 4. Федорків І.І. Особливості фінансування проектів державно-приватного партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // Розвиток фінансових послуг у контексті нової фінансової архітектури: Всеукр. форум студ. науки .(Київ, 14-15 травня 2015 р.): тез доп. / відп. ред. Н.П. Шульга – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 5. Жук В.П. Фінансова схема проектів державно-приватного партнерства [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=418>.

Соломія Ігорівна Шевців

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л. О.

ФОНДОВІ БІРЖІ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Центральною ланкою фондового ринку виступає фондова біржа. Діяльність фондової біржі передбачає організацію укладання угод купівлі-продажу цінних паперів та їх похідних інструментів. Вона виконує активну участь у реалізації процесів мобілізації, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів. Саме тому фондові біржі відіграють суттєву роль в економічній та фінансовій системах країни і дослідження їх стану та проблем розвитку в Україні є надзвичайно актуальним.

Фондова біржа – спеціалізована організація, що об'єднує професійних учасників ринку цінних паперів в одному приміщенні для проведення торгів, створює умови для концентрації попиту та пропозиції, розширення ринку[3, с.171].

Щоб уявити стан фондового біржового ринку України потрібно розглянути тенденції його розвитку за останній період часу. За результатами торгів на організаторах торгівлі обсяг біржових контрактів з цінними паперами протягом січня-липня 2015 становив 204,68 млрд грн. Порівняно з даними аналогічного періоду 2014 обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі зменшився на 15,81% (або на 38,44 млрд грн).

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом січня-липня 2015 зафіксовано з:

- державними облігаціями України – 186,17 млрд грн (90,95% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі);
- облігаціями підприємств – 6,33 млрд грн (3,09% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі)[4].

Фондовий біржовий ринок України на кінець серпня 2015 року представлений 10 біржами, проте лише дві – «ПФТС» та «Перспектива» станом на 31.08.15 р. відзначалися істотними обсягами торгів, контролюючи більш ніж 95,33 % вартості біржових контрактів. Протягом серпня 2015 року фондова біржа Перспектива уклала(виконала) 11,87 млрд. контрактів з цінними паперами, а ПФТС – 4,26 млрд. контрактів. Решта фондових бірж продемонстрували гірші результати, зокрема фондова біржа ІННЕКС уклала 157,9 тис. контрактів, а УМФБ – жодного[4]. Це свідчить про те, що потрібно підвищувати ефективність діяльності фондових бірж, які значно відстають від фондових бірж лідерів

за обсягами укладених біржових контрактів з цінними паперами. В іншому випадку потрібно зменшити їх кількість.

Важливою проблемою біржового фондового ринку України є те, що частка укладених біржових контрактів з цінними паперами є значно меншою ніж у розвинутих країнах. Порівняно із країнами з розвинутою ринковою економікою рівень потужності розвитку фондових бірж України, показником якого є співвідношення частки капіталізації лістингових компаній до ВВП країни, дещо низький і становить лише 19,7% сукупного ВВП, тоді як найбільш розвинений акціонерний капітал у Великобританії – 122,2 %, США – 114,9 %.

Фондовий ринок України характеризується незначною часткою організованого ринку, що проявляється в тому, що основна маса операцій здійснюється на позабіржовому ринку. Це також стримує розвиток фондових бірж. Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів є досить низькою – 26,59 %. Це свідчить про те, що позабіржовий ринок в Україні користується більшою популярністю і створює конкуренцію фондовим біржам, адже його частка становить 73,41% [5].

Іншими не менш важливими проблемами діяльності фондових бірж України є: низький рівень ліквідності, що є результатом незначного обсягу операцій на біржовому ринку; недостатня капіталізація ринку, причиною чого є те, що підприємства не розглядають фондовий ринок як доступне джерело дешевих фінансових ресурсів; непрозорість ринку, інформація щодо біржової діяльності є дуже обмежена; дефіцит фінансових ресурсів та несприятливий інвестиційний клімат [1, с. 74].

Українське законодавство не передбачає створення саморегулівних організацій для суб'єктів, що спеціалізуються на організації торгівлі цінними паперами та депозитарній діяльності. Це також гальмує розвиток фондового ринку, не дає можливості біржам проводити весь спектр операцій з їхнього арсеналу і брати участь у законотворчості [2, с. 10].

Отже, можна стверджувати, що проблема розвитку фондових бірж України є досить важливою і потребує вирішення. Вирішити існуючі недоліки можна шляхом популяризації фондової біржі; підвищення рівня ліквідності, інформаційної прозорості; зниження рівня спекуляцій; а також удосконалення державного регулювання та саморегулювання на фондовому біржовому ринку.

1. Безвух, С.В. Фондовий біржовий ринок України: стан, тенденції, проблеми і заходи [Текст] / С. В. Безвух // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – № 5, т. 1. – С. 69-74. 2. Парсяк В. Н. Державне регулювання біржового сегменту фондового ринку: реалії та перспективи / В. Н. Парсяк, К. Д. Немолук, А. Г. Щербина

// Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування. - 2014. - № 1. - С. 6-11. 3. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Л. О. Шкварчук. – К: Знання, 2013.- 382 с. 4. Офіційний сайт національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/> 5. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України за 2014 рік. «Ринок цінних паперів. Європейський вибір: нові можливості та зростання» [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1434454281.pdf.

Катерина Олегівна Шелест

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л. О.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ : ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ЗРОСТАННЯ

Державний борг – невід’ємна складова національної економіки, яка дає змогу об’єктивно здійснити аналіз і оцінку конкурентоспроможності країни впродовж певного періоду і сформувати її авторитет на міжнародному рівні. У тих чи інших обсягах він може бути або стимулятором інвестиційної активності та економічного зростання, або ж чинником виникнення ризиків неотримання нових позик і невиконання боргових зобов’язань. Тому існує «безпечний рівень» державного боргу.

Безпечний рівень державного боргу – це співвідношення обсягу державного боргу до ВВП при якому зберігається достатня здатність до виконання фінансових зобов’язань [1].

Науковий співробітник відділу управління державним боргом Башко В. Й., використовуючи рівняння Гомперця встановив, що:

- безпечний рівень державного боргу становить 35% ВВП,
- безпечний рівень обслуговування державного боргу – 2,9 % ВВП,
- а безпечний обсяг погашення 6,2 % ВВП.

Згідно з досвідом міжнародних країн, вважається, що показники державного та гарантованого державою боргу сягають свого критичного значення тоді, коли підходять до такої межі, де держава не має іншого виходу крім як припинити займатись обслуговуванням загального боргу. Також вона займається винесенням питань кредиторам про здійснення процесів його реструктуризації або ж взагалі списання.

Якщо аналізувати структуру державного та гарантованого державою боргу в Україні (табл. 1), то слід відзначити переважання в їх складі

зовнішнього боргу, що несе в собі значні валютні ризики, які й реалізувалися повною мірою під час фінансової кризи. Аналізуючи темпи зростання державного боргу за останні п'ять років, можна зробити висновок, що державні запозичення мають чітку тенденцію до зростання. Отже, ці кошти не спрямовувалися на модернізацію економіки та не сприяли економічному зростанню [2].

Для більш об'єктивного аналізу боргової залежності України і визначення її причин протягом останніх 5-ти років розглянемо величину загальної суми державного і гарантованого державного боргу у динаміці, що дозволить якісно оцінити і запропонувати можливі варіанти шляхів вирішення цієї проблеми (табл. 1).

Таблиця 1

Державний та гарантований державою борг України за 2010-2015 роки (млрд. грн.)

	31.12.10	31.12.11	31.12.12	31.12.13	31.12.14	30.06.15
Загальна сума державного та гарантованого державою боргу	432, 303	473, 184	515, 510	584, 786	1 100, 832	1 438, 180
<i>Державний борг</i>	<i>323, 475</i>	<i>357, 273</i>	<i>399, 218</i>	<i>480, 218</i>	<i>947, 030</i>	<i>1 208, 841</i>
Внутрішній борг	141, 662	161, 467	190, 299	256, 959	461, 003	491, 723
Зовнішній борг	181, 813	195, 806	208, 918	223, 259	486, 026	717, 118
<i>Гарантований державою борг</i>	<i>108, 827</i>	<i>115, 911</i>	<i>116, 292</i>	<i>104, 567</i>	<i>153, 802</i>	<i>229, 338</i>
Внутрішній борг	13, 895	12, 303	16, 211	27, 129	27, 863	26, 804
Зовнішній борг	94, 932	103, 607	100, 080	77, 438	125, 938	202, 533

* Складено на основі джерела [3].

Згідно з даними таблиці 1, темпи приросту загального боргу динамічно зростають. У 2014 році його обсяг збільшився аж на 88,25% порівняно з 2013 р.

Основними факторами впливу на таке зростання є :важка політична криза та військовий конфлікт; глибока економічна рецесія, викликана необхідністю переформатування економічних зв'язків, пов'язаних із втратою економічного вкладу АРК, частини Донецької та Луганської областей; необхідність бюджетної підтримки державних підприємств та банків шляхом збільшення їх статутних капіталів [4].

Отже, збільшення приросту загального державного боргу України з року в рік супроводжувалось високими валютними ризиками, проблемами із рефінансуванням боргів минулих років і їх тиском на державні фінанси. Тому очевидно, що вирішити таку ситуацію можна шляхом стабілізації політичного клімату в країні; визначення напрямку боргової стратегії; припинення наступних запозичень, підтримання дефіциту бюджету в прийнятних рамках; врегулювання податкової політики; сприяння розвитку внутрішнього ринку.

1. Башко В.Й. Безпечний рівень державного боргу [електронний ресурс] - Режим доступу : <http://ecofin.org.ua/wp-content/uploads/2012/12/debt-ratio.pdf>. 2. Сизранцев Г. О. Управління державним боргом України: проблеми та напрями оптимізації [електронний ресурс]/ Г. О. Сизранцев//БізнесІнформ №12. - 2013 – Режим доступу : file:///c:/users/user/downloads/binf_2013_12_10.pdf. 3.Офіційний сайт Міністерства фінансів України [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>. 4. Лондар Л. П. Аналіз сучасного стану державного боргу та ключові напрями забезпечення боргової безпеки України [електронний ресурс]/ Л. П. Лондар// серія «економіка» № 48. - 2015 - http://www.niss.gov.ua/public/file/2015_analit/derzh_borg.pdf.

Лідія Борисівна Ярещенко

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

БІТКОЙН ЯК НОВИЙ ВИД УНІВЕРСАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ

Гроші є універсальною платіжною системою, яку вважають найзручнішим та економічно обґрунтованим фінансовим інструментом. Однак, в 21 столітті виникла потреба у новій, неприв'язаній до жодної країни, валюті. Так в 2009 році Сатосі Накамото представив у своєму самоопублікованому документі криптовалюту Біткойн, якою сьогодні користуються безліч людей з різних країн світу.

Біткойн – цифрова валюта з відкритим кодом. Вона не має централізованого управління та емітентів, а самі дані про переміщення коштів зберігаються у розподіленій базі даних. Для того, щоб запобігти можливості трати чужих грошей або використання своїх коштів двічі використовуються криптографічні методи.

Монета Біткойн є унікальною та не відтворюваною. Користувачі зберігають криптографічні ключі до своїх власних грошей локально на комп'ютері і проводять транзакції безпосередньо один з одним через пірингову мережу, перевіряючи за допомогою мережі достовірність грошових переказів. Фізично, кожна монета в системі має свій унікальний ключ. При здійсненні транзакції користувач додає до монети відкритий ключ адресата і підписує її своїм особистим закритим ключем. Щоб виключити подвійне списання однієї монети, всі транзакції транслуються іншим учасникам, а повний список транзакцій в анонімному вигляді зберігається в розподіленій мережі. При кожній новій транзакції ключі перевіряються за списком попередніх транзакцій [1].

Як і будь-яка інша валюта, Біткойн має свій курс, динаміку якого відображено на рис.1.

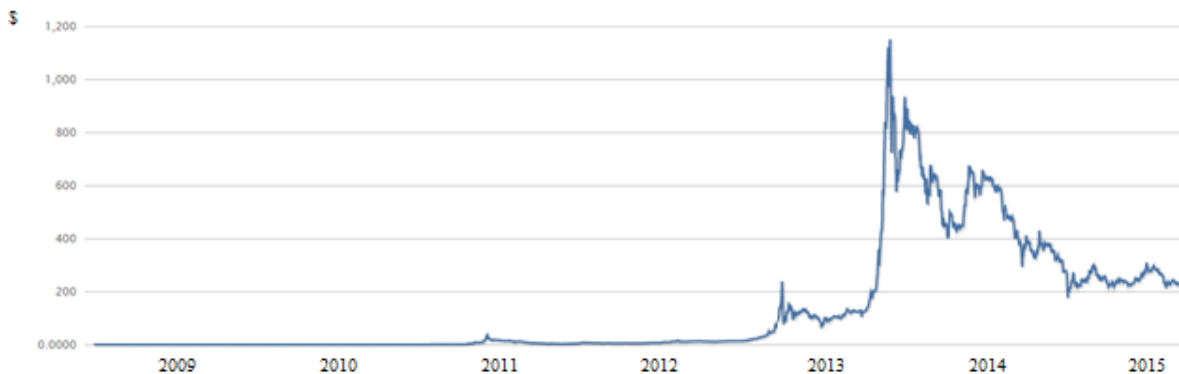

Рис.1. Динаміка курсу долара США до Біткойн (USD/BTC)

Коли Біткойни лише з'явилися, можна було купити 1309.03 монет за \$1. Станом на 22.09.2015р. 1 Біткоїн коштує 234,51\$[2].

На сьогоднішній день кількість монет в обігу становить трохи більше 1 млн. Фактично Біткойн – це хмарна мережа розподілених обчислень. Дохід в даній системі монетизується за рахунок валюти, цінність якої забезпечує електрична енергія та робота процесора, тобто номінал однієї монети дорівнює певній кількості процесорного часу. На практиці вартість її визначається співвідношенням біржових пропозиції та попиту, що впливає на необхідні комп'ютерні ресурси для генерації монети [1].

Однак, як і будь-яка платіжна система, Біткойн має свої переваги та недоліки. Основним і єдиним вагомим недопрацюванням даної програми є сильний вплив новин про криптовалюту. Майже всі підйоми і падіння курсу були зумовлені оголошеннями різного роду заяв урядів країн світу, що створювало проблеми у короткостроковому періоді. Так, наприклад, НБУ видало роз'яснення щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin, в якому йдеться про те, що:

- ✓ платіжні системи, щоб працювати в Україні, повинні бути зареєстровані в НБУ;
- ✓ ніякі банки або інші юридичні особи не звертались в НБУ з приводу реєстрації Bitcoin;
- ✓ НБУ застерігає українців від використання такої системи [3].

Всупереч недолікам, Біткойн швидкими темпами заповнює ринки найбільш розвинених країн світу. Відкритий код криптовалюти, відсутність інфляції, пірінгова мережа (ні банки, ні податкові, ні держава не можуть контролювати обмін грошей між гаманцями користувачів), безмежні можливості транзакцій гарантують користувачам чесність всієї системи. Платежі здійснені в ній, неможливо скасувати, монети не можна підробити, скопіювати або витратити двічі.

Засновник агентства з продажу Bitcoin в Україні Михайло Чобанян зазначає, що Bitcoin Foundation Ukraine хоче вивести послуги на новий рівень і зробити їх доступними для більшої кількості користувачів. "Щоб могли користуватися не тільки айтишники, але і мас-маркет, у тому числі юридичні особи", – каже його менеджер. Дійсно, на сьогодні в Україні за допомогою криптовалюти можна розрахуватися за юридичні послуги, за послуги замовлення квітів і навіть за покупку туристичної путівки[4].

Отже, якщо в реальному житті нам доводиться користуватися тією чи іншою валютою, залежно від країни, в якій ми живем, то платіжна система не змушує користувачів Інтернету розплачуватись крипто-валютою. Біткойн – це вільний вибір людей.

1. Біткойн : [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Bitcoin>; 2. Курс долара США до Біткойн (USD/BTC): [Електронний ресурс] // Калькулятор – довідниковий портал. – Режим доступу : <http://www.calc.ru/kurs-BTC-USD.html>; 3. Роз'яснення НБУ щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin від 10.11.2014 р. №0435500-14: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0435500-14>; 4. Філіповський І.В. З Bitcoin по Україні: де можна розрахуватись криптовалютою: [Електронний ресурс] // Інформаційне агентство. - Режим доступу : www.liga.net.

Ірина Юрїївна Яська

гр. ФК-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н., доцент Фурдичко Л.Є.

СТАН ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Розвиток фінансової системи країни супроводжувався активним зростанням кількості комерційних банків та інших фінансових інститутів, які формують банківську систему, переоцінити її роль в економічному розвитку держави просто не можливо.

Висока довіра громадян до банків сприяє більшому залученню кредитних ресурсів, що дає потужний поштовх для зростання економіки. Отже, надаючи кредити, банки ризикують не тільки власними коштами, але і коштами вкладників.

З метою мінімізації таких негативних наслідків здійснюється гарантування фінансової безпеки в банківській сфері.

Перший Фонд страхування вкладів був створений в США, після Великої депресії 1930-х, а у західній Європі такі фонди почали з'являтися в 60-70 роках[2]. Більшість країн західної Європи створили систему гарантування вкладів, управління якою здійснюють банківські асоціації, а державного фінансування такої системи немає.

Історія виникнення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні розпочинається з 1998 року, коли був підписаний Указ

Президента України «Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб – вкладників комерційних банків»[1]. Указ регламентував порядок створення Фонду, формування та використання його коштів, а також було встановлено, що в разі недоступності вкладу в комерційному банку фізичній особі гарантується відшкодування за вкладом, включаючи відсотки, у розмірі вкладу, але не більше 500 гривень.

Адміністративною радою Фонду гарантування вкладів фізичних осіб 30 травня 2013 року була затверджена стратегія розвитку Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на 2013-2017 роки. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб в Україні фінансується за рахунок коштів банків і надходжень від держави[3].

Стратегія визначає основні пріоритети розвитку Фонду гарантування вкладів фізичних осіб зокрема та системи гарантування вкладів фізичних осіб в цілому з метою захисту прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри до банківської системи України, стимулювання залучення коштів у банківську систему України, забезпечення ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків.

Теперішнє фінансове становище Фонду є критичним. Зрозуміло, що ряд об'єктивних чинників (анексія АР Крим, військовий конфлікт на сході) мають негативний вплив на фінансовий стан України. Проте, необхідно наголосити, що за весь час свого існування, Фонд регулярно поповнювався коштами від банків-учасників, які закумулювалися в мільярди гривень.

Всі ці мільярди гривень Фонд інвестував в державні цінні папери – облігації внутрішньої державної позики. Іншими словами, всі накопичені Фондом кошти (98,9% станом на 01.01.2014), держава взяла в тимчасове користування, за що сплачує певний відсоток[2]

Виплати, які здійснюються Фондом на теперішній час – це «кошти з повітря», які НБУ в поточному році «виробляє» по мірі необхідності закриття дір в бюджеті.

Отже, розвиток Фонду гарантування вкладів фізичних осіб є важливим завданням для нашої держави. Для збільшення прозорості та публічності діяльності Фонду, можна зобов'язати керівний орган Фонду оприлюднювати на офіційній сторінці Фонду в мережі Інтернет щомісячний звіт про результати діяльності Фонду з зазначенням інформації про формування та використання коштів Фонду. Для мінімізації корупційних проявів, пов'язаних з неправомірним виведенням активів банків, Уряду та НБУ варто якісно покращити функцію банківського нагляду та посилити відповідальність за протиправні діяння

відповідальних осіб, що його здійснюють. А також з метою збільшення інвестиційних інструментів та диверсифікації інфляційних ризиків, слід внести зміни до законодавства України та надати право Фонду здійснювати інвестиційну діяльність на міжнародному фінансовому ринку[2].

1. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» № N 4452-VI від 23.02.2012. 2. Волосович С. Особливості й тенденції розвитку національної системи страхування банківських вкладів в умовах євроінтеграції / С. Волосович, В. Тринчук // Вісник НБУ. – 2014. – № 8. – С. 28– 34. 3. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджене постановою Правління НБУ № 516 від 3 грудня 2013 р. [Електронний ресурс].– Режим доступу : [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

СЕКЦІЯ 2. «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Ореста Юрїївна Андрушко

гр. ФК – 42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., асист. Чушак А. М.

БАНКРУТСТВО КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА МЕТОДИ УСУНЕННЯ

Негативні економічно-соціальні наслідки банкрутства комерційних банків країни значно масштабніші, аніж наслідки банкрутства великих промислових підприємств. Адже неспроможність банківської установи погасити свої зобов'язання призводить до збитків для клієнтів, вкладників, акціонерів та держави [1]. Коли ж таке явище спостерігається для ряду банків за короткий проміжок часу, тоді може йти мова про неефективну діяльність банківської системи в цілому.

В зв'язку з цим варто окреслити основні причини виникнення банкрутств комерційних банків. Значну увагу дослідженням банкрутства банків приділяли Терещенко О.О., Кочетков В.М., Копилук О.І., Вітлінський В. та багато інших. Серед найважливіших, на нашу думку, варто виділити наступні:

- 1) неякісні активи;
- 2) недосконалість планування, політики та управління;
- 3) зловживання інсайдерів;
- 4) несприятливі економічні умови;
- 5) відсутність правильного аудиту та контролю;
- 6) шахрайство, підтасовка звітних даних;
- 7) незабезпечені витрати [2].

Аналіз літературних джерел та стану банківської системи України за останні роки дозволив виділити найбільш вагомі та розповсюджені причини та симптоми кризи діяльності банків. Такі причини є притаманними для вітчизняних фінансово-кредитних установ та призводять до їх збитковості, втрати ліквідності, а отже і фінансової кризи банків. Серед основних варто виділити:

- дефіцит прибуткових банківських операцій;
- нав'язування банкам фіскальних функцій, що відлякує нинішніх та потенційних клієнтів;
- збільшення обсягу обов'язкових резервів, а отже, і частки активів, що не приносять доходів;

- дефіцит прибуткових та неризикових інвестиційних проектів;
- високі витрати, ризикована валютно-кредитна політика;
- політична нестабільність [3].

Саме через такі причини у 2014 році з українського ринку були виведені 33 фінансові установи, серед яких були такі банки, як «Форум», «Реал», «Брокбізнесбанк», «Меркурій», VAB Банк, «Citycommercbank», Всеукраїнський банк розвитку, БГ Банк, «Легбанк» «Промекономбанк», «Південкомбанк», «Західінкомбанк», «Автокразбанк» тощо. У підсумку цей рік став рекордним за кількістю збанкрутілих банків. У п'ятірку лідерів за неплатоспроможністю можна включити такі відомі банки як: VAB – кошти фізичних осіб 10,4 млрд. грн.; Банк «Форум» – 5,5 млрд. грн.; Брокбізнесбанк – 4,27 млрд. грн.; Південкомбанк – 2,9 млрд. грн.; CityCommerce Bank – 2,2 млрд. гривень.

Аналіз банківської системи України у 2015 році показав, що число збанкрутілих банків лише зросло і на сьогоднішній день їх кількість становить 48 фінансових установ, до числа яких входять ПАТ КБ «Стандарт», ПАТ «Златобанк», ПАТ «Енергобанк», ПАТ «КБ «Надра», банк «Фінанси та кредит» та інші.

Така ситуація вказує на необхідність впровадження змін в управлінні як вітчизняною банківською системою в цілому, так і на рівні кожного окремого банку. Для налагодження ефективної роботи банківських установ необхідне постійне визначення й прогнозування стану ринку банківських послуг, всебічне планування банківської діяльності й оперативне управління фінансовими ресурсами банку.

Поліпшення стану банківських установ можливе за умови вирішення таких задач:

- 1) поліпшення управлінського контролю за банківськими операціями та структурними підрозділами банку;
- 2) здійснення адаптації кредитної політики до ринкових вимог і внутрішньобанківських потреб;
- 3) досягнення і дотримання надійної структури кредитного портфеля;
- 4) розробка заходів для підвищення ефективності роботи відділень і інших банківських підрозділів;
- 5) створення умов для ефективного управління активами і пасивами;
- 6) надання клієнтам комплексу високоякісних банківських послуг;
- 7) розробка стандартів в якості обслуговування клієнтів і забезпечення їх отримання;
- 8) планування ефективної маркетингової програми і її здійснення [4].

Отже, для покращення результатів діяльності кожного банку та недопущення до його кризового стану, на нашу думку, слід приділяти більше уваги кредитній історії кожного клієнта, забезпеченості кредиту,

диверсифікації клієнтської бази та неодмінно дотримуватись нормативів НБУ. Дотримуючись цих правил, банки зможуть забезпечити собі основну базу для стабільної діяльності і звести до мінімуму ризик від можливої неплатоспроможності окремих клієнтів.

1. Успенко В.І. Оцінка схильності банку до банкрутства : монографія / В.І. Успенко, І.В. Зотов, Т.О. Тохтамиш. – Х. : ХДТУБА, 2008. – 130 с. 2. Меньшова А.Ю. Причини виникнення та шляхи запобігання банкрутства комерційного банку: монографія / А.Ю. Меньшова – Х.,: ХДТУ – БА, 2013. – 146с. 3. Терещенко О. О. Фінансова санкція та банкрутство підприємств: навч. Посібник / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2012. – 412с. 4. Нідзельська І.А. Кредитні ризики та їх наслідки для банківської системи України в умовах поглиблення фінансової кризи/ І.А. Нідзельська // Фінанси України. – 2012. – № 8. – С.102.

Мар'яна Іванівна Брошко

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, доц. Кондрат І.Ю.

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ БОНУС-МАЛУС ПРИ СТРАХУВАННІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Система бонус-малус – це сучасна система знижок, яка застосовується у багатьох країнах Європи і Азії, Африки і Латинської Америки, а питання доцільності її використання є одним із найбільш дискусійних у страхуванні. Дослідженням питання обов'язкового страхування автоцивільної відповідальності займається К.О.Лібіх, О.М.Залетов, О.О.Гаманкова. Найвідомішою публікацією результатів дослідження і застосування системи бонус-малус в автострахуванні є книга Ж. Лемера, який вважає, що її основна мета полягає у кращому розподілі індивідуальних ризиків, за якого кожен страхувальник сплачуватиме таку страхову премію, яка відповідає його частоті настання страхових випадків [2].

Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» [1] надає право кожному страховику застосовувати систему бонус-малус при розрахунку страхових платежів. Страховик має право на зменшення суми страхових платежів з метою заохочення власників транспортних засобів, які завжди забезпечують безаварійну експлуатацію своїх транспортних засобів (бонус), або підвищення сум страхових платежів власникам

транспортних засобів, через яких сталися страхові випадки (малус). У цьому полягає сутність системи бонус-малус (СБМ), яку страховики розвинених країн світу почали впроваджувати ще в 60-ті роки минулого сторіччя.

Узагальнимо переваги і недоліки використання системи бонус-малус при страхуванні автотранспортних засобів в таблиці [2,3].

Таблиця

Переваги і недоліки застосування системи бонус-малус

Переваги	Недоліки
1. Застосування системи бонус-малус є правом, а не обов'язком страховика.	1. Підвищувальний коефіцієнт для тих, хто раніше здійснював ДТП.
2. Зменшення вартості страхової послуги для водіїв, які не здійснювали ДТП.	2. Немає однозначного трактування проблем: - як повинен визначатися коефіцієнт бонус-малус? - страховальнику чи транспортному засобу присвоюється клас бонус-малус? - чи має бути ліміт часу між закінченням одного та початком нового договору страхування для того, щоб збільшувати знижки та підвищувати клас бонус-малус?
3. - обережне використання водіями своїх транспортних засобів; - скорочення звернень до страховика і зменшення ДТП; - найбільш точний розрахунок ступеня ризику і страхової премії, яка б враховувала індивідуальні особливості водія.	3. Застосування необґрунтованих знижок і встановлення страхових платежів, які є неадекватні ризику може призвести до зростання неплатоспроможності компаній.
4. Важливий інструмент маркетингу, який призначений для залучення й утримання кращих водіїв.	4. Можливість перетворення із способу заохочення клієнтів в інструмент цінового демпінгу.

Зважаючи на всі недоліки, система бонус-малус - це засіб заохочення сумлінних водіїв і покарання тих, хто часто потрапляє в ДТП. По-перше, для потенційних порушників за кермом стримуючим фактором є вже тільки знання того, що страховий поліс стане дорожчим, якщо ДТП відбуваються з їхньої вини. По-друге, у них буде стимул дотримуватися правил дорожнього руху. Тому у кожній країні повинна функціонувати система бонус-малус, яка буде прийнятною для всіх учасників страхового ринку: страхової компанії, держави в особі законодавчих і наглядових органів і, найголовніше, населення, яке виступає в ролі страховальника.

1. Закон України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" від 01.07.2004

№1961-IV з подальшими змінами / [Електронний ресурс], –Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1961>; 2. Ж.Лемер. Системи бонус-малус в автомобільном страхуванні: Перев.с англ., изд. 2-е. – М.: Янус-К, 2003 – 259с.; 3. Машаро О.В. Принципи та проблеми визначення коефіцієнту бонус-малус за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 3-4. – С. 93-98.

Мар'яна Ігорівна Вишневська

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ

Фінансові ресурси банки формують за рахунок пасивних операцій, до яких відносяться: залучення коштів на депозитні рахунки - поточні, строкові, ощадні та інші; недепозитне залучення коштів - позики на міжбанківському ринку, позики НБУ, випуск банківських облігацій, векселів та інших зобов'язань. Станом на 01.01.2015 року загальні активи банківської системи України становили 1316.9 млрд. грн., їх структура зображена на рис.1[2].

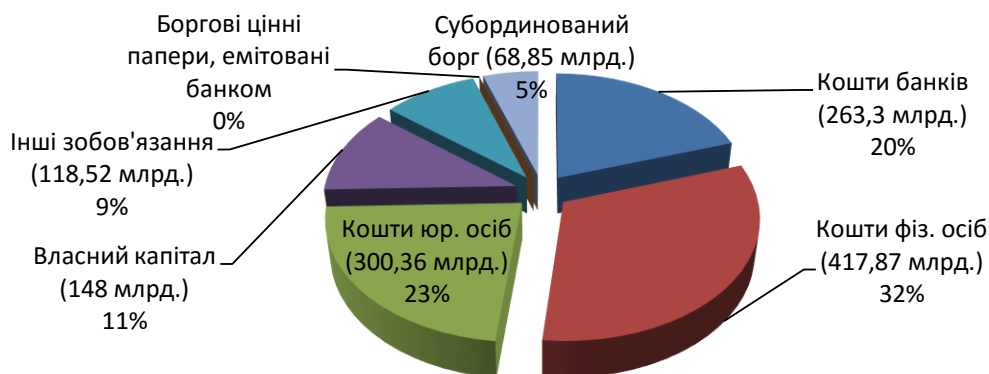

Рис.1. Структура фінансових ресурсів банківських установ станом на 01.01.2015р.

Основним джерелом формування ресурсної бази банків є депозитні операції, сутність яких полягає у залученні тимчасово вільних коштів клієнтів (бізнесу та домашніх господарств) в банківську систему. Депозитні операції сприяють підвищенню ліквідності банку, збільшенню обсягів активних операцій та формуванню їх ефективної структури, прискоренню безготівкових розрахунків, зменшенню вартості ресурсів порівняно з міжбанківськими [1].

На депозит фізичні особи кладуть саме вільні грошові кошти, що залишились після споживання, і на момент укладення депозиту вони ніде не задіяні. Після укладення договору кошти переходять у розпорядження банку, який використовує ці кошти на свій розсуд. В основному банки отримують найвищий прибуток від процентної маржі між відсотковими ставками за депозитами і кредитами [3].

Серед вкладів фізичних осіб – загальна вартість депозитів строком погашення більше 2 років становила 14.6 млрд грн., або 4% від загальних вкладів домогосподарств та лише 1% від загального обсягу пасивів банківської системи України станом на 01.01.2015 року (рис. 2.) [2].

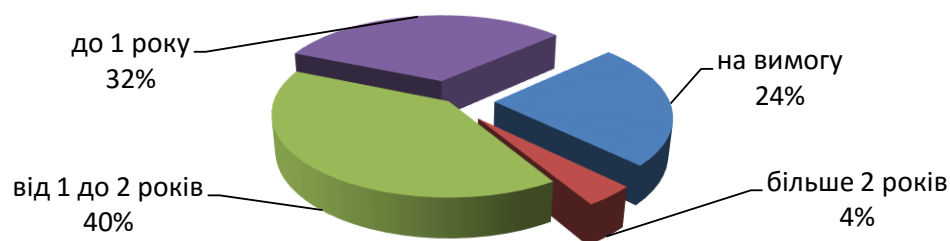

Рис.2. Депозити домашніх господарств у розрізі строків погашення станом на 01.01.2015 р

Отримання міжбанківського кредиту, враховуючи можливість отримання кредитів овернайт обумовлюються, здебільшого, необхідністю підтримки ліквідності на належному рівні. Щодо цінних паперів, то виплати процентів за облігаціями належить до валових витрат у період їх нарахування, що призводить до автоматичного зменшення розміру оподаткування прибутку банку.

Основними проблемами залучення депозитних ресурсів є: розробка депозитної політики, привабливої для клієнта та прибуткової для банків; формування довіри у потенційного клієнта; підвищення зацікавленості індивідуальних осіб у розміщенні своїх коштів на вкладних рахунках; використання цінових і не цінових методів залучення ресурсів [1].

Враховуючи сучасний стан розвитку банківського сектору, слід зазначити, що заощадження населення є ключовим фінансовим ресурсом. Однак, враховуючи чуттєвість населення до ризиків як суб'єктивного так і об'єктивного порядку, такий фінансовий ресурс для формування інвестиційних ресурсів банків є досить ризиковий. Таким чином особливо актуальною в цьому аспекті є робота направлена на збільшення довіри населення до банківського сектору, зниження кредитних ризиків банків, спеціалізацію банківських продуктів відповідно до цілей населення та вдосконалення банківського нагляду за порушеннями прав всіх учасників ринку (зняття напруги у суспільстві та бізнесі) [2].

діяльність: проблеми теорії та практики. - 2013. - Вип. 1. - С. 54-60. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkd_2013_1_10.pdf; 2. Пасажко Т. С., Шпигоцька Н. О. Трансформація депозитів населення в інвестиційний ресурс банків // Ефективна економіка. – 2015. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4081&p=1>; 3. Князь С. В., Горун М. В. Депозит як основне джерело банківських ресурсів // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2013. - № 1. - С. 164-168. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VUbsNbU_2013_1_32.pdf

Роман Михайлович Війтович

гр. ЕФІм-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н. проф. Партин Г.О.

РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ АУТСОРСИНГУ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

В сучасних умовах економічного розвитку високу ефективність показують підприємства, які вміло використовують фінансові ресурси. Для оптимізації операційних витрат, успішні компанії все частіше використовують аутсорсинг. На сьогодні використання аутсорсингу набуває досить широкого застосування в сфері управління фінансами, як елемент що дозволяє позбутися нерентабельних частин виробництва, а отже й зниження витрат в цілому.

На Заході аутсорсинг стає вкрай затребуваний, особливо за умови економічної кризи. Там його обсяги значно перевищують існуючі в Україні. Українські підприємства почали використовувати аутсорсинг відносно недавно. Це зумовлює актуальність дослідження проблем його розвитку. Адже використання аутсорсингу дозволяє підприємству зосередитися на важливих питаннях бізнесу, а спеціалізовані професіонали виконують супутні функції бізнесу та одночасно скоротять витрати[4].

У працях вчених досі не існує єдиного підходу до визначення поняття аутсорсингу. Так, представники функціонально-орієнтованого підходу (Райзберг Б., Лозовський Л.) трактують аутсорсинг як передачу певних допоміжних функцій іншим компаніям, які спеціалізуються саме на цій галузі. Представники управлінського підходу (Анікін Б., Івлєв А.) тлумачать аутсорсинг як організаційне рішення спрямоване на оптимальний перерозподіл управлінських функцій. Представники інструментального підходу (Микало О., Михайлов Д.) визначають аутсорсинг як інструмент посилення кокурентоспроможності підприємства.

За економічною сутністю аутсорсинг – це передавання частини функцій з обслуговування діяльності підприємства сторонніми підрядниками чи постачальниками за умови гарантування ними відповідного рівня якості та ефективності їх виконання на основі

трансформації чи оновлення бізнес-процесів і технологій[1]. Основним принципом аутсорсингу є те, що компанія залишає собі тільки ті функції, які вона зможе зробити краще за інших і передає зовнішньому виконавцеві інші аспекти діяльності, які він робить краще за інших[3].

Фінансовий аутсорсинг передбачає передачу сторонній фірмі будь-яких функцій, здійснення яких потребує прийняття рішень в галузі фінансів та оподаткування[4].

До сфери фінансового аутсорсингу належать такі послуги:

- аутсорсинг у сфері бухгалтерського обліку, контролю, складання та здача бухгалтерської, статистичної та податкової звітності, розрахунок заробітної плати;
- аутсорсинг у сфері банківського обслуговування;
- аутсорсинг у сфері фінансово-інвестиційного аналізу та комплексного фінансово-економічного аналізу;
- аутсорсинг у сфері фінансового управління[2].

Основною перевагою послуг фінансового аутсорсингу є значна економія витрат. Також до його переваг варто віднести концентрацію на основному бізнесі, перенесення відповідальності за організацію обліку і правильність його ведення на аутсорсингову компанію, зникає потреба постійно слідкувати за податковим законодавством. Окрім цього, аутсорсингові компанії можуть реалізовувати на підприємстві нові фінансові проекти раніше від інших компаній[1].

Щодо проблем, які перешкоджають розвитку фінансового аутсорсингу в Україні, то науковці виділяють такі: відносно невелика кількість керівників що знають про переваги такого виду аутсорсингу, відсутність в Україні чіткої і зрозумілої законодавчої база з аутсорсингу, недостатня конкуренція на ринку послуг з фінансового аутсорсингу в Україні, що знижує якість таких послуг, небезпека передачі занадто багатьох важливих функцій, що може призвести до втрати контролю над станом фінансів фірми [5.с. 85-86].

1. В. А. Фімушкіна Сучасний стан, переваги та недоліки аутсорсингу бухгалтерського обліку // Управління розвитком. - 2013. - № 17. - С. 33-35. 2. О.В. Білоцерківський, Ю.Ю. Чудновець Аналіз можливостей використання фінансового аутсорсингу на підприємствах України // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2014. - № 1. - С. 39–49. 3. Фінансова трансформація: думка експертів стосовно спільного обслуговування та аутсорсингу / За заг. Редакцією к.е.н., проф.. Орлової В.К. – Івано-Франківськ: видавництво ІФНТУНГ, 2014. – 34 с. 4. Якименко І. В., Левошко Н. В. Фінансовий аутсорсинг як технологія управління підприємством / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2014/Economics/10_154961.doc.htm. 5. Дідух О.В. Аналіз ефективності використання аутсорсингу у господарській діяльності підприємств / О.В. Дідух // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Менеджмент та підприємництво в Україні». - № 739. – Львів: видавництво Львівської політехніки, 2012. – С. 82-87.

Мар'яна Романівна Вільгард

ст. гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – асист. Познякова О.І.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ НА ВАРШАВСЬКІЙ ФОНДОВІЙ БІРЖІ

Проблема залучення інвестицій, яка стоїть перед українськими підприємствами вимагає від них нових шляхів вирішення. Однією із поширених у всьому світі складових інвестиційної політики є розміщення цінних паперів на фондових біржах. Однак політико-економічна нестабільність в Україні призводить відповідно до суттєвого зниження рівня інвестицій в країні. Тому українські компанії прагнуть співпрацювати з міжнародними фондовими біржами. Однією з найбільш привабливих останні декілька років залишається Варшавська фондова біржа.

З Варшавською фондовою біржею можуть співпрацювати не тільки польські компанії, але й інші іноземні, в тому числі – українські. Значною перевагою розміщення капіталу на головній біржі Польщі є лояльне законодавство, відносно невисокі витрати для розміщення та проста порівняно з біржами інших країн процедура виходу на біржу.

Першою умовою розміщення цінних паперів на ВФБ є реєстрація емітента у одній з країн Євросоюзу. Якщо емітент не знаходиться у Європейському Союзі, виходом є реєстрація в одній з країн Євросоюзу так званої іноземної дочірньої компанії, в яку вносяться акції фірми, котра виходить на біржовий майданчик Варшави. З уваги на сприятливі правову та податкову бази, компанії такого типу найчастіше створюються в Голландії, на Кіпрі та в Люксембурзі. Таке вирішення проблеми використовують також українські компанії [1].

Для розміщення акцій на Варшавській фондовій біржі підприємствам необхідно відповідати основним та поточним вимогам до лістингу (табл. 1).

Варшавська фондова біржа надає широкі перспективи підприємствам, які знаходяться на різних етапах свого розвитку. Шанс мають не лише великі та середні компанії, але також дрібні підприємства з великим потенціалом зростання. З кожним роком вступ до Варшавської фондової біржі стає все важчим, тому для українських підприємств доступною є альтернативна торгова система NewConnect.

Малому бізнесу краще орієнтуватися на NewConnect, оскільки:

- тут є невеликі формальні вимоги та прості процедури допуску для компаній;

- невисокі витрати на розміщення та лістинг;
- забезпечується доступ до інвесторів та бізнес-партнерів;
- престиж та репутація організатора ринку;
- в майбутньому - широке просування та впізнаваність компанії [2].

Таблиця 1

Вимоги до лістингу компаній на Варшавській фондовій біржі

Основні вимоги
1. Компанія не знаходиться в процесі процедури банкрутства чи ліквідації. 2. Компанія не має обмежень щодо продажу акцій. 3. Сумарна вартість акцій не менше 10 млн. євро. 4. Фінансові звіти та аудиторські висновки за останні 3 роки. 5. Розподіл акцій: • не менше 15 % усіх акцій компанії повинні належать міноритарним акціонерам; • не менше 100 тис. акцій компанії вартістю не менше, ніж 1 млн. євро мають бути сконцентровані в руках міноритарних акціонерів.
Поточні вимоги
1. Квартальна, піврічна, річна звітність, а також надання особливої інформації. 2. Виконання прийнятих на ВФБ «Правил доброго корпоративного управління» не є обов'язком, але рекомендацією.

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Зацікавленість польських інвесторів в українських компаніях підтверджується наявністю окремого індексу WIG-Ukraine. Індекс WIG-Ukraine є другим (після WIG-Poland) національним індексом, розрахунок якого здійснюється Варшавською фондовою біржею з 31 грудня 2010р. До складу його портфеля входять компанії, акції яких котируються на Головному ринку ВФБ, місцезнаходження або центральний офіс розташований в Україні, або ж діяльність яких здійснюється у значному ступені на її території. WIG-Ukraine – це доходний індекс, тому при його розрахунку враховується ціна акцій, що входять до складу індексу та доход від дивідендів та прав до акцій.

Отже, можна зробити висновок, що Варшавська фондова біржа є перспективним майданчиком для інвестування в українські компанії. І незважаючи на те, що умови лістингу з кожним роком стають все жорсткіші, українських учасників дані зміни повинні мотивувати до розвитку та зростання стандартів ділової активності.

1.Офіційний сайт Варшавської фондової біржі [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.gpw.pl. 2.Офіційний сайт Представництва Варшавської фондової біржі в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ipowse.com.ua/> 3.Путівник емітента – WSE IPO Factory [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ipowse.com.ua/images/media/presentation_ukr.ppt.

Юрій Олександрович Гандзюк
гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Гориславець П.А.

ЗБІЛЬШЕННЯ ЧАСТКИ ЕКСПОРТУ ПРОДУКЦІЇ ЯК МЕТОД НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ДЕВАЛЬВАЦІЇ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА

Девальвація національної валюти може впливати на прибуток підприємств як негативно, так і позитивно. Для підприємств, які є сильно залежними від імпортованих ресурсів, характерне зменшення прибутків, а для експортоорієнтованих підприємств характерне їх збільшення [1].

Прогнозний прибуток за умов певного рівня девальвації (вираженого через коефіцієнт девальвації Kd) можна обчислити за формулою*:

$$П_{ОП} = D_{нац.вал.}^{нац.вал.} + \sum_i D_{експ. i}^{ін.вал.} \cdot ER_{0i} \cdot Kd - B_{мат.нац.}^{нац.вал.} - \sum_j B_{мат.імп. j}^{ін.вал.} \cdot ER_{0j} \cdot Kd - B_{опл.пр.}^{нац.вал.} - B_{соц.зах.}^{нац.вал.} - B_{аморт.}^{нац.вал.} - B_{інш.оп.}^{нац.вал.} \quad (1)$$

* власна розробка автора

Умовні позначення подано в табл. 1.

Таблиця 1

Показники для обчислення Поп

Показник	Позначення	Примітки
Прибуток від операційної діяльності	$П_{ОП}$	За умови девальвації національної валюти у Kd разів (відносно долара США)
Доходи від операційної діяльності всередині національної економіки (в національній валюті)	$D_{нац.вал.}^{нац.вал.}$	Приймаємо, що обсяги виробництва, обсяги реалізації та ціни для внутрішнього ринку в короткостроковому періоді не залежать від девальвації
Доходи від експортних операцій, здійснених в i -ій іноземній валюті	$D_{експ. i}^{ін.вал.}$	Приймаємо, експортні ціни в перерахунку на національну валюту за умови відсутності девальвації дорівнюють цінам на внутрішньому ринку
Середній за попередній рік курс гривні до i -ої іноземної валюти, в якій отримана виручка від експорту	ER_{0i}	Приймаємо, що всі експортні операції здійснювалися за середньорічним курсом іноземної валюти. Таку інформацію надає НБУ, наприклад, у [2]
Коефіцієнт девальвації національної валюти відносно долара США у прогнозованому році	Kd	Приймаємо, що національна валюта девальвує відносно всіх валют такою ж мірою, як вона девальфує відносно долара США. Тому Kd розраховується як відношення очікуваного середньорічного курсу долара США у прогнозованому році до фактичного середньорічного курсу долара США за попередній рік. Очікуваний курс задається експертом, який здійснює прогнозування
Витрати на національні матеріальні ресурси в національній валюті	$B_{мат.нац.}^{нац.вал.}$	Приймаємо, що витрати, понесені на національні матеріальні ресурси в короткостроковому періоді не залежать від девальвації національної валюти
Витрати на імпортовані матеріальні ресурси в j -ій іноземній валюті	$B_{мат.імп. j}^{ін.вал.}$	Приймаємо, що частка використання імпортованих матеріальних ресурсів не залежить від обсягів експорту
Середній за попередній рік курс гривні до j -ої іноземної валюти, в якій оплачено імпортовані матеріальні ресурси	ER_{0j}	Приймаємо, що всі імпортовані операції здійснювалися за середньорічним курсом іноземної валюти. Дані НБУ [2]
Витрати на оплату праці в національній валюті	$B_{опл.пр.}^{нац.вал.}$	Приймаємо, що вся заробітна плата нараховується в національній валюті
Відрахування на соціальні заходи в національній валюті	$B_{соц.зах.}^{нац.вал.}$	
Витрати на амортизацію національних засобів в національній валюті	$B_{аморт.}^{нац.вал.}$	Приймаємо, що ці витрати здійснюються лише в національній валюті
Інші операційні витрати в національній валюті	$B_{інш.оп.}^{нац.вал.}$	

Модель придатна для прогнозування $П_{оп}$ у короткостроковому періоді, а також для аналізу залежності цього показника від коефіцієнта девальвації K_d та від частки експортованої продукції.

Для прогнозування прибутку ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» приймаємо, що планові показники обсягів виробництва, реалізації та використання ресурсів у 2015 році дорівнюють відповідним фактичним показникам за 2014 рік. Прогнозний прибуток за різних коефіцієнтів девальвації K_d та різних часток експорту продукції d_{exp} подано на рис. 1.

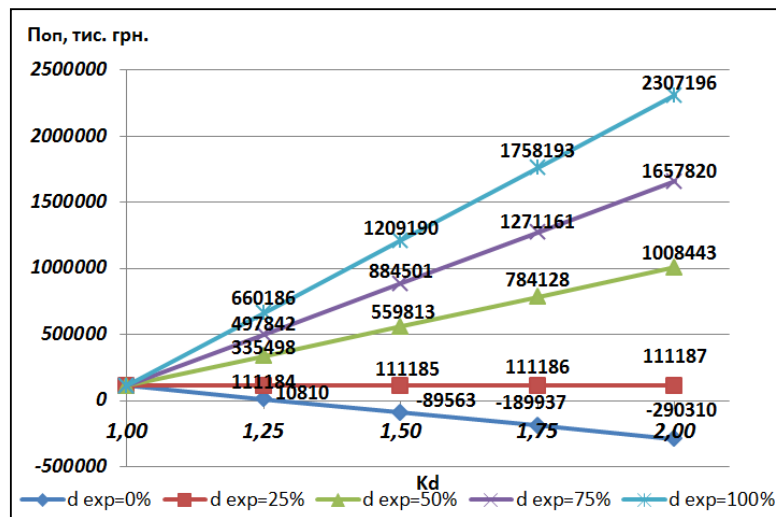

Рис. 1. Графік залежності прибутку від коефіцієнта девальвації за різних часток експорту

Джерело: розрахунки проведені на основі річної звітності ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2014 рік [http://www.papir.kiev.ua/ua/].

Зі збільшенням частки експорту підприємство стає менш вразливим до девальвації, а за відносно суттєвої частки (для ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» – більше 15,5%) навіть виграє в короткостроковому періоді від знецінення національної валюти. Тому для захисту підприємств від негативного впливу девальвації необхідно збільшувати експорт товарів, робіт і послуг. Напрямом подальших досліджень є введення в модель показників критичного коефіцієнта девальвації $K_{d_{крит.}}$ та критичної частки експорту продукції $d_{exp_{крит.}}$. Це дозволить визначати запас фінансової міцності підприємства за різного рівня девальвації та за різних часток експорту продукції d_{exp} .

1. Гудзь Т. П. Причини та наслідки зміни валютного курсу національної грошової одиниці / Т. П. Гудзь // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка . - 2012. - Вип. 19. - С. 321-326. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2012_19_76.pdf . 2. НБУ: Офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період). Режим доступу: www.bank.gov.ua/files/Exchange_r.xls.

Вікторія Володимирівна Гладенюк
гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст.викл. Чубка О.М.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСОБЛИВА СФЕРА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Умовою успішного розвитку банків України є активна інвестиційна діяльність. В сучасних умовах трансформації та розвитку економіки здійснення інвестиційної діяльності тісно пов'язане з інвестиційним процесом. Беручи участь в інвестиційному процесі, банки обслуговують рух коштів, які належать інвесторам-клієнтам та призначені для інвестування. Одними з головних інвестиційних функцій банків є: по-перше, мобілізація заощаджень населення і спрямування їх на інвестування через ринок цінних паперів, по-друге, вкладення в інвестиційні проекти власних і залучених ресурсів. Але, як зауважують фахівці, інвестиційна діяльність українських комерційних банків відбувається тільки за першою функцією – обслуговування руху коштів [1, с.102].

Інвестиційна діяльність та прийняття будь-якого рішення в цій сфері мають багато цілей, завданням яких є досягнення прибутковості банку. Необхідність інвестиційної діяльності банків обумовлена залежністю розвитку банківської системи та економіки загалом. З одного боку, банківські установи зацікавлені в стабільному економічному середовищі, що є необхідним для їхньої діяльності, а з іншого — постійний економічний розвиток багато в чому залежить від високої надійності банківської системи, її ефективного функціонування.

Загалом, в економічній літературі інвестиційна діяльність банків розглядається як в мікроекономічному, так і в макроекономічному плані. Вивчення інвестиційних операцій самого банку – це мікроекономічний підхід. У сучасній зарубіжній літературі термін "інвестиційна діяльність банку" пояснюють, як кошти вкладені в цінні папери на тривалий термін. Саме це пояснення є теоретичним відображенням реально існуючих економічних відносин, оскільки механізм інвестування в ринковій економіці безпосередньо пов'язаний з ринком цінних паперів.

Варто наголосити на тому, що макроекономічний аспект не виключає мікроекономічного. Більш того, окремі інвестиції суб'єктів господарювання формують основу інвестиційного процесу всієї ринкової економіки. Поведінка приватних інвесторів істотно залежить від загальної макроекономічної ситуації, від кон'юнктури ринку й впливу на нього державної економічної політики в інвестиційній і інноваційній сферах [2, с.33].

Загалом, інвестиційна банківська діяльність може здійснюватись у різних формах, які відповідно до конкретних завдань класифікуються за різними ознаками.

До інвестиційних вкладень варто віднести банківські інвестиційні кредити, адже вкладення в цінні папери та надання кредитів формують інвестиційно-кредитний портфель банку. Банки України при наданні інвестиційних кредитів покращують свою діяльність шляхом:

1) диверсифікації активів через вкладання коштів в цінні папери, що підвищує стабільність банківського сектору та забезпечує надійність збереження коштів вкладників;

2) поширення конкуренції між суб'єктами інвестиційних відносин на фондовому ринку, що сприяє зменшенню витрат інвесторів та емітентів;

3) формування банківського та промислового капіталу, що ефективно впливає на діяльність банку, тим що посилює конкурентоспроможність установи [3].

Найголовнішим в забезпеченні інвестиційних процесів економічного розвитку держави чи регіону є визначення відповідного механізму регулювання інвестиційної діяльності, який забезпечить формування набору інвестиційних потоків, що збільшить ефект розвитку даної території.

Основні характерні риси інвестиційно-орієнтованих банків полягають у такому:

- головною метою здійснення діяльності є залучення додаткових джерел фінансування за рахунок цінних паперів;

- банк, будучи самостійною, ліквідною та кредитною установою оперує, передусім, на оптових фінансових ринках;

- цінні папери є основою його кредитно-інвестиційного портфелю, і більшість банків найбільшою мірою орієнтуються на недержавні цінні папери;

- з усіма учасниками ринку інвестування у взаємини вступає банк;

- саме банки в умовах високої невизначеності на досліджуваному ринку виявляються майже єдиним інститутом, здатним вирішувати комплекс завдань щодо ідентифікації, оцінки, аналізу, управління, контролю та моніторингу специфічних ризиків інвестування.

Отже, на сучасному етапі розвитку в Україні від ефективної діяльності банків в інвестиційному напрямку залежить подальший розвиток інвестиційного вектора ринкової економіки в цілому та банківської системи зокрема. Однак, незважаючи на це, основними інвестиційними цілями банків України є лише забезпечення належної дохідності від фінансових вкладень при мінімальних ризиках.

1. Захарін С.В. Кредитування інвестиційної діяльності / С.В.Захарін // *Фінанси України*. – 2014. - № 4. – С. 102. 2. Лазаренко А.Л. Эволюция развития коммерческих банков как отражение объективной потребности инвестиций в воспроизводственный процесс народного хозяйства. / А.Л. Лазаренко – Орел: Издательство Орел ГИЭТ, 2003. – 96 с. 3. Папаїка О.О., Мелентьєва О.В. Аналіз інвестиційної діяльності банків України та шляхи підвищення її ефективності. [Електронний ресурс] /<http://trade.donduet.edu.ua/download/2013/35/Papaika.pdf>.

Олена Володимирівна Граціян

гр. ЕФІМ-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Хома І.Б.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Будівельні підприємства України відіграють вагомую роль для сталого розвитку держави, адже створювані ними об'єкти господарського та соціального характеру стають частиною національного багатства країни. Але незважаючи на те, що нерухомість по праву можна назвати найвигіднішим активом, галузь будівництва зараз переживає скрутні часи, що в першу чергу обумовлено проблемами фінансового забезпечення. Нестабільна економічна ситуація в державі, складність залучення приватних інвесторів та фінансово-кредитних установ до фінансування будівельного бізнесу, нестача ресурсів, яка є результатом невідповідності планових розрахунків фактичним витратам, чинить негативний вплив для безперебійного функціонування вказаних суб'єктів підприємницької діяльності та перешкоджає їх розвитку [1, с. 7-8].

Найбільш доцільною для забезпечення ефективної роботи будівельних підприємств у сучасних економічних реаліях України вважатимемо модель з перевагою довгострокових стабільних джерел фінансування. За нею структура загального капіталу підприємства має відповідати певним пропорціям. Зокрема, частка власного капіталу у пасивах має перебувати на рівні 40%, довгострокових зобов'язань – 40%, а також поточні зобов'язання мають становити не більше 20% [1, с. 8-9]. Такий розподіл джерел фінансування дасть змогу мінімізувати підприємницькі ризики, притаманні специфіці роботи будівельних компаній. Розглянемо за даними рис. 1 динаміку структурних складових пасиву вітчизняних будівельних підприємств.

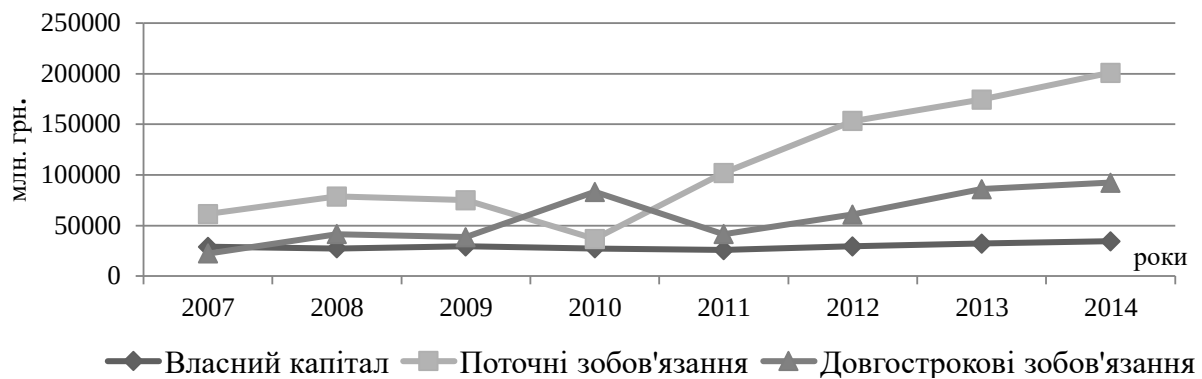

Рис. 1. Динаміка структурних складових пасиву будівельних підприємств України за період 2007-2014 рр.

Джерело: [2]

Виходячи з інформації, поданої на рис. 1, бачимо, що питома вага власного капіталу досліджуваних суб'єктів підприємництва у динаміці має тенденцію до зменшення. Натомість частка позикового капіталу у пасиві підприємств будівельної галузі щорічно збільшувалась за аналізований період. Особливо тривожною є тенденція до зростання частки поточних зобов'язань у структурі капіталу будівельних підприємств, що обумовлено посиленням інфляційних процесів в Україні за останні роки, високою вартістю активів, які необхідні для будівництва, а також відсутності стратегічного бачення розвитку бізнесу [3, с. 71].

В даному контексті важливими є низка заходів, направлених на посилення фінансового забезпечення будівельних компаній. Умовно можемо поділити їх на дві групи: мобілізаційні та організаційні. До першої групи відносимо диверсифікацію джерел фінансового забезпечення, залучення до співпраці приватних інвесторів, проведення операцій IPO на зовнішньому фондовому ринку, що дасть отримати нових інвесторів та отримати необхідні для повноцінного функціонування фінансові ресурси за дешевшою вартістю. Також варто зазначити і про вагоме значення заходів організаційного направлення, які полягають у здатності менеджменту підприємства приймати раціональні рішення щодо залучення і розподілу ресурсів та якості створеної системи реагування на ризики [3, с. 110-112]. Успішна реалізація зазначених заходів дозволить будівельним компаніям покращити фінансові результати власної діяльності та підвищити якість ризик-менеджменту.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що структура джерел фінансування діяльності будівельних підприємств є незбалансованою відповідно до запропонованої моделі з переважанням довгострокових стабільних джерел фінансування. Така ситуація здатна порушити фінансово-економічну безпеку будівельної галузі, тому на держаному та місцевому рівнях варто здійснювати подальші дослідження аналізованої проблеми. Лише сформувавши ефективні механізми та методи залучення

фінансових ресурсів у будівництво можна досягнути стабільного та стійкого функціонування галузі будівництва.

1. Воробйов Ю.М. Фінансове забезпечення діяльності будівельних підприємств / Ю.М. Воробйов / Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – 2012. – № 1. – С. 6-9. 2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 3. Фінансова безпека будівельних підприємств: монографія / Воробйов Ю.М., Воробйова О.І., Блажевич О.Г. – Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2013. – 180 с.

Мирослава Володимирівна Гриньців
гр. ОА-31 – Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н.,ст. вик. Курило О. Б.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасний розвиток фінансового забезпечення підприємств займає вагоме місце. Недостатня кількість власних ресурсів та складність в залученні зовнішніх джерел фінансування, позбавляє підприємства конкурентоспроможності як на вітчизняному ринку, так і на світовому.

Основними формами фінансового забезпечення господарської діяльності в Україні є: кредитування, інвестування, бюджетне фінансування, спонсорство, самофінансування, благодійництво. Найпоширенішою є така форма фінансового забезпечення, як самофінансування. Остання полягає в тому, що здійснюється на принципах самоокупності та створення прибутковості й передбачає просте відтворення витрат, пов'язаних із господарською діяльністю.

Для забезпечення фінансовими ресурсами підприємства використовують три джерела фінансування – це власні, бюджетні та запозичені кошти.

В таких складних економічних умовах, в умовах постійного політичного тиску, що в них опинилась наша країна, все гостріше постає питання пошуку альтернативних джерел фінансування. Європейський курс розвитку, який обрала для себе Україна, змушує більш пильно придивитись до досвіду розвинутих західноєвропейських країн в питаннях кредитування, аби почерпнути для себе можливі шляхи вирішення нагальних проблем з фінансуванням підприємств [5].

Найпоширенішою формою фінансового забезпечення є самофінансування, як ефективний спосіб використання власних коштів в

процесі господарської діяльності і отримання такого прибутку, який дозволить після сплати податкових платежів і зборів, повністю покрити видатки і витрати та дозволить забезпечити потреби на розширене відтворення [3].

Основою для самофінансування є власний капітал і величина його залежить він від форми власності. Він може бути приватний, пайовий, акціонерний.

В умовах ринкової економіки у фінансовому забезпеченні виробничої та інвестиційної діяльності підприємства визначальна роль належить самофінансуванню. Його основою є використання фінансових ресурсів, сформованих за рахунок власних джерел [1]. В першу чергу, до них можна віднести надходження від реалізації продукції, робіт і послуг та їх складові – прибуток і амортизаційні відрахування.

Дослідивши твердження різних авторів можна стверджувати, що власні джерела формування фінансових ресурсів мають наступні притаманні їм ознаки: постійний (перманентний) характер існування та використання; порядок їх використання визначається нормативно-законодавчими актами, статутними документами та внутрішніми локальними положеннями й регламентами; відсутність зафіксованої величини плати за користування ними. Виходячи з цих характеристик до складу власних джерел формування фінансових ресурсів слід включити два обов'язкові елементи – прибуток та амортизаційні відрахування [5].

Не слід також забувати про випуск акцій, як додаткове джерело фінансування. У світовій економічній літературі, залежно від способу відображення прибутку в звітності, зокрема в балансі, виокремлюють:

- приховане самофінансування;
- відкрите самофінансування (тезаврація прибутку) [3].

Приховане фінансування підприємства пов'язано з використанням прихованого прибутку. Приховування прибутку може здійснюватися в результаті формування прихованих резервів, які проявляються лише при їх ліквідації. Тому приховане самофінансування здійснюється за рахунок прибутку до оподаткування. Отже, відбувається відстрочка сплати податків і виплати дивідендів [2]. Але основний недоліком прихованого самофінансування – це порушення принципу достовірності при складанні звітності та підвищення рівня асиметрії в інформаційному забезпеченні її зовнішніх користувачів.

Тезаврація прибутку, як джерело фінансування, являє собою процес спрямування його на формування власного капіталу підприємства з метою фінансування інвестиційної та операційної діяльності.

Основними перевагами даного виду самофінансування є те, що: залучені кошти не потрібно повертати та сплачувати винагороду за користування ними; відсутність затрат при мобілізації коштів; не потрібно

надавати кредитне забезпечення; підвищується фінансова незалежність та кредитоспроможність підприємства [1]. Недоліками такого виду самофінансування є: чистий прибуток, який спрямовується на реінвестування попередньо оподатковується, в результаті чого вартість цього джерела фінансування збільшується; обмежений контроль за внутрішнім фінансуванням знижує вимоги до ефективного використання коштів; помилковість інвестицій.

Отже, для підприємств України сьогодні найкращім джерелом фінансового забезпечення може виступати відкрите самофінансування. Але фінансування діяльності лише за рахунок власних коштів не завжди вигідне для підприємства. Якщо вартість кредиту низька, а підприємство може забезпечити більш високу віддачу на вкладений капітал, ніж сплачує за кредит, то використовуючи позикові кошти, підприємство може підвищити рентабельність власного капіталу. Досвід підприємств свідчить про те, що ефективність використання позикового капіталу більша ефективності використання власного капіталу. Від оптимального співвідношення власного і позикового капіталу залежить фінансовий стан підприємства [4].

1. Стецюк П.А. Когнітивний контекст класифікації джерел фінансових ресурсів / П.А. Стецюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. — 2010. — № 2. — С. 15—22. 2. Лупенко Ю.О. Основні засади становлення та функціонування іпотечного кредитування аграрного сектора економіки / Ю.О. Лупенко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kupalka.ru/upload/files/agrostrah/lupenko.pdf>. ISSN 1728-4236 ВІСНИК ЖДТУ. 2014. № 2 (68) 3. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств: Навч. посіб./ Н.Б. Ярошевич. -К.: Знання, 2011. - 341 с. 4. Школьник І.О. Етапи розвитку фінансового ринку України та їх характеристика / І.О. Школьник // Механізм регулювання економіки. - 2009. - № 1. - С. 192-197. 4. Горбатенко А.А. Особливості формування власних фінансових ресурсів підприємств в Україні// Економічний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди. -2010. – Випуск №15/1. –С. 195- 201.

Олександр Русланович Гудима
гр. ЕФІм-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Партин Г.О.

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах ринкових відносин основним завданням підприємства є підвищення ефективності його функціонування за рахунок раціонального управління грошовими потоками, яке дозволить забезпечити фінансову рівновагу та ритмічність діяльності підприємства, прискорити обіг капіталу, знизити ризик неплатоспроможності та отримати прибуток. В процесі розробки механізму управління грошовими потоками підприємства, яке має на меті досягнення стабільного розвитку, виявлено основну ціль здійснення управлінського впливу на формування, розподіл і перерозподіл грошових коштів підприємства, що полягає в оптимізації грошових потоків. Можна виділити три основних напрямки оптимізаційної діяльності: синхронізацію в часі, збалансування за обсягами вхідних і вихідних грошових потоків, а також, наближення чистого грошового потоку підприємства до показника мінімально необхідного залишку грошових активів [1].

Сучасна вітчизняна наука характеризується наявністю двох підходів до проблеми оптимізації грошових потоків підприємства, розроблених І.О.Бланком та Л.О.Лігоненко і Г.В.Ситник. Обидві теорії наполягають на таких напрямках оптимізації, як збалансування і синхронізація надходжень і видатків грошових коштів, однак можна визначити і третій напрям – максимізація чистого грошового потоку чи, навпаки, вирівнювання вхідних і вихідних потоків.

Однак, підкреслюючи значущість обох підходів, питання щодо найефективнішої моделі оптимізації грошових потоків залишається відкритим.

За своєю економічною природою, грошові потоки підприємства мають важко передбачуваний, змінний характер. Обсяги позитивного і негативного грошових потоків, тобто надходжень і витрачання грошових коштів, обсяги яких опосередковано пов'язані з обсягами доходів і витрат, що підлягають обліку за двома методами: касовим або методом нарахувань. За першим:

- доходи визнаються за фактом надходження грошових коштів на рахунки підприємства;
- витрати визнаються за фактичною сплатою грошових коштів.

За методом нарахувань:

- доходи визнаються за фактом їх заробляння;

- витрати визнаються за фактом їх понесення [3].

Фінансовий облік на підприємстві ведеться з використанням методу нарахувань, разом з тим, грошовий потік, а саме, грошові надходження, що виступають безпосереднім результатом реалізаційної діяльності підприємства, є елементом обліку, побудованого на касовій основі. Водночас, практика функціонування підприємства доводить існування цілої множини доходів і витрат, які, залежно від методу обліку, будуть віднесені до різних часових періодів.

Класичним прикладом такої часової розбіжності слугує облік фінансування капітальних витрат:

- за касовим методом – витрати будуть визнані, а придбане устаткування вважатиметься оплаченим;

- за методом нарахування – витрати, пов'язані з придбанням основного капіталу будуть віднесені на собівартість продукції в якості амортизації, що виступає елементом обліку виключно за методом нарахувань і є головним чинником визначення різниці між двома зазначеними методами обліку. Наявність ситуацій такого роду призводить до зростання величини коливань чистих грошових потоків, порівняно з величиною прибутків і збитків. Що у свою чергу, зумовлює незбалансованість у часі надходжень і видатків грошових коштів, тобто призводить до їх дефіциту або надлишку: у випадку необхідності використання підприємством страхового запасу грошових коштів на покриття перевищення обсягу вихідного грошового потоку над вхідним або у випадку виникнення залишку тимчасово вільних коштів. Перший призводить до зниження рівня абсолютної ліквідності, зростання ризику неплатоспроможності, можливої зупинки операційного циклу підприємства, другий – до відволікання частини обігових коштів з обороту, тобто до втраченої можливості у отриманні прибутку. Також, продовжується фінансовий цикл, тривалість якого є надзвичайно важливим показником фінансового стану та результатів управління грошовими потоками підприємства. Очевидно, що збільшення ризику операційної неплатоспроможності, викликане дією факторів десинхронізації і незбалансованості вхідних і вихідних грошових потоків призводить також до зростання рівня економічних збитків через відволікання високоліквідних активів. Тому, сучасні концепції управління грошовими потоками підприємства орієнтуються на досягнення їх збалансованості і синхронності, тобто спрямованості на узгодженість і зіставлення характеристик обсягу і часового проміжку надходжень грошових коштів на підприємство і їх витрачань для усунення дефіцитного або надлишкового рівня чистого грошового потоку [2].

За визначенням Л.О.Лігоненко і Г.В.Ситник, третім напрямком оптимізації має виступати вирівнювання грошових потоків. За такого

підходу виконуються умови ефективності використання запасів грошових активів через зменшення страхових їх залишків, пов'язаних з циклічністю та/або сезонністю діяльності підприємства. Однак, визначення прийнятності такого підходу полягає у співставленні втрат економічної вигоди, внаслідок часткового зниження циклічних та/або сезонних реалізаційних доходів з втраченою економічною вигодою, пов'язаною із невідповідністю вхідного і вихідного грошових потоків. Крім того, за адекватного рівня синхронності грошових потоків, даний напрямок втрачає доцільність з економічної точки зору, оскільки підприємство не втратить своєї платоспроможності, навіть, незважаючи на наявність незначного страхового залишку грошових активів. Отже, оптимізація грошових потоків і їх вирівнювання, обумовлюється характером і динамікою розвитку підприємства. Вони можуть застосовуватись для стабільно діючих підприємств із незначними циклічними та/або сезонними коливаннями обсягів діяльності і, відповідно, обсягів грошових потоків, при розподілі і використанні позитивного грошового потоку. Звідси, даний напрям оптимізації грошових потоків не може бути прийнятий в якості загального елементу моделі оптимізації [4].

В процесі дослідження проблематики щодо оптимізації грошових потоків підприємства, очевидною стала потреба у виробленні єдиної оптимізаційної моделі, що відповідала б управлінським цілям, дозволяючи оптимізувати прибутковість і рентабельність підприємства, зі збереженням поточного і абсолютного рівня ліквідності його активів і сприяла б вирішенню завдання раціоналізації витрачання і надходження грошових коштів підприємства з метою забезпечення достатнього і безперебійного фінансування його операційного циклу тощо[5].

Отже, з огляду на безсумнівне значення коштів як основного елемента забезпечення фінансової стійкості підприємства, здатність підприємства до проведення стабільної господарської діяльності, оптимізація й управління грошових потоків повинні стати одним із найважливіших напрямів діяльності підприємств.

1. Добрик Л.О. Роль фінансового планування у складі організаційно-економічного механізму управління реалізаційною діяльністю промислових підприємств // Фондовый рынок. - 2007. - №12. - С.20-24. 2. Єрешко Ю. О. Управління грошовими потоками підприємства : дис. канд. економ. наук. : 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Ю. О. Єрешко. - К., 2012. – 270с. 3. Єрешко Ю. О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії / Ю. О. Єрешко // Формування ринкових відносин в Україні: [збірник наукових праць / наук. ред. І.Г. Маничуров]. – К.: НДЕІ, 2011. – Вип. 4(119). – С. 39-43. 4. Циган Р.М. Удосконалення класифікації грошових потоків з

урахуванням сучасних умов господарювання / Р.М. Циган // *Актуальні проблеми економіки* – 2013. № 4 – С. 150-155. 5. Харченко В.А. Система управління грошовими потоками підприємства / В. А. Харченко // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2011. - № 1. – с. 61-65.

Михайло Степанович Джигановський

гр. ФК-44 Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник –к.е.н., ст. викл. Чубка О.М

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Грошові потоки є невід’ємною частиною фінансово-господарської діяльності підприємства, інструментом перерозподілу грошових коштів, що дозволяє забезпечити фінансову рівновагу та ритмічність діяльності підприємства, прискорити обіг капіталу, знизити ризик неплатоспроможності та отримати прибуток. Сьогодні питання управління грошовими потоками підприємства привертають увагу багатьох практиків і науковців. Це показує важливість дослідження проблеми формування грошових потоків та обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність в усіх її напрямках. Тому питання управління грошовими потоками є першочерговими та досить актуальними.

Поняття грошових потоків є взаємо пов’язане з поняттям грошових коштів. Погоджуємося з думкою деяких авторів, які їх ототожнюють, адже грошові потоки відображають динаміку руху грошових коштів за певний період часу. Більшість науковців вважають, що грошовий потік – це надходження і вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті господарської діяльності підприємства, тобто це система «фінансового кругообігу» суб’єкта господарювання [1, с. 178]. Це пояснюється тим, що підприємство, здійснюючи свою діяльність, зобов’язане слідкувати за грошовими коштами, які надходять та витрачаються на підприємстві для того, щоб визначити загальний результат своєї господарської діяльності. Цей результат покаже економічне зростання підприємства чи його спад, головним чинником формування якого є грошові потоки.

У законодавчо-нормативній базі при визначенні поняття грошового потоку акцентується увага лише на надходженнях (грошовий потік – сума прогнозованих або фактичних надходжень від діяльності (використання) об’єкта оцінки [2]) або подається визначення руху грошових коштів як надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів [3].

Особливу увагу слід приділити класифікації грошових потоків, завдяки якій можна зрозуміти суть даного поняття, а також ефективно ними управляти.

Найбільш повну класифікацію видів грошового потоку розробив І. А. Бланк. Її подано у табл.1. [4, с. 520]. Виходячи з класифікації, грошові потоки безпосередньо пов'язані з рухом коштів на підприємстві, який відображає надходження в розпорядження суб'єкта господарювання коштів та їх використання у зв'язку з операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Таблиця 1

Класифікація грошових потоків

1. ЗА ПЕРЕДЧАСНІСТЮ ВИНИКНЕННЯ		
Повністю передбачуваний грошовий потік	Недостатньо передбачуваний грошовий потік	Непередбачуваний грошовий потік
2. ЗА МОЖЛИВІСТЮ РЕГУЛЮВАННЯ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ		
Грошовий потік, що піддається регулюванню	Грошовий потік, що не піддається регулюванню	
3. ЗА МОЖЛИВІСТЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ		
Ліквідний грошовий потік	Неліквідний грошовий потік	
4. ЗА ЗАКОННІСТЮ ЗДІЙСНЕННЯ		
Детальний грошовий потік	Тіньовий грошовий потік	
5. ЗА МЕТОДОМ ОЦІНКИ У ЧАСІ		
Теперішній грошовий потік	Майбутній грошовий потік	
6. ЗА БЕЗПЕРЕРВНІСТЮ ФОРМУВАННЯ В ПЕВНОМУ ПЕРІОДІ		
Регулярний грошовий потік	Нерегулярний грошовий потік	
7. ЗА СТАБІЛЬНІСТЮ ЧАСОВИХ ІНТЕРВАЛІВ ФОРМУВАННЯ		
Регулярний грошовий потік із рівномірними часовими інтервалами	Регулярний грошовий потік із нерівномірними часовими інтервалами	

Ефективне управління грошовими потоками дозволяє збалансувати надходження та виплати коштів та уникнути як тимчасового дефіциту, так і тимчасово вільних їх обсягів. Від цього залежать поточні результати діяльності підприємства та майбутні його темпи розвитку, адже дефіцит коштів призводить до зниження ліквідності, платоспроможності, збільшення кредиторської заборгованості на підприємстві, а надлишок – до втрати ймовірного доходу у зв'язку з можливістю вигідного інвестування коштів.

Отже, грошовий потік підприємства є одним з основних важливих об'єктів управління, який визначений у грошовій формі та безпосередньо пов'язаний із функціонуванням грошей на підприємстві. Слід зауважити, що єдина класифікація та механізм стратегічного управління грошовими потоками дозволить підприємству своєчасно вносити зміни в процес руху грошових ресурсів, що дає можливість підприємству виживати в довгостроковій перспективі, досягнувши при цьому поставленої цілі.

1. Тринька Л.Я. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник / Л.Я. Тринька, О.В Іванчук (Липчанська).- К.:Алерта, 2014. - 768 с. 2. Постанова КМУ із змінами від 15.04.2015р. №1440. Про затвердження Національного

№1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав" [Електронний ресурс]. Режим доступу :zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003. 3. Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. №73. Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електронний ресурс]. Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/20336-13. 4. Бланк І.А. Управління грошовими потоками. / І.А.Бланк - К.: Ніка-Центр, Ельга, 2002 – 736 с.

Оксана Романівна Дутка

гр. ЕФІм– 12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

СУТНІСТЬ І МЕТА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Однією з особливостей сьогодення є ріст економічної взаємозалежності країн в умовах глобалізації та диверсифікації товарних, фінансових та інших ринків. Ця тенденція визначає специфіку та особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності, яка відіграє вирішальну роль у посиленні міжнародних інтеграційних процесів. Ефективність зазначених процесів є можливою за умови раціонально організованого, спланованого та регульованого рівня фінансового менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Все це здійснити можна за умови визначення сутності поняття фінансового менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства [1,с.357].

Глобалізація економічних процесів, поглиблення міжнародного розподілу праці, формування світових товарних і фінансових ринків, інтегрування національних економік у світову економічну систему зумовлюють суттєве зростання ролі зовнішньоекономічних відносин, а відтак підвищують значення властивих державі функцій з їх регулювання [3,с.279].

Фінансовий менеджмент як наука сформувався у зв'язку з посиленням ролі фінансового капіталу та формуванням фондового ринку. Саме тоді управління капіталом стало окремою функцією управління і відокремилася в структурі підприємства. Важливою передумовою також став високий рівень розвитку економічної науки в цілому [2, с.184].

На сучасному етапі у фінансово-економічній літературі немає одностайної думки стосовно сфери використання фінансового менеджменту. Американські та західноєвропейські вчені визначають фінансовий менеджмент як управління фінансами фірми. Підтвердженням

є те, що в англосаксонській фінансовій літературі досить часто розрізняють функціональні завдання фінансового менеджменту за двома основними напрямками діяльності – фінансовим контролінгом та управлінням грошовими потоками підприємства. У виданнях вітчизняних та російських авторів трапляються визначення фінансового менеджменту як процесу управління фінансами на макроекономічному рівні [4, с.283].

Світовий досвід показує, що завдання фінансового менеджменту концентруються, в основному, на вирішенні проблем, пов'язаних з фінансовими ринками, сучасний рівень розвитку яких характеризується широким переліком фінансових активів та інструментів. Проте пріоритетність завдань поступово зміщується з фінансових чинників розвитку економічних систем до не фінансових, які у найбільш загальному визначенні характеризуються як підвищення соціальної відповідальності бізнесу через переосмислення ролі корпоративного управління [5, с.293].

У науковій літературі з'явилося також поняття “міжнародний фінансовий менеджмент”, який трактують як “систему управлінських рішень, що виникають з приводу реалізації фінансового менеджменту в умовах інтернаціоналізації господарської діяльності фірми”. На наш погляд, запропоноване визначення є надто вузьким для поняття “міжнародний фінансовий менеджмент”, проте його можна використати для визначення поняття “фінансовий менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”, який поєднує в собі три категорії: “фінанси”, “менеджмент” та “зовнішньоекономічна діяльність” [1, с.360].

Зовнішньоекономічна діяльність – невід’ємна й дуже важлива сфера господарської діяльності, яка за умов ефективного використання всіх форм і методів міжнародних економічних відносин сприяє підвищенню продуктивності праці, якості продукції і дає змогу всім учасникам отримати максимальну вигоду від такої діяльності [3, с.279].

Фінансовий менеджмент зовнішньоекономічної діяльності формується на стику двох секторів економіки. З одного боку, основою фінансового менеджменту зовнішньоекономічної діяльності виступає система управління підприємством. З іншого боку, управління грошовими потоками підприємства залежить від загальної системи міжнародних фінансів, ланками якої є транснаціональні компанії, держави, фізичні особи, міжнародні організації, національні валюти інших країн. Тому, основна мета фінансового менеджменту зовнішньоекономічної діяльності повинна полягати в забезпеченні максимізації прибутку підприємства в поточному та перспективному періоді, за умови збереження стабільності його діяльності на зовнішніх та внутрішньому ринках [1, с.360].

Отже, ефективний фінансовий менеджмент у сфері зовнішньоекономічної діяльності дозволяє правильно управляти такою

діяльністю, доцільно використовувати фінансові ресурси, вирішувати проблеми розвитку економічного потенціалу підприємства.

1. Крамарчук С. П. Уточнення сутності поняття фінансового менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства / С. П. Крамарчук // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2010. - Вип. 15. - С. 357-362.
2. Мамченко Є.Ю. Зарубіжний досвід організації фінансового менеджменту на підприємстві / Є.Ю. Мамченко, Л.В. Козина. – Київ // Фінанси, грошовий обіг та кредит. – 2010. – С. 184.
3. Мацьків В.В. Теоретичні основи фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання / В.В. Мацьків // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2012. - Вип. 8(1). - С. 279-290.
4. Осадчук Ю. М. Необхідність фінансового менеджменту як складової ефективної системи управління підприємством / Ю. М. Осадчук, С. В. Фертюк // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2013. - № 10. - С. 282-286.
5. Шишова Ю. Г. Трансформація системи фінансового менеджменту на підприємстві: нові завдання та вимоги / Ю. Г. Шишова // Економічний простір. - 2012. - № 68. - С. 290-300.

Наталя Ігорівна Зубко

гр. ЕФІм-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Скоропад І.С.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Важливою складовою формування фінансової стабільності є фаза економічного циклу, в якій перебуває економіка держави. У період кризи існує відставання темпів реалізації продукції від темпів її виробництва, що спостерігається сьогодні в Україні. Зменшуються інвестиції в товарні запаси, що ще більше скорочує збут. У результаті це зумовлює зниження ліквідності підприємств, їхньої платоспроможності та формує передумови для масових банкрутств[1, с.426].

Окрім фази економічного циклу на фінансову стабільність підприємства впливає також і низка інших чинників. Чинники фінансової стабільності підприємства - це сукупність подій та явищ, які виникають у внутрішньому чи зовнішньому середовищі підприємства, впливаючи на його роботу та розвиток.

Пропонуємо виокремлювати такі види чинників: макрорівня, мезорівня та мікрорівня [2, с.506]. Класифікація чинників фінансової стабільності підприємства представлена на рисунку 1.

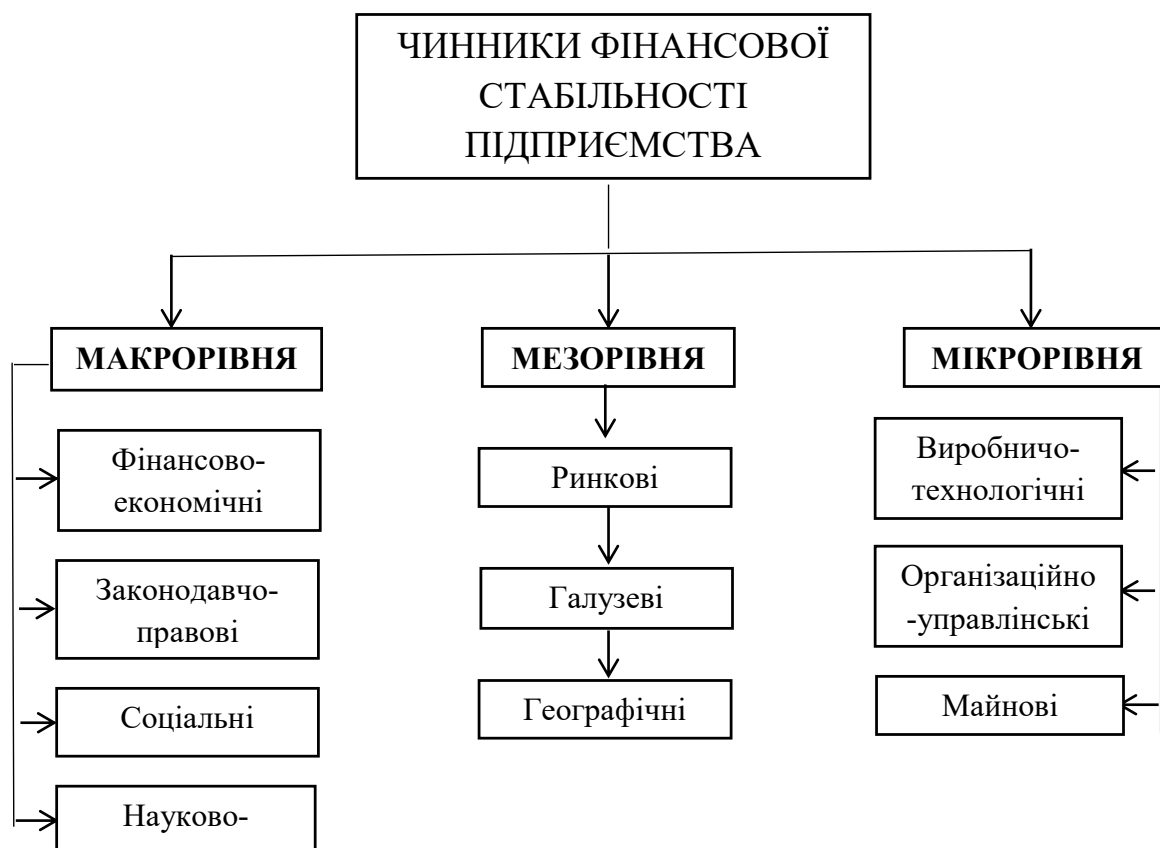

Рис. 1. Чинники фінансової стабільності підприємства

Зокрема, чинники макрорівня – чинники, котрі виникають на рівні держави. На сьогоднішній день найбільше впливають на фінансову стабільність підприємства фінансово-економічні чинники: фаза економічного циклу; рівень ВВП; рівень інфляції; рівень безробіття; темп росту доходів населення; податкова система; процентна ставка; кредитна політика; валютна політика[2, с.506]. Розглянемо найбільш важливі.

Негативно відбивається на ступені фінансової стабільності підприємства зростання рівня інфляції. Це проявляється, перш за все, в зростанні цін на сировинні ресурси, що тягне за собою збільшення собівартості і відповідно зменшення валового прибутку підприємства. Як наслідок, знижується обсяг власних фінансових ресурсів, що обумовлює необхідність їх запозичення у значно більших обсягах. А це означає, що ціна на позикові ресурси зростатиме, ускладнюватиметься можливість їх використання для збільшення прибутковості власного капіталу, внаслідок чого зросте вартість капіталу підприємства. Все це в сукупності сприяє зниженню ринкової вартості підприємства.

Вплив рівня ВВП країни на стабільність конкретного підприємства проявляється насамперед у величині процентних ставок за кредитами. Підприємства що планують розширитися, які повинні фінансуватися за

рахунок отримання позик, очевидно, стежитимуть за рівнем ставки відсотка і її впливом на ціну капіталу. Збільшення рівня ВВП потягне за собою зростання витрат на ресурси, що призведе до зниження рентабельності виробництва.

Податкова система України також значною мірою впливає на виробничу діяльність підприємств, на їх прибутковість, платоспроможність, фінансову стійкість, конкурентоспроможність продукції, а через всі ці елементи і на фінансову стабільність підприємства. Рівень цього впливу залежить від системи оподаткування - самого складу податків, методів їх стягнення, досконалості податкової системи [1, с. 426].

На сьогоднішній день важливим є розроблення ефективної методики управління всіма чинниками, які можуть впливати на фінансову стабільність підприємства, адже це суттєво знизить ймовірність банкрутства та зменшить ризик неплатоспроможності.

1.Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч.посіб./ Г.В. Савицька.– К. : Знання, 2011. – 943с. 2. Зубко Н.І. Фінансова стабільність підприємства як запорука його розвитку в умовах ринкової економіки/Н.І. Зубко, І.І. Топій//Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки».-2015.-№6.-993 с.

Олена Йосипівна Канак

гр. ЕФІм – 12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

ЕФЕКТ ФІНАНСОВОГО ЛЕВЕРИДЖУ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ

Одним із головних завдань фінансової діяльності підприємства є максимізація рівня рентабельності власного капіталу за заданого рівня фінансового ризику. Проблема формування капіталу поділяється на дві складові : перша – визначення ефективного співвідношення часток боргу та власних коштів; друга - вибір найбільш оптимальних фінансових інструментів для залучення капіталу підприємства. Формування капіталу відбувається в безперервному процесі адаптації до активних змін світового господарства, та законодавства країн, а також за необхідності своєчасного реагування на проблеми соціальних та фінансових криз. Рішення про вибір структури капіталу неможливо прийняти без урахування показників стратегії фінансування, що враховує ринкову позицію, майбутні

інвестиційні потреби, прогнозовані грошові потоки, дивідендну політику, потреби у фінансуванні необхідних витрат, очікування акціонерів та інші показники діяльності підприємства.

Досягнути раціональної структури капіталу можна за допомогою методів оптимізації його структури, зокрема з використанням ефекту фінансового левериджу.

В літературі відсутнє єдине бачення визначення фінансового левериджу. Одні вчені вважають поняття фінансового левериджу тотожним з поняттям фінансового важеля, адже дослівно леверидж з англійської перекладається як «дія важеля», інші ж розрізняють ці поняття. Зокрема Момот Т.В економістів, вважає, що: «Фінансовий леверидж означає використання боргів для фінансування інвестицій, а фінансовий важіль – це включення у структуру капіталу боргу, який дає постійний прибуток. Тобто фінансовий важіль не є тотожним поняттям, а виступає як механізм здійснення фінансового левериджу» [1]. За визначенням Джеймса К. Ван Хорна, «фінансовий леверидж – це використання залучених коштів із фіксованим процентом для зростання прибутку власників звичайних акцій». Фінансовий леверидж як механізм управління структурою капіталу досліджено також у в працях вчених таких як: Г. О. Партин [5], Р. А. Герасименко [2], Л. П. Довгань [3], та інші. В своїх працях економісти акцентують увагу на оптимальному співвідношенні між власним і позиковим капіталом, за якого забезпечується найефективніша пропорційність між дохідністю та фінансовою стійкістю компанії. Фінансовий леверидж, вони характеризують ,як використання запозичених коштів, які впливають на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Отже, фінансовий леверидж характеризує використання підприємством позикових коштів, що впливає на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу. Іншими словами, фінансовий леверидж – це об'єктивний фактор, який виникає із появою певної частки позикових коштів у капіталі компанії, і дає змогу отримувати додатковий прибуток на власний капітал [2].

Якщо підприємство у своїх інвестиціях використовує як власні, так і позикові кошти, то рентабельність інвестування власних коштів може бути збільшена. За умови, що рентабельність активів підприємства перевищує витрати на обслуговування позикового капіталу, тобто значення фінансового левериджу має бути позитивним.

Запозичення коштів зобов'язує підприємство виплатити відсотки, а в майбутньому – погасити усю суму боргу. Чим більше боргів у структурі капіталу підприємства, тим більше у нього фіксованих видатків і тим більший ризик не покриття пов'язаних з цим платежів. Якщо борги зростають, то збільшується і сума платежів за відсотками, а відтак зростає

ризик, що рівень відсотків за борги стане надто високим порівняно з рентабельністю активів прибутком до відрахування відсотків за кредит та податків. Особливо це небезпечно у період економічних спадів, оскільки збільшується ймовірність несплати боргу за рахунок прибутку підприємства. Отже, фінансовий леверидж може бути ефективним у період економічних підйомів і принести збитки у період спадів.

Ефект фінансового левериджу відображає збільшення рентабельності власних коштів завдяки використанню кредиту, незважаючи на платність останнього. Підприємство за допомогою кредитного фінансування розширює свої економічні можливості і має змогу збільшити обсяг доходів і прибутків. Водночас надмірне збільшення кредитного фінансування може призвести до значних боргів та ризику банкрутства. Тому подальшими напрямками проведеного дослідження є створення системи постійного моніторингу фінансового левериджу на основі застосування сучасних інформаційних технологій.

1. Бланк, И. А. Управление формированием капитала / И.Бланк. – К.: Ника-Центр, 2000. – 512 с.
2. Герасименко Р.А. Особливості формування фінансових ресурсів акціонерних товариств // Р. А. Герасименко, - Фінанси України. – 2006. – с. 82-89.
3. Давидович І.Є. Контролінг: Навчальний посібник / І.Є.Давидович. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 552 с.
4. Довгань Л.П. Визначення оптимальної структури капіталу та мінімізація ризиків залучення позикових коштів підприємства //Л. П. Довгань, - Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №12 (30). – с. 26-33.
5. Партин Г. О., Фінансовий менеджмент : навч.посібн./ Партин Г.О., — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 462 с.

Кравченко Андрій Миколайович

гр. ЕФІМ-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О

НАПРЯМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В БАНКІСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогодні питання особливостей фінансового менеджменту банківських установ вітчизняними та зарубіжними вченими розглянуто менше, ніж поняття загальний фінансовий менеджмент. Причиною є багатостороння діяльність комерційних банків як фінансового посередника в русі грошових потоків. Складність полягає не тільки в жорсткому регламентуванні вже існуючих, а й в постійному розширенні

спектра наданих банком послуг. У загальному підході сучасні концепції менеджменту можна звести до трьох видів (підходів): процесний, системний, ситуаційний [4, с. 92].

Фінансовий менеджмент в комерційному банку можна розглядати, з одного боку, як напрямок діяльності і як орган управління (практична сторона), а з іншого - як науковий напрямок (теоретична сторона).

Як напрямок діяльності фінансовий менеджмент являє собою діяльність, сферою застосування якої є фінансові ринки. Управління фінансами банку є взаємозалежним процесом, який охоплює управління ліквідністю банку, управління фінансовими ризиками банку, управління прибутковістю банку та ефективністю виконання окремих видів банківських операцій.

Як орган управління фінансовий менеджмент являє собою комплекс структурних підрозділів, на які покладені функції управління фінансами. Для ефективного здійснення такої діяльності фінансовий менеджер зобов'язаний знати суть і зміст різноманітних фінансових відносин і операцій банку; вміти проводити аналіз впливу різноманітних зовнішніх і внутрішніх чинників на результати фінансової діяльності; вміти аналізувати фінансову та управлінську звітність; вміти проводити необхідні фінансово-економічні розрахунки; знати світовий і вітчизняний досвід управління фінансами та відомі методи і прийоми управління фінансами в різних типових ситуаціях [1, с. 92].

Досліджуючи підходи до визначення сутності фінансового менеджменту в комерційному банку, можна зазначити, що його основною метою є захист від системних криз, збереження і зміцнення ринкових позицій, зростання конкурентоспроможності; запобігання банкрутству, ефективне і оптимальне використання та формування фінансових ресурсів, застосування інноваційних підходів до бізнес-процесів, розробка і використання механізмів раціонального планування та реалізації фінансових рішень.

Як і будь-яку систему, фінансовий менеджмент комерційного банку варто формувати за принципами: системності; узгодженості; варіантності; збалансованості; пріоритетності; причинності; відповідальності [3].

У процесі фінансового менеджменту рішення, спрямовані на ефективне управління об'єктами, реалізуються за допомогою певних механізмів, щодо збереження і зміцнення ринкових позицій, захисту від системних криз, зростання конкурентоспроможності, запобігання банкрутств, ефективного формування і оптимального використання фінансових ресурсів, застосування інноваційних підходів до бізнес-процесів.

До суб'єктів фінансового менеджменту відносять правління банку, менеджмент банку, персонал банку.

До об'єктів фінансового менеджменту відносять активи і пасиви, ліквідність, власний капітал, залучені ресурси, кредитний портфель, дилінгові операції, ризики, прибуток.

Ефективний фінансовий менеджмент не тільки впливає на рівень ризиків банківської діяльності, але й використовує їх як інструменти підвищення комплексності, якості банківських продуктів, диверсифікації банківської діяльності і навіть зростання доходів, отримання додаткового прибутку [2].

Фінансовий менеджмент у комерційному банку передбачає цілеспрямований вплив на банківські операції шляхом використання таких інструментів, як аналіз, планування, регулювання і контроль. Під цілеспрямованим впливом розуміється вплив у рамках визначених параметрів ліквідності, ризику і прибутковості.

Роль фінансового менеджменту полягає в науковій обґрунтованості процесу управління фінансовими потоками в комерційному банку. Наукова основа дає можливість систематизувати потоки фінансової інформації в банку в єдиний інформаційно-аналітичний простір, опрацювати її за допомогою економіко-математичних та інших методів, розробити шляхи прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері фінансів.

1. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Н. М. Давиденко; Акад. муніцип. упр. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. – 332 с. 2. Вовк В.Я. Стратегічне управління конкурентоспроможністю банку: монографія / В.Я. Вовк. – Х.: НТМТ, 2011. – 336 с. 3. Кириченко О. Банківський менеджмент : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / О. Кириченко, І. Гіленко, А. Ятченко. – К. : Вид-во «Основи», 2008.– 671 с. 4. Рясних Є.Г. Основи фінансового менеджменту: навч. посібник / Є.Г. Рясних. – К.: Академвидав, 2010. – 336 с.

Галина Антонівна Мричко

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ: РОЛЬ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах важливу роль у фінансовій системі будь якої країни відіграють фінансові посередники, які є ключовими фігурами на всіх сегментах ринку та являються основними учасниками, які

забезпечують ефективне функціонування фінансового ринку та ефективний перерозподіл фінансових ресурсів. Тому дослідження ролі та основних проблем розвитку інституту фінансового посередництва на сьогодні в Україні є актуальним питанням.

Згідно з Господарським кодексом України фінансовим посередництвом є діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів, крім випадків, передбачених законодавством. Фінансові посередники – це фінансові установи, до яких належать суб'єкти банківської системи, небанківської системи, кредитні інститути, а також контрактні фінансові інститути [1].

Особливість фінансового посередництва в Україні полягає в тому, що їх діяльність знаходиться на стадії розвитку і характеризується неповнотою та незавершеністю у кожному її елементі.

Серед основних причин відсталої розвитку посередництва на фінансовому ринку України виділяють: історичні передумови, наявність ознак політичної, економічної, фінансової криз, відсутність системної законодавчої бази щодо посередництва, низького рівня конкурентоспроможності вітчизняних посередників порівняно з зарубіжними, а також недосконалість регіональної інфраструктури [2].

Недовіра населення до діяльності фінансових посередників залишається актуальною проблемою для національної економіки, адже при цьому неможливо в повній мірі використовувати заощадженні кошти фізичних осіб для розвитку народного господарства, які за оцінками експертів становлять від 20 до 40 млрд. дол. і можуть бути залучені як внутрішнє джерело фінансових ресурсів.

Також однією з проблем на шляху розвитку посередництва є наявність незначних обсягів заощаджень. Для вирішення цієї проблеми в Україні необхідно вжити заходів щодо підвищення життєвого рівня населення, їх доходів, а також доходів господарюючих суб'єктів [3].

Важливе значення та вплив на фінансовий ринок країни здійснює держава, тому виникає необхідність створення системної законодавчої бази, формування сприятливого середовища для підвищення конкурентоспроможності фінансових посередників, а також здійснення міжнародного співробітництва для обміну досвідом. Тому актуальним залишається розроблення стратегії розвитку державних банків, державних фінансово-кредитних установ, страхових компаній та інших інституцій фінансової інфраструктури [3].

Крім цього, варто зазначити, що фінансове посередництво в Україні представлене в основному банками. Тому одним із основних напрямів розвитку є забезпечення ефективного функціонування небанківських фінансових установ: фінансових компанії, ломбардів, страхових компаній, інших кредитних установ та кредитних спілок. В Україні станом на

31.12.2014 року налічується 2087 одиниць небанківських фінансових установ, їх загальні активи складають 126,6 млрд. грн.[4].

Подальша концепція розвитку небанківських фінансових установ повинна передбачати системні зміни в роботі українського ринку фінансових послуг, становлення повноцінно розвинених фінансових установ, формування надійних механізмів захисту коштів громадян та інвесторів, створення дієвої системи захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг та покращення інвестиційного клімату в Україні [5].

Підсумовуючи, можна сказати, що фінансові посередники відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування фінансового ринку. Створення збалансованого й ефективного механізму фінансового посередництва в Україні буде свідчити про кардинально новий ефективний етап розвитку фінансового ринку країни.

1. *Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page11>;*
2. *Ксьондз С.М. Актуальні проблеми розвитку посередництва на фінансовому ринку України / С.М. Ксьондз, Л.О.Матейко // Хмельницький національний університет. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://intkonf.org/index.php?s=%EF%25&paged=136>;*
3. *Клец А.А. Роль фінансових посередників на фінансовому ринку / А.А. Клец, І.В.Кравцова // Донецький державний університет управління. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_ENXXI_2013/Economics/3_136529.doc.htm;*
4. *Звіт про діяльність Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/richni-zviti-nackomfinposlug>.*
5. *Гайдукович Д.С. Фінансове посередництво та його вплив на розвиток фінансового ринку/ Д.С. Гайдукович// Економічний простір:зб.наук.пр. – 2014. - №84. – С.122-129.*

Паламар Ярослав Юрійович

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – асист. Познякова О.І.

ІННОВАЦІЙНІ ПРОДУКТИ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

В умовах світового технологічного розвитку спостерігається жорстка конкурентна боротьба на ринку товарів і послуг. Не винятком є, фінансовий ринок, зокрема, ринок банківських послуг, для якого актуальним є застосування нових інноваційних продуктів, розширення асортименту послуг, які надаються у тій чи іншій банківській установі.

Можна визначити низку причин, які зумовлюють необхідність упровадження інновацій у банківську діяльність, зокрема:

- забезпечення прибуткової діяльності банку в довгостроковій перспективі;
- підвищення операційної ефективності, що в сучасних умовах потребує впровадження процесних інновацій, яке допомагає знизити витрати на виконання певних операцій із одночасним поліпшенням якості обслуговування;
- можливість банківської установи генерувати нові потоки доходів унаслідок упровадження інноваційних продуктів, високої якості обслуговування клієнтів, що забезпечується реалізацією інноваційних рішень, що якісно виділяє банк серед конкурентів;
- дотримання вимог державного регулювання банківської діяльності, яке спрямоване на забезпечення стабільного й надійного функціонування банківської системи шляхом контролю ризиків, що беруть на себе комерційні банки як фінансово-кредитні посередники;
- бажання фінансово-кредитних установ створювати й підтримувати імідж сучасного динамічного інституту, який чутливий до змін потреб клієнтів, зацікавлений у розв'язанні їх фінансових проблем, забезпечує доступне й комфортне обслуговування;
- істотні зрушення у структурі й характері потреб споживачів фінансових послуг, які відбуваються в останні десятиліття [1].

Проаналізувавши сучасний ринок банківських послуг, ми можемо спостерігати необхідність сучасних банків у впровадженні інноваційних продуктів, для задоволення потреб споживачів.

Розглянемо, які інновації були введені у сучасну банківську структуру, на прикладі п'яти найбільших банків України: ПриватБанку, Ощадбанку, Укрексімбанку, Промінвестбанку і Сбербанку Росії [2]. Наведемо порівняльну характеристику введених інновацій у таблиці 1.

Таблиця 1

Інноваційні продукти у п'яти найбільших банках (станом на 01.07.2015р.)

Назва банку	Інновації					
	Управління кредитом через інтернет банкінг	Оплата послуг зв'язку за допомогою інтернет банкінгу	Оплата комунальних платежів за допомогою інтернет банкінгу	Співпраця з соціальними мережами	Мобільні додатки	Покупка квитків онлайн
ПриватБанк	+	+	+	+	+	+
Ощадбанк	-	+	+	-	+	+
Укрексімбанк	-	-	+	-	+	-
Промінвестбанк	-	-	-	-	-	-
Сбербанк Росії	-	+	+	-	+	-

Джерело: Сформовано автором на основі [3-7]

Більшість великих банків намагається зменшити кількість операцій, які припадають на відділення банків. Звичайно всі теперішні банки мають сервіс онлайн обслуговування клієнтів, що є необхідністю у сучасних технічного розвитку ринку.

Кожне відділення надає доступ до терміналів, які можуть замінити обслуговування клієнтів у касі банку, що скорочує обсяг операцій, які потребують банківського працівника і зменшує час очікування клієнтів.

Прослідковується тенденція диверсифікації банківських послуг, коли банки перетворюються на своєрідні «фінансові супермаркети». Так, наприклад, Сбербанк Росії активно надає послуги із страхування.

Розвиток інтернет обслуговування з кожним роком зростає, за тенденцією зростання інтернет обслуговування ми може зробити висновок, що через пару років кількість фізичних відділень банків суттєво скоротиться і будуть вводитися онлайн допомоги клієнтам і термінали оплати, які будуть проводити операції з готівкою.

1. Розвиток інновацій в банківській системі / О. О. Кравченко // Фінансовий простір. - 2014. - № 2. - С. 39-42. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fin_pr_2014_2_7.pdf 2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] // Інформація про найбільші банки України (за величиною активів) за 01.07.2015р. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097 3. Офіційний сайт ПриватБанку [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://privatbank.ua/> 4. Офіційний сайт Ощадбанку [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.oschadbank.ua/ua/> 5. Офіційний сайт Укрексімбанку [Електронний ресурс] // Режим доступу:

<https://www.eximb.com/ukr/personal/> 6. Офіційний сайт Промінвестбанку [Електронний ресурс]// Режим доступу: <http://www.pib.com.ua/>
7. Офіційний сайт Сбербанку Росії [Електронний ресурс]// Режим доступу: <http://ua.sberbank.ua/>

Пікуліцка Софія Ігорівна
гр.ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., асист. Чушак А.М.

СТРАТЕГІЧНИЙ АЛЬЯНС ЯК СПОСІБ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Вимоги сучасної економіки та її глобалізація створили необхідність шукати різні можливості взаємодії підприємств. Одна з найпопулярніших стратегій діяльності підприємства - стратегічний альянс. Таке рішення є значно простішим, дешевшим, ніж створення, наприклад, власного представництва на новому ринку з нуля. Альянс (союз) дозволяє не тільки виходити на новий ринок, але також обмінюватись досвідом і знаннями між фірмами, які співпрацюють між собою, що дозволяє значно розширити бізнес і отримати конкурентну перевагу на ринку [1].

За даними Державної служби статистики України, вітчизняні підприємства укладають угоди як з іноземними компаніями (68%), так і з вітчизняними (32%). За останні десять років кількість таких стратегічних альянсів залишається стабільною і становить близько шести тисяч. Найбільш популярними сферами поширення партнерств в Україні є авіапромисловість, автомобілебудування, фармацевтика, фінансовий та страхових сектор, харчова промисловість, хімічна промисловість тощо [2].

На ухвалення рішення про встановлення альянсу впливають різні фактори, які можна розділити на дві основні групи: внутрішні та зовнішні (табл. 1). Економічна ситуація на підприємстві (як позитивна, так і негативна) - це основний чинник, що примушує підприємства вживати заходів, що сприяють вибору стратегії альянсу [3]. У разі задовільного економічного стану, основним мотивом компанії є, перш за все, бажання виходу на новий ринок через співпрацю з компанією на цьому ринку. Така ситуація дозволяє без значних витрат отримати нових клієнтів і розвивати нові економічні відносини з компаніями з цього регіону. Коли економічне становище компанії є незадовільним, тоді вона намагається шукати стратегічного партнера з метою примноження капіталу [4].

Таблиця 1

Вирішальні фактори для встановлення стратегічного альянсу

Внутрішні фактори	Зовнішні фактори
- економічна ситуація підприємства - організаційні зміни - удосконалення організаційної структури - залучення капіталу - придбання технології та її розвиток - диверсифікація діяльності - сила торгового знака партнера - залучення ідей - отримання нових технологій	- глобалізація економіки - вимоги ринку - політичні фактори - соціально-культурні фактори - вихід на зарубіжні ринки - правові питання

Проаналізувавши фактори для встановлення стратегічного альянсу, можна зробити висновок, що серед внутрішніх факторів найбільш поширеною причиною для укладання альянсів є економічна ситуація підприємства, а також бажання залучення капіталу і нових технологій, а серед зовнішніх факторів - глобалізація економіки і вихід на зарубіжні ринки [3].

Стратегічний альянс став у світі одним із ключових шляхів зовнішнього зростання підприємств. Вважається також, що це відносно мало ризикований шлях, який дозволяє краще адаптувати команду союзників до умов навколишнього середовища, ніж „окремо” керуючої компанії. Крім цього, таке рішення дозволяє збільшити масштаби діяльності підприємств, що утворюють альянс, знизити витрати на їх функціонування, урізноманітнити асортимент, використовувати спільні ринки, підвищувати бар'єри входу, захистити від падіння. Отже, стратегічний альянс - іноді є єдиним шансом для виживання або зростання підприємства в сучасних умовах.

1. Станіва К.М. Формування стратегічних альянсів у міжнародному економічному просторі / К.М.Станіва // Держава та регіони. – 2012. – №3. – С.175-179. 2. Осідач О.Б. Стратегічні технологічні альянси економіки / О.Б. Осідач // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 23. – С.306-310. 3. Beata Glinkowska Alians strategiczny drogą rozwoju przedsiębiorstw // Zeszyty Naukowe Uniwersytetu przyrodniczo-humanistycznego w Siedlcach – 2010. – №87. – С.225-234; 4. Пушкар О.І. Стратегічні альянси в умовах глобалізації економіки / О.І. Пушкар // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 50. – С.152–158.

Юлія Володимирівна Скварко

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Мале підприємництво в сучасній ринковій економіці виконує низку важливих функцій. По-перше, малі підприємства завдяки невеликому парку устаткування та простому організаційно-технічному процесу є більш гнучкими до змін та інновацій. По-друге, в розвинених ринкових країнах ця група підприємств є основним джерелом робочих місць (наприклад, у США в малому бізнесі зайнято вдвічі більше працівників, ніж у середньому та великому бізнесі разом) [1]. По-третє, мале підприємництво є чи не найважливішим чинником формування середнього класу, адже дозволяє громадянам із підприємницьким хистом створювати власні справи та одержувати, таким чином, високі доходи [1]. Тому успішний розвиток малого підприємництва є невід’ємним елементом сталого розвитку економіки країни та забезпечення благополуччя її населення [2].

На жаль, в Україні спостерігаються невтішні тенденції розвитку малого підприємництва. Попри те, що малі підприємства становили за останні п’ять років 94-95% від усієї кількості підприємств в Україні, їхня частка у створенні ВВП залишається вкрай малою [3]. За оцінками експертів частка малих підприємств у ВВП України за всі роки незалежності становила менше 15%. У той час у розвинутих країнах, а саме США, Канаді та країнах ЄС ця частка становить 60-70%, а в Росії та Білорусії – 22% і 23% відповідно [2].

Остання економічна та політична криза в Україні ще більш ускладнила становище малого підприємництва. Основними факторами, що негативно впливають на малі підприємства є:

- загальний спад економіки України;
- складні законодавчі умови створення та ведення малого бізнесу;
- відсутність доступного кредитування;
- втрата економічних зв’язків із тимчасово окупованими АР Крим та зоною проведення АТО;
- низький рівень доходів більшості населення [1].

Про вкрай складний стан малого підприємництва свідчать статистичні дані. У 2014 році кількість малих підприємств зменшилася на 49 тис. одиниць або на 13,2% порівняно із 2013 роком, а загальна сума збитків підприємств, що не отримали у 2014 році прибутку, зросла на 245,4% (до 223,5 млрд. грн.) [3]. Динаміку сукупного фінансового результату малих підприємств до оподаткування подано на рис. 1.

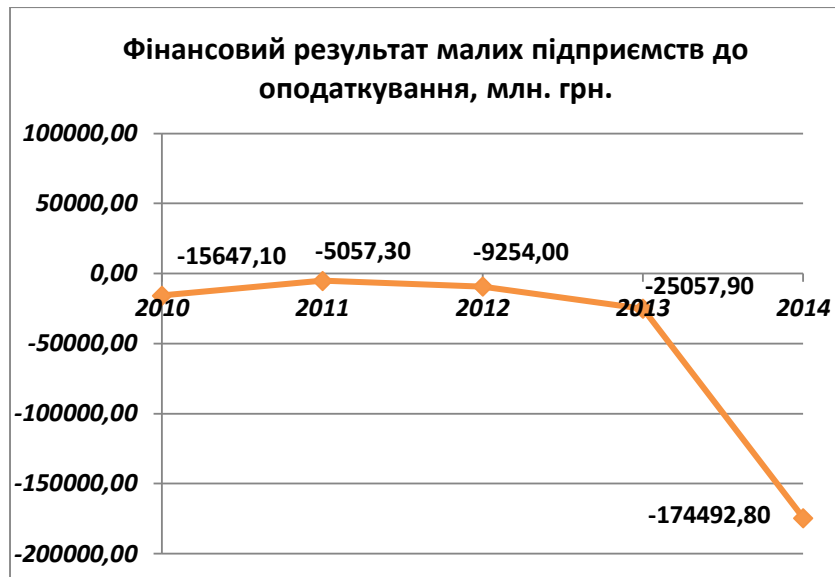

Рис.1. Динаміка фінансових результатів до оподаткування малих підприємств в Україні за 2010-2014 рр. Джерело: [3]

Як видно з рис. 1, загалом мале підприємництво протягом останніх п'ятих років завжди було збитковим. Проте, якщо протягом 2010-2013 рр. збитки коливалися в межах від 5 до 25 млрд. грн., то у 2014 р. вони сягнули 174,5 млрд. грн.

Можливими шляхами виходу із сучасного складного становища малого підприємництва в Україні та реалізації його потенціалу є:

- покращення загального стану економіки;
- розширення можливостей доступу суб'єктів малого підприємництва до отримання кредитних ресурсів;
- сприяння розвитку експортної активності малих підприємств;
- залучення малих підприємств до реалізації проектів державно-приватного партнерства;
- спрощення процесу створення та ведення малого бізнесу [2].

Ці заходи, на нашу думку, мають покращити становище малого підприємництва в Україні. В перспективі – ці процеси зможуть забезпечити його подальший розвиток, зростання ВВП, збільшення кількості робочих місць, а також підвищення рівня благополуччя населення.

1. Марченко О. І. Розвиток малого бізнесу: вітчизняний і зарубіжний досвід / О. І. Марченко, Р. В. Моткалюк // *Фінансовий простір*. - 2015. - № 1. - С. 190-195. - Режим доступу http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fin_pr_2015_1_26.pdf . 2. Пашкова Н. С. Підприємства малого бізнесу в забезпеченні сталого розвитку / Н. С. Пашкова // *Економічні інновації*. - 2014. - Вип. 57. - С. 297-304. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecinn_2014_57_31.pdf . 3. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> .

Стрипа Назар Вікторович

гр. ФК-33, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доц. Коць О.О.

ПЛАТІЖНІ КАРТКИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

На сьогодні в світі спостерігається тенденція до зменшення обсягів готівкового обороту. Зважаючи на це, центральні банки більшості країн світу приділяють значну увагу забезпеченню належного рівня розвитку безготівкових розрахунків.

Впродовж останніх 10 років роль головного інструменту безготівкових розрахунків виконують платіжні картки, тому поширення використання населенням платіжних карток в Україні – основний та найбільш перспективний напрям зниження обсягів готівкових розрахункових операцій [1, с. 21].

Використання платіжних карток є одним із найдинамічніших сегментів ринку роздрібних платежів. За станом на кінець 2014 р. банками України емітовано близько 70 млн. платіжних карток, з яких майже половина активно використовується для здійснення платіжних операцій (табл. 1).

Таблиця 1

Інфраструктура ринку платіжних карток

Роки	Платіжні картки в обігу (тис. шт.)	Активні платіжні картки (тис. шт.)	Банкомати (шт.)	POS-термінали (торговельні) (шт.)	Операції зі зняття готівки (млн. грн.)	Безготівкові платежі (млн. грн.)
2008	45 346	38 576	27 965	85 260	16 980	355 438
2009	44 469	29 104	28 938	74 510	18 375	334 791
2010	46 375	29 405	30 163	80 544	29 463	421 189
2011	57 893	34 850	32 997	94 741	46 346	529 633
2012	69 826	33 106	36 152	133 964	91 583	649 897
2013	69 726	35 622	40 350	192 331	159 138	756 889
2014	70 551	33 042	36 596	178 875	255 194	763 841

Джерело: сформовано за даними [2]

Платіжні картки в Україні емітують банки. Провідні позиції в цьому сегменті зберігають ПАТ КБ «ПриватБанк», ПАТ «Ощадбанк», ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «ПУМБ» та ПАТ «УкрСиббанк», які вп'ятьох займають 76% ринку платіжних карток [3].

Незважаючи на те, що кількість емітованих платіжних карток в Україні на одного жителя відповідає середньому значенню цього показника в країнах ЄС, на сьогодні платіжні картки в Україні використовуються здебільшого з метою зняття готівки. Основними

причини зняття готівки є консерватизм населення та недостатній розвиток платіжної інфраструктури.

Платіжна інфраструктура в абсолютному вимірі помітно розвивається. Про це свідчить наявність в країні понад 30 тис. банкоматів і близько 170 тис. платіжних терміналів. Однак, відносні показники у 3 рази нижчі за аналогічні показники країн ЄС. Причиною цього є відсутність стимулів для підприємств встановлювати платіжні термінали [4].

Отже, консерватизм населення, існування недосконалої нормативно-правової бази, недостатній розвиток платіжної інфраструктури і відсутність конкуренції на платіжному ринку створюють перешкоди розвитку безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток.

Одними з найперспективніших способів розвитку безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток в Україні є:

- 1) застосування системи стимулів під час безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток;
- 2) підвищення фінансової грамотності населення у сфері використання платіжних карток через підтримку споріднених до них проектів;
- 3) сприяння розвитку платіжної інфраструктури.

1. Міщенко В. Розвиток безготівкових роздрібних платежів і технологій самообслуговування клієнтів банків в Україні / В. Міщенко, М. Ніконова // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 1 (203). – С. 20-26. 2. Офіційне інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219 3. Чкан І. О. Безготівкові розрахунки – сучасний спосіб оплати / І. О. Чкан // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць. – 2014. – Випуск 27. – С. 121–124. 4. Бублик Є. О. Обмеження готівкових розрахунків в Україні: проблеми та перспективи / Є. О. Бублик // Економіка і прогнозування. - 2013. - № 2. - С. 32-42.

Стрипа Назар Вікторович

гр. ФК-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Смірнова Т.О.

БАНКАССЮРАНЗ: СУТНІСТЬ ТА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Процеси глобалізації на фінансовому ринку призвели до співпраці банків і страхових компаній, що отримало назву «bancassurance».

Злиття банківського бізнесу із страховими компаніями є одним із шляхів залучення довгострокових ресурсів і збільшення можливостей для страхових компаній. Тому це питання є актуальним для сприяння подальшому розвитку фінансового сектору України.

Разом з тим аналіз праць з даної проблематики дає підстави говорити про те, що й досі не сформовано цілісної системи поглядів щодо сутності банківсько-страхової інтеграції на основі концепції «bancassurance» та її місця на ринку банківського страхування України.

У літературі немає чіткого визначення терміну «bancassurance», але є розуміння, що це продаж страхових продуктів банківськими установами у результаті їх співпраці із страховими компаніями.

Таблиця 1

Переваги «bancassurance»

Для банку	Для клієнтів	Для страховика
Кошти страхової компанії можуть використовуватися для надання кредитів клієнтам.	Комфорт від отримання декількох послуг в «одному віконці» (one-stop-buying)	Зміцнення бренду і розширення клієнтської бази.
Покращення іміджу банку	Економія свого часу на пошук надійного страховика	Диверсифікація каналів збуту страхових послуг
Отримання додаткового прибутку у вигляді комісійної винагороди за реалізацію страхових продуктів	Можливість отримати низьку ціну на страховий продукт та спрощену систему страхування	Підвищення ефективності роботи мережі.
Розширення спектру послуг.	Гарантований страховий захист за оптимальною ціною	Проникнення на іноземні ринки через іноземні банки
Забезпечення лояльності клієнта завдяки збільшенню кількості продуктів, які він купує у банку		Досягнення так званого ефекту «синергії» (додаткової вигоди): зниження маркетингових витрат

Джерело: сформовано за даними [1]

Окрім синергії, створення об'єднаної фінансової структури дозволяє також подолати деякі законодавчі перешкоди, наприклад, заборону для страхових компаній на розміщення резервів у кредити та акції.

Привабливим для об'єднання бізнесів є механізм, при якому страхові продукти продаються в офісах банку поряд із наданням суто банківських послуг, що призводить до суттєвого зниження витрат на пошук клієнтів.

Практика свідчить, що основною причиною, яка спонукає банки співпрацювати зі страховими компаніями, є власний захист. Комерційні банки зацікавлені в страхових продуктах, що знижують саме ризик банку і передусім забезпечують захист їхніх кредитних ресурсів.

Ризик неповернення кредитів досить великий, тому чимало зарубіжних банків, враховуючи ризик неповернення заборгованості по кредиту, однією з обов'язкових умов отримання кредиту пропонують укладення угоди зі страховою компанією.

Банківське страхування є одним із способів забезпечення надійного функціонування банку. В разі нанесення банку шкоди страхові виплати дозволяють відновлювати нормальний фінансовий стан банку. [2]

В Україні формування банківсько-страхових груп (БСГ) тільки набирає обертів. Саме завдяки банкам ринок страхування в Україні отримує нові можливості та перспективи для зростання: банківський канал просування страхових продуктів в Україні посідає сьогодні друге місце серед усіх можливих каналів.

Першопричиною банківсько-страхової співпраці була ідея комплекснішого обслуговування, тобто задоволення фінансових потреб клієнта в одній фінансовій установі. До цього приєдналися суто ринкові чинники, адже кожний господарський суб'єкт прагне підвищувати рентабельність власного бізнесу. [3]

Розвиток співпраці між банками та страховими компаніями показує, як сильно стираються границі між різними секторами фінансового ринку. В Україні це злиття може стати для банків єдиним засобом збереження конкурентних позицій на ринку, а для страхового бізнесу – додатковим джерелом клієнтів і, відповідно, доходів.

1. Захаркіна Л.С. Банківсько- страхова інтеграція в умовах глобалізації на основі концепції «*bancassurance*» [Текст] / Л.С. Захаркіна, С.В. Федчун // *Економіка. Фінанси. Право.* – 2014. – № 2/1. – С. 21–25. 2. Грищенко Р. Тенденції банківського бізнесу: злиття банків, страхових компаній та пенсійних фондів // *Вісник НБУ.* – 2004. – Лютий. – С. 15-17. 3. Іващук Н. Л. Причини утворення та форми банківсько-страхових груп / Н. Л. Іващук, О. В. Іващук // *Вісник Національного університету "Львівська політехніка".* – 2008. – № 611 : *Проблеми економіки та управління.* – С. 64–71.

Струк Ігор Мирославович, гр. ФК-41

Матвій Наталія Василівна, гр. ФК-43

Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник - к.е.н., доц. Червінська О.С.

АДАПТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА ДО ЗМІН ВНЕСЕНИХ ПОДАТКОВИМ КОДЕКСОМ

В умовах недавніх змін до Податкового Кодексу України особливо актуальною виступає проблема ефективності цих нововведень. При умові, що основну частку виробництва ВВП України займають підприємства, які сплачують до бюджету податок на прибуток, удосконалення законодавства є важливим напрямом роботи над яким працюють податківці. Зниження виробництва та ускладнення економічної ситуації зумовили необхідність змін у системі оподаткування, яка б враховувала економічне становище підприємств – платників податку, та сприяла б економічному розвитку держави.

З метою вдосконалення механізму оподаткування податку на прибуток підприємств, в законодавство України внесено ряд суттєвих змін. Отже, у платників виникла проблема розібратися з окремими нюансами, оперативно адаптувати свою діяльність відповідно таких змін.

Тому актуальність даної роботи полягає в розгляді змін що стосуються податку на прибуток та роз'ясненні їхнього впливу на платників даного податку.

Зокрема з 01.01.15 р. змінився перелік платників податку на прибуток, до їх числа віднесли також Національний банк України, що здійснює розрахунки з Державним бюджетом, та виступає управителем фонду операцій із нерухомістю, а саме операцій з довірчого управління. Зростання кількості платників податків призведе до збільшення доходів державного бюджету України, хоча і накладе додаткове навантаження на нових платників податку.

Також, варто зазначити, що з даного переліку виключили відокремлені підрозділи юридичних осіб, бюджетні установи та громадські об'єднання, політичні партії, релігійні, благодійні організації, пенсійні фонди за умови їх унесення до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Було звільнено від відповідальності у 2015 році платників податку на прибуток за порушення порядку обчислення, та правильності заповнення податкових декларацій із податку на прибуток підприємств [1].

Також варто зазначити що до 2016 року ще діятиме ставка 0% для тих, хто звільнений від сплати податку на прибуток підприємств.

Правила звітування частково залишилися незмінні, платники податку на прибуток звітуватимуть за підсумками року та разом із декларацією подаватимуть також фінансову звітність. Проте відбулися зміни в строках звітування[2].

Відповідно до нових правил звітний період для податку на прибуток – 1 календарний рік. При цьому річну Податкову декларацію з податку на прибуток підприємства та розрахунок щомісячних авансових внесків платники подаватимуть до 1 червня наступного за звітним роком [3]. Тож Податкову декларацію з податку на прибуток підприємств, у тому числі й розрахунок щомісячних авансових внесків, починаючи зі звітності за 2015 рік, подаватимуть до 1 червня 2016 року. А платники податку, які за результатами 2015 року вийдуть у нуль або матимуть збиток, а за підсумками першого кварталу 2016 року все ж отримають прибуток, для нарахування та сплати податку на прибуток мають відзвітувати за перше півріччя, 9 місяців та звітний рік, тобто до 1 червня 2017 року.

Сплата авансових внесків на протязі 2015-2016 років буде здійснюватись з певними особливостями, а саме: у січні - грудні 2015 року та січні - травні 2016 року платники зобов'язані сплачувати щомісячні авансові внески з податку на прибуток підприємств відповідно до Податкового Кодексу, що був чинний до 1 січня 2015 року [4]. При цьому загальна сума щомісячних авансових внесків за березень - травень 2016 року обчислюється у розмірі не менше 1/12 нарахованої суми податку на прибуток підприємств за 2014 податковий рік [1]. Отже, сплата щомісячних авансових внесків у січні – лютому 2015 року проводиться у розмірі 1/12 нарахованої суми податку на прибуток за 2013 рік, у березні 2015 року – травні 2016 року у розмірі 1/12 нарахованої суми податку на прибуток підприємств за 2014 рік.

Незважаючи на те, що адаптація до нових правил вимагатиме значних зусиль платників податків, такі зміни суттєво спростять податковий облік для бізнесу. З іншої сторони, Податкова Реформа передбачає більш жорсткі правила протидії ухиленню від оподаткування, що призведе до підвищення ефективності податкового менеджменту, розробки нових схем зменшення податків, а також встановлення неформальних відносин з податковими органами.

1. Податковий кодекс України від 20.09.2015 № 2755-І, п. 31 підрозділу 10 розділу XX, п.9 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

2. Податок на прибуток 2015 – що принесла податкова реформа / А. Невська // Газета «Інтерактивна бухгалтерія» - 2015 – Вип. 16.01 – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/openews/55816>

3. Сплата авансових внесків та подання декларації з

податку на прибуток у 2015 році / О.А. Височина // Газета «Третій сектор» - 2015 – Вип. 26.01 – Режим доступу: <http://svsever.lg.ua/2015/01/splata-avansovih-vnesk-v-ta-podannya-deklarac-z-poda-4>. Чи може платник податку припинити сплачувати авансові внески з податку на прибуток...? / О.Коваль // інформаційно-пошукова система «ЛІГА:ЗАКОН» - 2015 – 24.04 - Режим доступу: <http://www.tax-expert.in.ua/in-dex.php/uk/2010-02-09-18-44-03/272-zbitky-1-kvartal-2015>.

Ткачук Галина Сергіївна

гр. ФК -32, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Коць О. О.

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Фондовий ринок України сьогодні активно розвивається. За даними січня-липня 2015 р. найбільшою фондовою біржею в Україні є ПАТ «Фондова біржа Перспектива», яка охоплює 74,77% фондового ринку України, на другому місці – ПАТ «Фондова біржа «ПФТС» (11,71% ринку), на третьому – ПАТ «Фондова біржа «СЄБР» (10%). Загалом на фондовому ринку України працює 10 фондових бірж. Таким чином, 96,48% операцій на фондовому ринку України відбувається на цих трьох біржах [1]. Структуру угод з цінними паперами на фондовому ринку України за 2011-2014 рр. наведено в табл. 1.

За даними табл. 1 бачимо, що спостерігається збільшення загального обсягу операцій з цінними паперами – відбулося його зростання на 8,5% (на 182 млрд. грн.) за аналізований період. Незначне зменшення обсягів операцій з цінними паперами відбулось у 2013 р., що було спровоковано загальною нестабільною ситуацією в країні (як економічною, так і політичною). Найбільш кардинальних змін зазнали операції з векселями, обсяг яких зменшився з 358 млрд. грн. до 2 млрд. грн. (на 99,4%) за 2011-2014 рр., основною причиною чого стало запровадження податку на відчуження цінних паперів, тому угоди з ними стали занадто витратними і не вигідними для інвесторів.

Таблиця 1

**Структура операцій з цінними паперами на фондовому ринку
України у 2011-2014 рр.**

Вид цінних паперів	Фактичні дані				Зміна показників	
	2011	2012	2013	2014	Абсолютна	Відносна, %
Загальний обсяг операцій (млрд. грн.)						
Акції	647	592	171	416	-231	-35,7
Державні облигації	856	1217	721	688	-168	-19,6
Облигації підприємств	104	125	99	70	-34	-32,7
Облигації місцевих позик	2	7	4	1	-1	-50,0
Цінні папери ІСІ	104	138	497	240	+136	+130,8
Векселі	358	412	3	2	-356	-99,4
Деривативи	24	25	18	9	-15	-62,5
Інші	77	15	164	903	+826	+1072,7
Усього	2148	2531	1677	2330	+182	+8,5
Частка операцій, з цінними паперами до загального обсягу операцій на фондовому ринку (%)						
Акції	30	23,4	10	17,9	-12,1	-40,3
Державні облигації	39,8	48	43	29,5	-10,3	-25,9
Облигації підприємств	4,8	4,9	5,9	3	-1,8	-37,5
Облигації місцевих позик	0,1	0,3	0,2	0,06	-0,04	-40,0
Цінні папери ІСІ	4,8	5,5	29,6	10,3	+5,5	+114,6
Векселі	16,6	16,2	0,2	0,14	-16,46	-99,2
Деривативи	1,1	1	1	0,4	-0,7	-63,6
Інші	2,8	0,7	10,1	38,7	+35,9	+1282,1

Джерело: сформовано на основі [3]

У табл. 2 наведено інформацію про кількість ліцензій, які видано Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) професійним учасникам фондового ринку України.

Таблиця 2

**Кількість ліцензій, які видано НКЦПФР професійним учасникам
ринку за 01.01.2012-01.01.2015 рр.**

Вид ліцензійної діяльності	Кількість виданих ліцензій, шт.				Зміна показника	
	01.01.12	01.01.13	01.01.14	01.01.15	Абсолютна, шт.	Відносна, %
Торгівля цінними паперами	734	663	554	462	-272	-37,1
Депозитарна діяльність зберігачів	384	370	319	304	-80	-20,8
Управління активами	360	348	341	345	-15	-4,2
Організація торгівлі	10	10	10	10	0	0,0
Клірингова діяльність	2	2	1	1	-1	-50,0
Всього	1680	1549	1228	1122	-558	-33,2

Джерело: сформовано на основі [3]

За даними табл. 2 бачимо, що наявна динаміка зменшення кількості ліцензій, виданих професійним учасникам фондового ринку. Так, за 2011-2014 рр. кількість таких ліцензій скоротилася на 33,2%.

Підсумовуючи, можна відзначити, що навіть попри позитивну динаміку розвитку фондового ринку України, існує ряд проблем, які потребують вирішення. Так, негативними факторами впливу, що стримують розвиток фондового ринку України, є девальвація національної валюти, підвищені фінансові та політичні ризики, недосконалість законодавства [2]. Проте фондовий ринок України має потенціал розвитку і потребує раціонального організування з врахуванням як позитивних, так і негативних факторів. Отже, головними напрямками покращання ситуації на фондовому ринку України є: удосконалення нормативно-правового регулювання фондового ринку; сприяння інформатизації результатів діяльності учасників фондового ринку; зменшення витрат на здійснення операцій на фондовому ринку.

1. Малишенко К. А. Сучасний стан ринку цінних паперів: проблеми та перспективи / К. А. Малишенко // *Ефективна економіка*. – 2014. – №7 – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3175>.
2. Краснова І. В. Фондовий ринок в Україні: стан та перспективи розвитку / І. В. Краснова // *Проблеми економіки*. – 2014. – №1 – С. 129-134.
3. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>

Усик Аліна Павлівна

гр. ЕФІм-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

ПЛАНУВАННЯ, ЯК ОСНОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Планування – це важливий елемент фінансового менеджменту, який присутній у всіх етапах розвитку підприємства, адже процес створення фірми розпочинається із розробки планового проекту, а завершується побудовою фінансового плану функціонування і розвитку підприємства. Тому, важливо вміло і правильно застосовувати методологію фінансового менеджменту на практиці, при цьому забезпечуючи ефективне управління фінансовими ресурсами. Планування є одним із найважливіших методів реалізації напрямів розвитку підприємства і забезпечення ефективної діяльності.

Фінансовий менеджмент - це процес формування, планування, розподілу і контролю за ефективним використанням фінансових ресурсів в процесі реалізації фінансово-господарської діяльності на підприємстві, а

також технології управління фінансовою діяльністю країни на загальнодержавному рівні, в процесі реалізації поставлених цілей [1, с.30].

Гостро постає проблема недостатньої ефективності організації, забезпечення та управління фінансовими ресурсами підприємств, зокрема відсутність та низька якість фінансового планування, що пояснюється кризовим станом економіки, необхідністю вирішення загальніших проблем, а також відсутністю висококваліфікованих фахівців у цій сфері.

Фінансове планування – це діяльність, пов'язана з управлінням фінансами та спрямована на забезпечення стійкого фінансового стану, підвищення рентабельності та ринкової вартості підприємства. Об'єктом фінансового планування виступають фінансові ресурси, що утворюються в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту. Фінансовий план – це план формування, розподілу і використання фінансових ресурсів [2, с.220].

Основними завдання фінансового планування на макрорівні є [33, с. 71–72]:

- визначення обсягу та джерел фінансових ресурсів по всіх централізованих і децентралізованих фондах грошових коштів, їх розподіл між виробничою сферою та сферою послуг;
- стимулювання зростання виробництва і підвищення його ефективності;
- зосередження фінансових ресурсів на найважливіших напрямках економіки і соціального розвитку;
- виконання попереднього, поточного і наступного фінансового контролю за доцільним та ефективним використанням державних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів на всіх рівнях господарювання.

Головне завданням фінансового планування - забезпечення стійкості орієнтації в отриманні оптимальних прибутків та самофінансування виробничо-технологічної діяльності, контроль кредитних, бюджетно-кошторисних, інвестиційних показників і витрат, стандартизації обліку в системі виробничого та фінансового управління для досягнення внутрішньої збалансованості, спрямованої на забезпечення рентабельності виробничої діяльності [1 с. 30].

До основних принципів фінансового планування можна віднести наукову обґрунтованість, яка передбачає використання певних методик та засобів обчислювальної техніки для проведення розрахунків, єдність фінансових планів, тобто єдність фінансової політики та єдиній методології розрахунку фінансових показників, безперервність та стабільність [4].

В процесі здійснення фінансового планування повинні бути присутніми наступні етапи: аналіз поточного фінансового стану

підприємства; прогнозування майбутніх значень планових показників; розробка та складання фінансових планів, внесення доцільних коректив у процесі реалізації та контроль за їх виконанням. Усі етапи є важливими, слід дотримуватись їх послідовності.

Отже, фінансове планування, безумовно потрібне для ефективної діяльності підприємств. Воно повинно здійснюватися на всіх підприємствах незалежно від розмірів і форм власності. Проте підхід фінансових менеджерів до планування на своєму підприємстві повинен бути чисто індивідуальним, враховуючи особливості діяльності, стан розвитку фірми, а також відповідно вибрану стратегію. Без фінансового планування не може бути досягнутий той рівень управління виробничо-господарською діяльністю підприємства, який забезпечує йому конкурентоспроможність та успіх на ринку

1. Васюренко О. Ціна кредитних ресурсів як ключова складова системи управління кредитним ризиком/ О.Васюренко В. Подчесова // Банківська справа. – 2008. – №1 – С. 30. 2. Єзгор Л. Планування – основний елемент фінансового менеджменту підприємства в Україні / Л. Єзгор // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 219–223.

3. Федосов В.М. Государственные финансы/ Федосов В.М., Буряк Л.Д., Бутаков Д.Д. – К: Либідь, 2011. – С. 71–72. 4.Економіко-правова бібліотека / [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.vuzlib.su>.

Федак Богдан Андрійович

гр. ЕФІм-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Віблій П.І.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

При самостійному інвестуванні коштів у цінні папери необхідно володіти значним обсягом інформації та вміти її аналізувати (здійснювати аналіз макроекономічних даних, фінансових показників компаній-емітентів, здійснювати технічний аналіз тощо). Приватний сектор повинен мати доступ до інвестування на фондовому ринку, для чого були створені компанії з управління активами, які пропонують інвесторам вкладати гроші в інвестиційні фонди, якими вони управляють.

Станом на 15.05.2015 в Україні існує 1204 ІСІ. Кількість інститутів спільного інвестування – як визнаних, що досягли нормативу мінімальних активів, так і зареєстрованих фондів (наявних у ЄДРІСІ) – вперше зменшилася за довгий період. Також скоротилися венчурні фонди, хоча

відносно найбільше звузився сектор відкритих ІСІ, який скорочується третій рік. Кількість діючих інтервальних та закритих фондів зменшувалася четвертий рік поспіль.

За останні 10 років, в тому числі під час світової фінансової кризи, ключову роль в зростанні кількості ІСІ виконували венчурні фонди. На початку 2014 року вони почали активно закриватися, а кількості новостворених було не достатньо, щоб компенсувати вепликий відтік. Під кінець 2014 року венчурних ІСІ, які досягли нормативів та юулт діючими, стало на 8 менше - до 1006, хоча за цей час були визнані 4 венчурних фонди. За весь 2014 рік кількість цих ІСІ зменшилася на 25 фондів (15 ПФ та 10 КІФ), або на 0.8% (після +6% у 2013 році). Таким чином, близько половини кількісного скорочення галузі припало на венчурний сектор.[1].

ІСІ – це окремиий, самостійний сегмент фінансового ринку, що є: сферою прояву економічних відносин при розподілі доданої вартості та її реалізації шляхом обміну грошей на різного роду фінансові активи, грошові зобов'язання, інвестиційні цінності; сферою прояву економічних відносин між продавцями та покупцями фінансових активів, причому при збігу інтересів відбувається акт купівлі-продажу, тобто реалізація вартості і споживчої вартості, що є складовими даних активів.[2,с.54-56;3]

Сукупні чисті активи усіх ІСІ у 2014 році практично зберегли темпи зростання – як за рахунок венчурних, так і інших закритих фондів (на рис.2 зображено динаміка ринку управління активами ІСІ 2002-2014 рр). Протягом року сукупний чистий відтік капіталу з відкритих ІСІ фіксувався щомісяця, винятком були травень і грудень, а щоквартальні показники залишалися від'ємними. Протягом року в результаті виходу інвесторів найбільших втрат зазнали фонди акцій, облігацій та збалансовані фонди. При цьому й агресивні, й консервативні фонди були серед лідерів за річною доходністю. Доходність ІСІ у 2014 році загалом підвищилася: серед відкритих ІСІ середній показник зріс більш ніж утричі у порівнянні з минулим роком, для закритих – більш ніж у півтора рази. Дві третини відкритих ІСІ забезпечили зростання вартості вкладень інвесторів – після третини у 2013 році. Серед закритих та інтервальних ІСІ співвідношення практично збереглося: близько половини та понад 40% фондів, відповідно, показали приріст. Низка публічних (невенчурних) фондів також могла конкурувати за доходністю із банківськими депозитами у гривні.

Рис.1 Динаміка ринку управління активами ІСІ в період 2002-2014 рр.

Ключовими напрямками для розвитку індустрії спільного інвестування і для фондового ринку в цілому є запровадження нових фінансових інструментів, зокрема інфраструктурних облігацій, довгострокових державних облігацій, індексованих на інфляцію, а також похідних – для хеджування ризиків. Надзвичайно важливими є також стимулювання подальшого розвитку 3-го рівня пенсійної системи та сприяння запровадженню 2-го (накопичувального) рівня, а також активізація використання ІСІ в обслуговуванні програм приватно-державного партнерства.

1. Офіційний сайт Української Асоціації Інвестиційного Бізнесу. Електронне джерело : <http://www.uaib.com.ua/> 2. Сазонець І.Л., Федорова В.А. Інвестування. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011.- 312 с. 3. О. О. Євтушенко. Місце та роль інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку України. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". № 9, 2011 рік. Електронне джерело : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=710>.

Філюк Олег Анатолійович

гр. ЕФІм-12, Інститут економіки і менеджменту
 Науковий керівник –к.е.н., проф. Партин Г.О.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ефективність функціонування підприємства, його конкурентоспроможність та стабільність розвитку значною мірою залежать від правильності проведеної політики у сфері управління фінансами. Недосконале управління, невідповідність його діяльності вимогам ринкового середовища, неефективне використання фінансових

ресурсів призводять до зниження потенціалу підприємства та можуть стати причиною погіршення його фінансових результатів, чи, взагалі, банкрутства та закриття. Така ситуація змушує керівництво до пошуку нових прогресивних методів менеджменту, які б давали змогу ефективно управляти всіма фінансовими процесами на підприємстві.

Питання пов'язані із проблемами фінансового менеджменту широко висвітлені у роботах низки вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: Л.О. Омелянович, Л.С. Ситник, які основну увагу приділяли практичній реалізації фінансового менеджменту; Ю. Бригхмен, У. Шарп, Б. Колапс та інші висвітлювали теорії сучасного фінансового менеджменту. А.Н. Романов працював над проблемами автоматизації управління фінансами.

Якість фінансового менеджменту доцільно розглядати у трьох аспектах: управлінні інноваційним процесом, управління фінансовими ризиками, рівні автоматизації процесу управління фінансами.

В сучасних умовах інноваційний процес визначає вектор розвитку більшості підприємств. Побудова ефективної системи фінансування інноваційного процесу є необхідною умовою успішного функціонування підприємства. Інноваційні підприємства є найпрогресивнішими і найперспективнішими на ринку та здатні приносити надприбутки їх власникам. [1, с. 21-25].

В процесі фінансування інноваційного процесу керівникам варто дотримуватись таких принципів [1, с. 36-38]:

- збалансування внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій;
- створення компетентної групи фахівців, які б керували інноваційною політикою;
- планування інноваційного процесу як на коротко-, так і довготерміновому періодах;
- контроль за виконанням тактичних і стратегічних планів, порівняння їх із плановими нормативами та показниками.

Важливе місце в процесі управління діяльністю підприємства посідає управління фінансовими ризиками. Для цього у фінансовому менеджменті використовують наступні інструменти [2, с. 218-219]:

- диверсифікація фінансових ризиків, (розширення асортименту продукції, надання послуг в суміжних галузях, пошук нових ринків збуту);
- хеджування фінансових ризиків (використання деривативів при укладанні різного роду фінансових контрактів);
- лімітування концентрації фінансових ризиків, тобто встановлення обмежень на вкладення коштів у цінні папери одного емітента, чи в конкретний вид фінансових інструментів;

- самострахування та користування послугами страхових компаній (накопичення резервного фонду, використання нерозподіленого прибутку, купівля страхових полісів на випадок настання непередбачуваних ситуацій).

Для ефективного функціонування системи фінансового менеджменту на підприємстві необхідною умовою є своєчасність, раціональність і гнучкість процесу прийняття рішень пов'язаних з управлінням грошовими потоками, капіталом, активами, ризиками, інвестиціями. З метою збільшення ефективності процесу прийняття управлінських рішень у сфері фінансів менеджерами застосовуються автоматизовані інформаційні технології [3].

Автоматизація управління фінансами дозволяє значно підвищити якість та ефективність роботи менеджера, зокрема, це стосується наступних аспектів[4, с. 121-127]:

- зменшується частка помилок у розрахунках та скорочується термін їх проведення;
- скорочується час, необхідний для підготовки варіантів, корекції планів, зміни прогнозованих показників, з'являється можливість провести порівняльний аналіз розроблених варіантів;
- автоматично формуються необхідні види звітності(звіти про фінансовий стан, сукупний дохід, рух грошових коштів);
- з'являється можливість прослідкувати залежність зміни певних показників під впливом дії зовнішніх і внутрішніх чинників.

Реалізація зазначених заходів дасть змогу покращити систему фінансового менеджменту на підприємстві

1. Шульгіна, Л.М., Інноваційний розвиток підприємств: формування стратегій [Текст] : монографія / Л.М. Шульгіна, В.В. Юхименко; Нац. техн. ун-т України «КПІ». – К.: Univest PrePress, 2015. – 212 с. 2.Партин Г. Фінансові ризики підприємства та методи їх нейтралізації / Г. Партин, О. Бурба // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.9. – С. 215 – 220. 3. Питель Р. Інформаційні технології в фінансовому менеджменті [Електронний ресурс]/Режим доступу :<http://kerivnyk.info/2014/04/pytel.html>. 4. Романов А.Н. Компютеризація фінансово-економічного аналізу комерційної діяльності підприємств, корпорацій, фірм /Романов А.Н. І.Я. Лукасевич, Г.А. Титоренко. - М.: Інтерпракс, 2014. – 252 с.

Мар'яна Андріївна Цікайло

гр. Ефім-13, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

ПЛАНУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Ефективне функціонування окремого підприємства – запорука функціонування економіки країни загалом. Оборотні активи є одним із різновидів ресурсів підприємства, що потребують належного використання задля забезпечення позитивних результатів їх діяльності. Необ'єктивна структура оборотних активів та їхнє нераціональне використання є однією з основних причин незадовільного фінансового стану суб'єктів господарювання. Саме тому дедалі більшої актуальності набувають питання із нормування та ефективності використання оборотних активів українськими підприємствами [2, с. 218]. Методи, які застосовуються при нормуванні оборотних коштів подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Методи нормування оборотних коштів на підприємстві

Метод	Характеристика
1.Прямий	Має за основу розрахунок нормативів потреби в оборотних коштах і полягає в тому, що спочатку визначається розмір авансування оборотних коштів у кожний елемент, потім їхнім підсумовуванням визначається загальна сума нормативу. Метод прямого розрахунку більш точно визначає потребу в оборотних активах, оскільки враховує всі організаційно-технологічні, технічні, транспортні та інші характерні особливості.
2.Аналітичний (дослідно-статистичний)	Базується на здійсненні розрахунків з урахуванням середніх залишків та змін обсягів виробництва. Здійснюється коригування з урахуванням непотрібних запасів, неліквідів, які мали місце в попередньому періоді. Основним недоліком методу є те, що він не відображає реального проходження виробничого процесу та кругообігу оборотних засобів, оскільки нормативи визначаються на основі даних минулого року.
3.Коефіцієнтів	Дає змогу здійснити розрахунок потреби в оборотних активах з урахуванням тенденцій і співвідношень у змінах обсягу виробництва та затрат. Співвідношення, що склалися в минулому, з використанням відповідних коефіцієнтів, екстраполюються на майбутній період.
4.Суми строків оборотності	Використання методу пов'язане з поняттями операційного й фінансового циклів. Ціль методу – визначити потреби, що генеруються операційним циклом. На практиці не завжди легко застосувати цей метод, тому що він виходить з розрахунку часткових строків оборотності.

Джерело: побудовано за даними [1, 3, 4].

Використання означених методів залежить від тривалості господарювання підприємства та рівня його розвитку. Проте в реальних

ринкових умовах найчастіше застосовують метод прямого розрахунку, який, незважаючи на трудомісткий характер, дозволяє визначити не лише загальний розмір даних коштів, а й структуру їх окремих елементів. Але методологія практичного планування на сьогоднішній день є неефективною через те, що не враховуються ні варіація, ні закон розподілу, ні довірчі інтервали. Це збільшує розбіжність між дійсністю та результатом розрахунків [4].

Тому на сьогоднішній час необхідно застосовувати інтелектуальну методику планування оборотних коштів, що включає в себе теорії про суб'єктивні ймовірності, нечітких множин та інтервальних обчислень. При аналізі методу слід вводити певні припущення, початкові дані та результативні показники, обмеження на область їх використання, алгоритми перетворення початкових даних в результативні показники. Саме застосування даного методу дозволить отримувати результати, які формують більш реальну картину, а не лише констатують вже існуючу інформацію при використанні всім відомих формул [3].

Таким чином, у процесі управління підприємством важливо правильно визначити потребу в оборотних коштах: їх величина повинна бути мінімальною, але достатньою для забезпечення безперебійного фінансування планових витрат на виробництво і реалізацію продукції, здійснення розрахунків у встановлений термін. Завищення оборотних коштів веде до зайвого їх відволікання в запаси, до заморожування фінансових ресурсів. Заниження оборотних коштів може призвести до перебоїв у виробництві і реалізації продукції, до несвоєчасного виконання підприємством своїх зобов'язань. Необхідно також пам'ятати, що використовуючи той чи інший метод, потрібно обов'язково враховувати усі фактори, що мають вплив на функціонування підприємства.

1. Колумбет О.П. *Оборотні активи: сутність, класифікація та структура у вітчизняній та зарубіжній практиці* / О.П. Колумбет // *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту*. – Сер.: Економіка і управління. – 2013. – Вип. 23-24. – С. 324-332. 2. Коць О.О. *Ефективність використання оборотних активів українськими підприємствами* / О.О. Коць, М.А. Цікайло // *Науковий вісник НЛТУ України*. – 2014. – Вип. 24. 10. – 218 – 224 с. 3. Сословський В.Г. *Вибір методу планування оборотних активів підприємств* / В.Г. Сословський, І.О. Лисненко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/20112/part1/24.pdf. 4. Цуркан І.М. *Сучасні методи планування оборотних активів підприємств* / І.М. Цуркан, О.В. Швецов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eaf.ntu.org.ua/ua/naukova_diyalnist/Internet_tezi/тезисы%20швецов.pdf.

Ірина Зіновіївна Шпитко

гр. ЕФІм – 12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ

Конкурентоспроможність продукції на внутрішніх та зовнішніх ринках збуту забезпечується за допомогою розвитку ефективного виробництва. Одною з основних передумов забезпечення ефективного процесу виробництва є оптимальна кількість виробничих запасів, які є одною з основних частин активу балансу.

Важливу роль в управлінні запасами на підприємствах займає формування їх складу та обсягу, які мають бути оптимальними до існуючих умов виробництва. Система оптимізації повинна забезпечити належний зв'язок мети і завдань щодо формування матеріальних запасів. Вона використовується з метою забезпечення безперервного процесу виробництва всіма необхідними матеріальними ресурсами [3, с. 135].

У процесі виробничої діяльності підприємства можуть стикатись з такими проблемами та недоліками формування виробничих запасів:

- незабезпечення належного рівня платоспроможності підприємства;
- неефективне управління рухом обігових коштів;
- недостатність чіткої інформації про витрати, які пов'язані з придбанням та зберіганням запасів;
- часто виробництво забезпечується надлишковою кількістю виробничих запасів;
- не кожен суб'єкт господарювання веде автоматизований облік управління запасами;
- будь-яка функціональна ланка кожної організаційної структури розробляє свою власну політику управління запасами, що не завжди узгоджується на вищому рівні [1, с. 91];

Для того, щоб дати характеристику стану використання виробничих запасів можливим є застосування системи узагальнюючих показників, до яких відносять: матеріаломісткість, матеріаловіддачу та питому вагу матеріальних витрат у собівартості продукції. До одиничних показників відносять: коефіцієнти використання окремих видів матеріалів, показник конструктивної, технологічної матеріаломісткості тощо. Також доцільним буде аналіз виробничих запасів за декілька попередніх років та зіставлення даних з базовим періодом. Слід визначити причини зміни значення таких показників, якими можуть бути проблеми з ресурсним забезпеченням і збутом продукції, низьким рівнем якості продукції, митними бар'єри між країнами зарубіжжя [5, с. 60].

Одним із способів оптимізації запасів є зменшення їх норми, або збільшення частоти постачань, водночас воно є обґрунтованим у тому випадку, коли економія від витрат (які зменшуються при збільшенні частоти постачань) зможе покрити витрати, що збільшуються при збільшенні частоти постачань. До витрат на завезення матеріальних ресурсів впливають такі чинники: рівень механізації навантажувально-розвантажувальних робіт, транспортні витрати, спосіб руху товару. Завозити матеріали необхідно лише ті, які дійсно використовуються у процесі виробництва. Величина запасу кожного виду сировини і матеріалів має встановлюватись з урахуванням середнього виробничого запасу, який містить поточну потребу, підготовчий та гарантійний запаси. Зберігання запасів на складах повинно здійснюватись за сучасними ресурсозберігаючими технологіями та підлягати повному обліку, маркуванню та етикетуванню [4,1].

Науковці в сфері фінансів наголошують на необхідності переоцінки активів за поточними цінами, тобто, вартість виробничих запасів у активі повинна бути дуже наближеною до їх реальної вартості у поточний момент. Для цього необхідним є врахування можливих витрат і доходів від майбутніх операцій, коливання цін тощо. Оцінку виробничих запасів та їх окремих видів слід розглядати на трьох етапах їх руху, а саме: при надходженні запасів від постачальників, при вибутті запасів та на дату балансу. Підприємства можуть використовувати систему постійного чи періодичного обліку, надавши детальне обґрунтування такого вибору в наказі про облікову політику [2, с. 272-273].

Отже, ефективне управління запасами повинно створювати належні умови постачання, зберігання, обліку та використання виробничих запасів при мінімальних витратах, що дасть змогу забезпечити безперебійний процес виробництва та забезпечить високу результативність виробничого – господарської діяльності підприємств.

1. Бублик М. О. Проблеми управління виробничими запасами на підприємствах та шляхи їх вирішення / М. О. Бублик // Управління розвитком. - 2014. - № 2. - С. 90-92. 2. Дунаєва М. В. Особливості оцінювання виробничих запасів / М. В. Дунаєва // Фінанси, облік і аудит. - 2012. - Вип. 19. - С. 271-278. 3. Оснач О. Ф. Оптимізація виробничих запасів як джерело скорочення витрат підприємства / О. Ф. Оснач, С.В. Архіпов // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип. 1. - С. 134-139. 4. Партин Г.О. Системно-орієнтоване управління витратами промислового підприємства: монографія / Г.О. Партин, А.І. Ясінська. – Л.: ЗУКЦ, ПП НВФ «Біарп», 2011. – 200 с. 5. Самко М. С. Розробка комплексної методики аналізу виробничих запасів підприємства / М. С. Самко // Управління розвитком. - 2013. - № 12. - С. 59-61.